

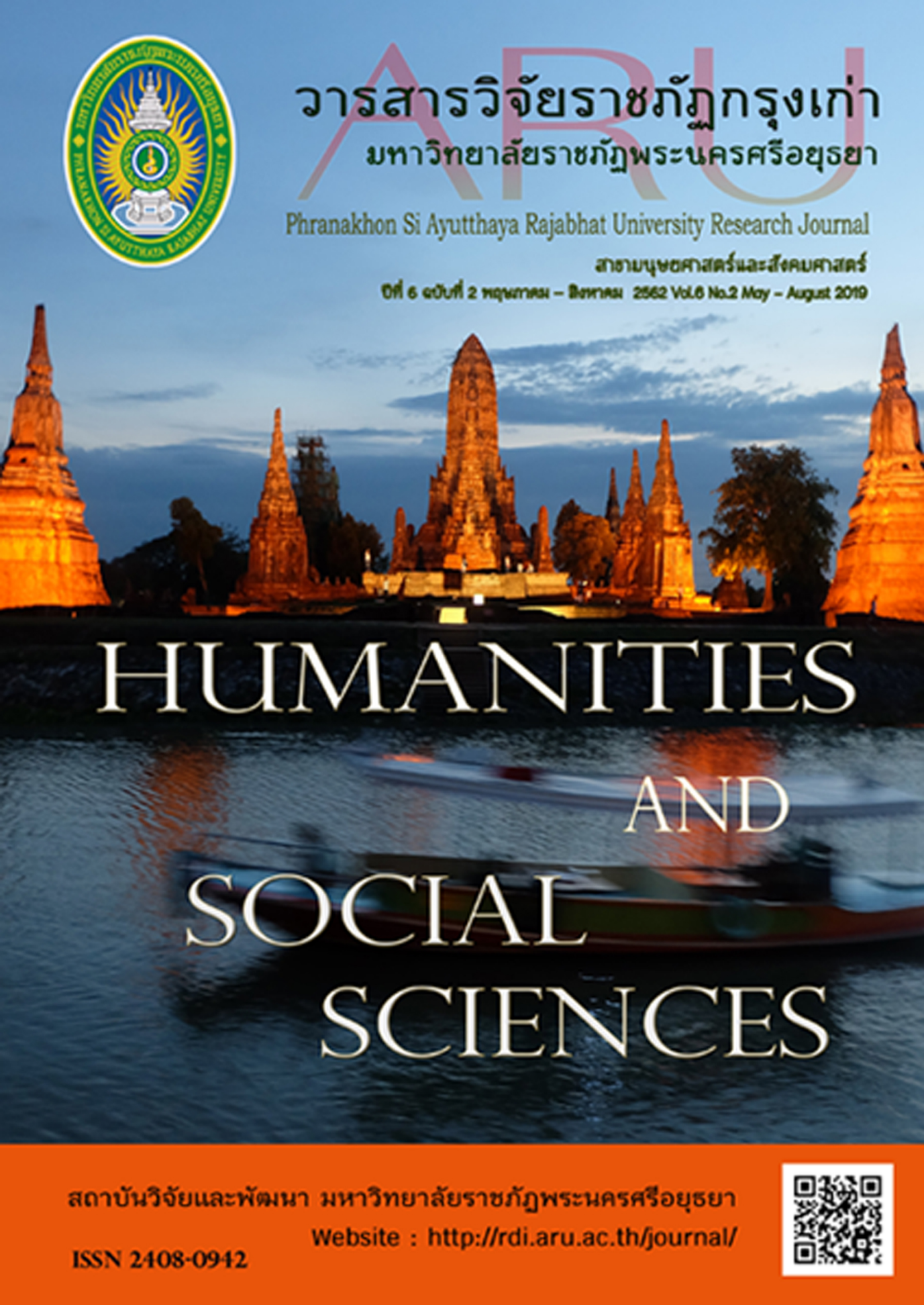
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2562 Vol.6 No.2 May – August 2019

HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Website : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

ISSN 2408-0942

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ARU Research Journal

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2562

ISSN 2408 - 0942

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 2-3 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์ให้หรือไม่ก็ได้

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสารหรือศึกษาจากภาคผนวกท้ายเล่มของวารสาร

ข้อมูลเผยแพร่ : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

กำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ

มกราคม – เมษายน

พฤษภาคม – สิงหาคม

กันยายน – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความโดยไม่ระบุชื่อ-ที่อยู่ผู้เขียนจำนวน 1 ชุด และระบุชื่อผู้เขียนจำนวน 1 ชุด โดยบทความวิจัยต้องมีความยาวไม่เกิน 8 หน้า กระดาษขนาด B5 และบทความวิชาการต้องมีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 พร้อมทั้งกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความ โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <http://rdi.aru.ac.th/journal>

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสาร

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองอธิการบดี
คณบดี
ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ผู้อำนวยการสถาบันอยุธยาศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูสิทธิ์

ประดับเพ็ชร

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์	สุขสำราญ	ราชบัณฑิตยสถาน
ศาสตราจารย์ ดร.เอนก	เหล่าธรรมทัศน์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ศาสตราจารย์ ดร.รื่นฤทัย	สัจจพันธุ์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ศาสตราจารย์ ดร.วัชร	งามจิตรเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์	มัลลิกะมาลย์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์	อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สุภางค์	จันทวานิช	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์	พรหมวงศ์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตกัลยา	มฤครัฐอินแปลง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ	วรรณธนี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา	เตชะขันหมาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา	รัตนเสนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา	บุญสม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศชาย	สถิตย์พนาวงศ์
ดร.สุรวัช	แซ่เจีย
ดร.นพดล	ปรารค์ทอง

ฝ่ายจัดการ

นางสาวพรสวรรค์	คล้ายกัน
นางสาวศรินยา	โพธิ์นอก
นายอวิรุทธิ์	เจียมฮวดหลี่
นางสาวสุธีรา	มูลดี
นางสาวอจจรา	วงศ์หา
นางสาวพิมพ์ประภา	พลรักษ์
นางสาววิไลวรรณ	สังฤทธิ์
นางสาวบงกช	สมหวัง
นางสาวสุจิตตรา	งามบุญปลอด

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0-3532-2082 โทรสาร 0-3532-2082

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2562

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทร์แดง
คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินดา เกณฑ์มา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.วาริรัตน์ แก้วอุไร
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรดาล
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา ไชยะธน
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รองศาสตราจารย์ ดร.ยุรพร ศุภรัตน์
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกาศิต เจริมรอด
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน
ผู้พิพากษาประจำศาลฎีกา
ศาลฎีกา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรภาพร กรีเทพ
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรนันท์ สุรชาติ
คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิภาวี ฝ่ายเทศ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนณา ตั้งวรรณวิทย์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ดร.ภรดา เชื้องจิ่ง
คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ดร.เชาวลิต หามนตรี
คณะวิศวกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ดร.วิมลรัตน์ วสินินิวัตน์
คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ดร. สีนินาถ ศุกลรัตน์เมธี
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ

The Competencies of Warehouse Managing Staff Matching with the Labor Market in the Air Freight Industry

ภาณุมาศ เนียมพลับ และ สุรมงคล นิมจิตต์

สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
Email : Panumas_n@mail.rmUTT.ac.th , Email : Suramongkol_n@mail.rmUTT.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ นักทรัพยากรบุคคล หัวหน้างานคลังสินค้าและพนักงานคลังสินค้าในอุตสาหกรรมธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ จำนวน 11 คน และนักวิชาการด้านทรัพยากรมนุษย์ 1 คน นำผลการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ มีอยู่ 5 ด้าน ได้แก่ ขาดความอดทน ขาดความรับผิดชอบ ขาดการทำงานเป็นทีม ขาดความขยันและความกระตือรือร้น ขาดทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ 2) สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ ในปัจจุบันมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา แม่นยำ รอบคอบ รองลงมาคือ ความอดทนในการทำงาน ความใฝ่รู้ ความมีระเบียบวินัย ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการใช้โปรแกรม คุณธรรมน้ำใจ ความกระตือรือร้น ทักษะการสื่อสาร มีความรู้เรื่องคลังสินค้าและโลจิสติกส์ 3) สังเคราะห์สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำสำคัญ: สมรรถนะ, คลังสินค้า, ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ, ตลาดแรงงาน

Abstract

The purpose of this research was to explore the desirable competencies of warehouse operators in the air cargo business. This qualitative research was conducted by in-depth interviews from the significant informants, including 11 of human resource officers, warehouse supervisors and warehouse staff in the air cargo business industry, and 1 human resources academic. The results of the interviews and the studies from related documents were then analyzed together. The results of the study revealed that 1) there were 5 aspects of human resource problems of entrepreneurs in the air cargo industry, which including lacking of patience, lacking of responsibility, lacking of teamwork, lacking of diligence and enthusiasm, and lacking of the skills required in the operation of the staff; 2) the competencies of warehouse operators that were most required by the labor market in the air cargo business industry were problem-solving ability, precision, and prudence, and these were followed by the patience in work, curiosity, discipline, ability to work as a team, ability to use the program, morality and kindness,

enthusiasm, communication skills, and having knowledge in warehousing and logistics; 3) the synthesis of competencies of warehouse operators showed that there were 3 aspects that were required by the entrepreneurs in the air cargo industry, including knowledge, skills, and desirable characteristics.

Keywords : competency, warehouse, air cargo business, labor market

วันที่รับบทความ : 07 พฤษภาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤษภาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 29 พฤษภาคม 2562

1. บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้ผลิตหรือผู้บริการต่างต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลเข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลง จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม โดยคำนึงถึงศักยภาพความพร้อมที่ต้องมีความสมดุลระหว่างอุตสาหกรรมใหม่และอุตสาหกรรมเก่าเพื่อให้สามารถพัฒนาควบคู่กันไปได้

อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) จัดเป็น 1 ใน 5 อุตสาหกรรมใหม่และเป็นอุตสาหกรรมการขนส่งที่ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ [1] เพราะนอกจากประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางของอาเซียนแล้ว ประเทศไทยยังเป็นจุดเชื่อมต่อกับอินเดียและจีนอีกด้วย ดังนั้น การขนส่งทางอากาศจึงเป็นกิจการสาธารณะูปโภคที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพของประชาชน [2] แต่ที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์หรือแผนการพัฒนาด้านการขนส่งทางอากาศที่ใช้เป็นแผนแม่บทกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาด้านการขนส่งทางอากาศ ทำให้ทิศทางการพัฒนาหรือบทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานในการพัฒนาบุคลากรด้านการขนส่งทางอากาศยังไม่ชัดเจน รวมทั้งยังขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน [3] ทำให้ทรัพยากรบุคคลในอุตสาหกรรมการขนส่งทางอากาศเกิดความขาดแคลนสะสมมาอย่างยาวนาน เนื่องจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ขาดการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและคุณภาพ [4] อย่างไรก็ตามส่วนงานสำคัญที่เป็นหัวใจหลักของธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ คือ งานด้านการจัดการคลังสินค้า ซึ่งในแต่ละองค์กรมักพบปัญหาความยุ่งยากในการจัดการสินค้าคงคลังต่างๆ รวมทั้งกระบวนการทำงานที่ยังไม่มี

ประสิทธิภาพเพียงพอ การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่พบในการจัดการสินค้า [5] ดังนั้นจึงควรแก้ไขปัญหาโดยการยกระดับฝีมือแรงงานให้มีสมรรถนะที่หลากหลาย มีทักษะที่เพิ่มสูงขึ้น ตามแนวคิดของ Scott Parry [6] กล่าวว่า สมรรถนะเป็นแนวทางในการค้นหากลุ่ม (Cluster) ของความรู้ (Knowledge : K) ทักษะ (Skill : S) และคุณลักษณะเฉพาะ (Attributes : A) ของปัจเจกบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อผลสัมฤทธิ์ของการทำงานของบุคคลนั้น

ดังนั้น การสรรหาและพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมจะช่วยสร้างความสำเร็จขององค์กรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นการธำรงรักษาให้พนักงานที่มีทั้งความสามารถและศักยภาพสูงอยู่ร่วมงานกับองค์กรและเติบโตอย่างต่อเนื่อง [7] จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยน้อยมากที่กล่าวถึงสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบุคลากรในอุตสาหกรรมนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาถึงคุณลักษณะสมรรถนะและทักษะที่พึงประสงค์ของแรงงานฝีมือที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ เพื่อให้ฝ่ายทรัพยากรมนุษย์และผู้ประกอบการสามารถวางแผนสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรม และใช้ประโยชน์จากบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรในอนาคตต่อไป

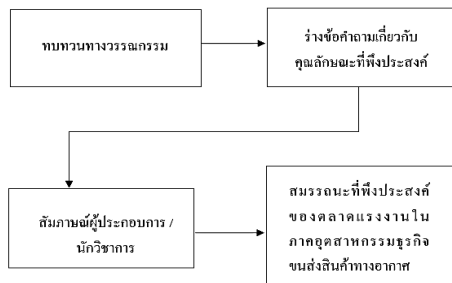
2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ

2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ

3. เพื่อสังเคราะห์สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการ คลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการใน กลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีการวิจัย

4.1 เครื่องมือและการเก็บข้อมูล

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการต่างๆ และนำมาร่างข้อคำถามเพื่อ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักถึงสมรรถนะที่พึง ประสงค์) ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย กำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบ การศึกษาค้นคว้า

4.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาข้อมูลและรวบรวมจนข้อมูลเกิด การอึดตัวจากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้ประกอบการหรือผู้ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ รวมไปถึงพนักงาน คลังสินค้าจากผู้ประกอบการ 4 บริษัท จำนวน 11 คน และนักวิชาการด้านทรัพยากรมนุษย์ 1 คน โดยวิธีการ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มี คุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัยที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมธุรกิจขนส่งสินค้า ทางอากาศ ที่มีความรู้ความชำนาญ ในการประกอบธุรกิจ การขนส่งสินค้าทางอากาศ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและ ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีความหลากหลาย

2. นักวิชาการทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความเชี่ยวชาญใน การบริหารจัดการมนุษย์

3. เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการในอุตสาหกรรมที่มี ความชำนาญทางด้านคลังสินค้า

4.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำ คำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความ เหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับ ความสำคัญทักษะและคุณลักษณะของข้อมูลที่ได้ (Content analysis)

2. นำข้อมูลการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้ว นำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทาง เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะ ทราบถึงลักษณะ ที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันของข้อมูล

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษา ต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดง ความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งทดสอบ คุณภาพของข้อมูลด้วยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบ สามเส้า (Triangulation) โดยในการวิจัยครั้งนี้เมื่อเก็บ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึก และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แล้ว จึงนำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า โดยการเปรียบเทียบข้อค้นพบของ แหล่งข้อมูล เวลาและลักษณะข้อคำถามที่แตกต่างกันไป โดยพิสูจน์ความหลากหลายของแหล่งข้อมูลในเชิง ระยะเวลา สถานที่ และบุคคล

5. ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ของ ผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทาง อากาศ มีอยู่ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ขาดความอดทน 2) ขาดความรับผิดชอบ 3) ขาดการทำงานเป็นทีม 4) ขาดความขยันและความกระตือรือร้น 5) ขาดทักษะที่ จำเป็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ โดยสรุปได้ว่า การ ปฏิบัติงานของคลังสินค้ามีอยู่หลายหน้าที่ คลังสินค้าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับอุปกรณ์พื้นฐานที่ต้องใช้ แรงงานคนในการบังคับ เป็นงานที่มีหมวดหมู่ในการ ทำงานปริมาณมาก แต่ละคลังสินค้าอาจแตกต่างกันตาม

ประเภทของคลังสินค้าทำให้เกิดปัญหาต่างๆในการทำงาน

ส่วนที่ 2 สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ โดยสรุปผลตามกรอบที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมทั้ง 11 ด้าน พบว่าสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องการมากที่สุดจากสายงานคลังสินค้าในอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ

1. ความสามารถในการแก้ปัญหา เนื่องจากงานของสายการบินเป็นงานที่ต้องแข่งขันกับเวลา ถ้านับเครื่องบินแจ่งว่าของที่จะนำส่งไม่ครบ และทางคลังสินค้าเตรียมให้ไม่ทัน ทำให้เที่ยวบินเกิดการล่าช้า ผู้ประกอบการจะถูกปรับค่าเสียหายซึ่งมีมูลค่าสูง ทุกนาที่จึงมีค่ามากสำหรับงานสายการบิน นอกจากนี้ต้องมีไหวพริบเป็นคนทันสถานการณ์ มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การคิดวิเคราะห์ปัญหาต้องมีทักษะที่เพียบพร้อมแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเจรจา จังหวะการพลิกแพลงและการก้าวร้าวคู่แข่ง รวมถึงความละเอียดในการจัดการด้านต่าง ๆ หากขาดทักษะด้านใดด้านหนึ่งไป อาจส่งผลเสียให้กับบริษัทได้ในทันที

2. ความแม่นยำรอบคอบ พนักงานคลังสินค้าควรมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้ถูกต้องครบถ้วนตลอดจนลดข้อบกพร่องที่อาจจะเกิดขึ้น การควบคุมคุณภาพของการเก็บ การหยิบสินค้า การป้องกันและลดการสูญเสียจากการดำเนินงาน

3. ความอดทนในการทำงาน ธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศเป็นงานที่ไม่มีวันหยุดและเป็นงานหนัก มีหลายขั้นตอนในการทำงาน ต้องใช้สมองในการจดจำ และมีการลำดับจัดระเบียบที่ดี รวมถึงร่างกายที่จะต้องจัดการกับสินค้าหลากหลายประเภทให้อยู่ในระเบียบ

...พนักงานต้องมีความหนักเอาเบาสู้แต่โดยมากมักถอดใจกับงานหนักทำให้เกิดการลาออกเปลี่ยนงานบ่อย เสียเวลาในการเทรนนิ่งพนักงาน (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6, 2562)

4. ความมีระเบียบวินัย งานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ เป็นงานที่มีกระบวนการทำงานหลายขั้นตอน เช่น การจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับสินค้าในการจัดวาง และเก็บรักษา ตรวจตราดูแลทุกส่วนรวมถึงพื้นที่ของที่จัดเก็บสินค้านรวมทั้งการทดสอบอุปกรณ์ และเครื่องมือต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการใช้งานให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย

5. ความใฝ่รู้ เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องการจากพนักงานรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก องค์กรจะสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้มาซึ่งผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพนั้น ทรัพยากรมนุษย์จะต้องมีคุณภาพ มีความรู้เฉพาะด้านในการปฏิบัติงาน มีความสามารถ มีความรู้รอบตัว รู้ข้อกำหนดของกฎหมาย กฎข้อบังคับ และหลักเกณฑ์การปฏิบัติในการทำงาน

6. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม งานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศเป็นงานที่ต้องปฏิบัติงานตลอด 24 ชม. ดังนั้นพนักงานคลังสินค้าจะต้องทำงานสลับเวลากันเป็นผลัดและมีวันลาหยุดที่ค่อนข้างจำกัด

...ในกรณีที่พนักงานต้องการลางานจะต้องทำใบลาล่วงหน้าเป็นเวลาหลายวัน พนักงานคลังสินค้าจึงควรสามารถทำงานแทนกันได้ ไม่ควรให้เกิดเหตุการณ์ที่ถ้าขาดคนใดคนหนึ่งไปแล้วไม่สามารถทำงานต่อได้ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11, 2562)

7. มีคุณธรรมในใจ ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมสำคัญที่ควรมีในการทำงาน งานจัดเก็บสินค้าในพื้นที่เก็บรักษาของคลังสินค้า จะต้องนำมาตรการต่างๆ ของการดูแลรักษามาใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าที่เก็บรักษาอยู่ในคลังสินค้าเกิดความเสียหายสูญหาย หรือเสื่อมคุณภาพ ซึ่งเป็นภาระรับผิดชอบที่สำคัญของผู้เก็บรักษา สินค้านี้ต้องได้รับการป้องกันจากการถูกขโมย การป้องกันจากสภาพอากาศ งานดูแลรักษาสินค้าอาจประกอบด้วยงานย่อยต่างๆ

...พนักงานคลังสินค้าไม่เพียงแต่ดูแลรักษาสินค้าของลูกค้าด้วยความซื่อสัตย์และซื่อตรงเท่านั้น แต่ยังต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ยอมรับเมื่อตนเองเกิดข้อผิดพลาดในการทำงานและพร้อมปรับปรุงแก้ไข (ผู้ให้ข้อมูล 4, 2562)

8. ความกระตือรือร้น หากพนักงานคลังสินค้ามีความกระตือรือร้นในการทำงาน จะทำให้การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในสายอาชีพเป็นไปได้ไม่ยาก เพราะการทำงานในด้านนี้พนักงานต้องใช้ทักษะความสามารถและความรู้จากการฝึกฝนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนรู้งานที่จะต้องทำในแต่ละวันอย่างขยันขันแข็ง

...ความกระตือรือร้นจะทำให้ได้รับความร่วมมือด้วยดีจากเพื่อนร่วมงานในหน่วยงานให้หันมาร่วมมือให้ความเคารพรักและความเชื่อถือ รวมทั้งส่งผลให้เกิดบรรยากาศแห่งความสำเร็จด้วยดี (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, 2562)

9. ทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารในปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ

...ในการทำงานอีเมลจะเป็นภาษาอังกฤษถ้าพนักงานไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ หัวหน้างานก็ต้องมาแปลให้พนักงานคลังสินค้าเข้าใจทีละจุด ทำให้เสียเวลาในการทำงาน ด้วยเมื่อนวนในการทำงานขนส่งสินค้าทางอากาศส่วนมากนั้นเป็นภาษาอังกฤษ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8, 2562)

10. มีความรู้ด้านคลังสินค้าและโลจิสติกส์ ทักษะพื้นฐานเรื่องคลังสินค้าและตัวสินค้า ผู้ปฏิบัติงานจะต้องสามารถมองภาพกว้างของงานที่ทำได้อย่างชัดเจน และรู้ถึงรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ในการทำงานอย่างลึกซึ้งถูกต้อง และแม่นยำ ต้องรู้จักสินค้าทุกชั้นที่ได้รับมอบหมายให้เก็บรักษาในคลัง เพราะต้องทำการรับและคัดแยกประเภทสินค้าก่อนเก็บเข้าคลัง

...ถ้าพนักงานคลังสินค้าไม่รู้จักกระบวนการทำงานและตัวสินค้าที่จัดเก็บมากพอนั้นก็จะก่อให้เกิดความเสียหายหลายด้าน เช่น การเก็บของผิดวิธี เก็บในสภาพอากาศที่ไม่ถูกต้องกับสินค้านั้นๆ (ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, 2562)

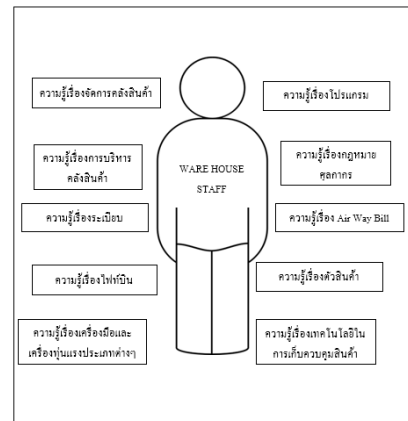
11. ทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในโลกแห่งเทคโนโลยี

...ใครก็ตามที่ยังใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็นจะกลายเป็นคนล้าหลัง และเป็นตัวเลือกที่จะไม่ถูกเลือกในการสมัครงานยุคปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9, 2562)

โปรแกรมพื้นฐานที่ต้องใช้ภายในคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศคือโปรแกรม Excel การโต้ตอบรับ - ส่ง Email การใช้ Internet ในการหาข้อมูล ควบคุมทางด้านเอกสาร ทั้งที่เกี่ยวกับรายงาน (Status) การเคลื่อนไหว การรับและการเบิก-จ่าย ที่เรียกว่า Inventory Report และการควบคุมทางบัญชี

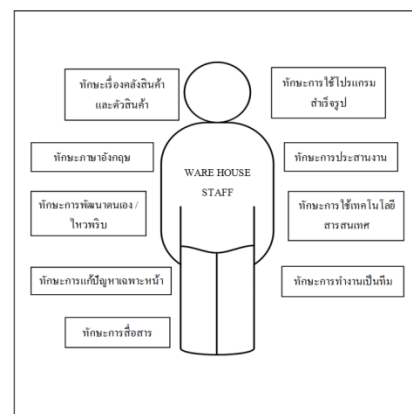
ส่วนที่ 3 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ ตามหลักทฤษฎีสมรรถนะของ Scott Parry [6] ได้ทั้งหมด 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความรู้เฉพาะด้านในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คลังสินค้าในธุรกิจขนส่งทางอากาศมีทั้งหมด 10 ด้าน ประกอบไปด้วย ดังภาพที่ 2

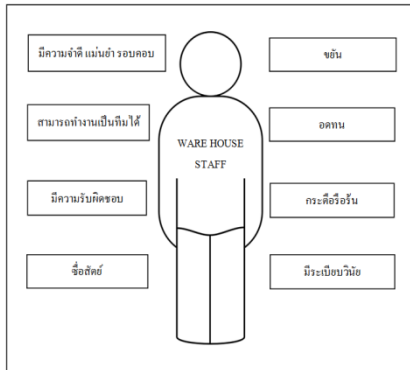
ภาพที่ 2 ความรู้เฉพาะด้านของพนักงานคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการผู้ประกอบการในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ

2. ด้านทักษะในการปฏิบัติงานของพนักงานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งทางอากาศมีทั้งหมด 9 ด้าน ประกอบ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานที่ตรงกับความต้องการผู้ประกอบการในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ

3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเจ้าหน้าที่คลังสินค้าในธุรกิจขนส่งทางอากาศมีทั้งหมด 8 ด้าน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการผู้ประกอบการในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ

6. อภิปรายผล

ผู้ให้การสัมภาษณ์มีทั้งหมด 12 คน เป็นพนักงานคลังสินค้า จาก 4 บริษัท จำนวน 11 คน และนักวิชาการด้านทรัพยากรมนุษย์ 1 คน ของปฏิบัติงานอยู่ที่สนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง ระดับการศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ส่วนมากเป็นเพศชาย มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 5-30 ปี ตำแหน่งนักทรัพยากรมนุษย์ หัวหน้าคลังสินค้า พนักงานจัดการคลังสินค้าและนักวิชาการทรัพยากรมนุษย์

จากการวิจัยสมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ สำหรับกลุ่มคนที่ให้ความสนใจในการประกอบอาชีพนี้ไม่ว่าจะเป็น นักศึกษา ผู้ที่ต้องการเข้ามาทำงานในสายอาชีพนี้ หรือผู้ที่กำลังปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานคลังสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศนั้นควรมีคุณสมบัติที่จำเป็นเบื้องต้น ควรมีความแม่นยำรอบคอบ มีไหวพริบ ขยัน อดทน สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ มีความสามารถทางด้านภาษา ซึ่งมีบางส่วนที่สอดคล้องกับการทบทวนทางวรรณกรรมผลการศึกษาของ อรณิชา บุตรพรหม [8] และผลการศึกษาของ

กาญจนา ทองทัตย์ [9] ในเรื่องของแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของสถานประกอบการ และมีสมรรถนะบางอย่างที่เพิ่มเติมขึ้นมา เช่น ความรู้เรื่องกฎหมายศุลกากร ความรู้เรื่อง AIR WAY BILL ความรู้เรื่องเที่ยวบิน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

1) จากการวิจัยพบว่าสมรรถนะที่ตลาดแรงงานต้องการกับสิ่งที่พนักงานคลังสินค้ามีอยู่ ไม่สอดคล้องกันเท่าที่ควร จึงควรมีการระดมมาตรฐานการกำหนดสมรรถนะในแต่ละตำแหน่งให้สอดคล้องกับความต้องการในบริษัทของตน เพื่อให้ผู้สมัครตรวจสอบคุณสมบัติตนเองได้ถูกต้องก่อนตัดสินใจสมัคร และทำให้ไม่เสียเวลาด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย

2) จากการศึกษพบว่า ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของพนักงานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ มีความสัมพันธ์และส่งต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ดังนั้น ในส่วนของสถาบันการศึกษาจึงควรมีการเปิดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดการคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศมากขึ้น เพื่อให้ได้บุคลากรที่จบออกมาแล้วสามารถใช้งานได้จริง ไม่ต้องเทรนนิ่งมาก มีพื้นฐานและความเข้าใจในไลน์การขนส่งสินค้าทางอากาศเป็นอย่างดี โดยให้มีคุณสมบัติเบื้องต้น ตามการสังเคราะห์สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในกลุ่มอุตสาหกรรมขนส่งสินค้าทางอากาศ

3) ทั้งผู้บริหารและพนักงานสามารถที่จะพัฒนาสมรรถนะของตนเองให้ดียิ่งขึ้นเหมาะสมกับตำแหน่งงานบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยสามารถนำเอาแนวทางการรับรู้ความสามารถของตนเองตามทฤษฎีของ Bandura [10] โดยการใช้ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จที่ผ่านมาของตนเอง หรือส่วนงานที่ตนเองสังกัดอยู่ หรือมีส่วนร่วมในความสำเร็จ มาเป็นแรงผลักดันให้พนักงานมีความต้องการที่จะพัฒนาขีดความสามารถของตนเองเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) พัฒนาสมรรถนะของพนักงานให้สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ และความรับผิดชอบ รวมถึงพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้พนักงานมี

พฤติกรรมที่เหมาะสมต่อหน้าที่ และมีความรับผิดชอบต่อข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในที่ทำงาน

5) จากการวิจัยในด้านของความรู้เฉพาะด้านที่จำเป็นในการปฏิบัติงานคลังสินค้าในธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ พบว่า พนักงานคลังสินค้ามีความรู้เฉพาะด้านที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ดังนั้นอาจดำเนินการโดยใช้ระบบที่เลี้ยงมาเป็นหัวหน้าทีมสอนงานให้แก่สมาชิกในทีม ซึ่งจะช่วยให้พนักงานเกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ถึงเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน และเป็นการฝึกฝนให้พนักงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแต่ละหน่วยงานในอุตสาหกรรมธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศในตำแหน่งอื่นๆ เพิ่มเติม
- 2) ควรมีการวิจัยสมรรถนะทางการบริหารในอุตสาหกรรมธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสมรรถนะอีกด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อไป
- 3) ควรศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมในการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับการพัฒนางานแต่ละตำแหน่งตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 4) เพื่อให้งานวิจัยมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น ควรมีการทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กันไป และแก้ไขข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมมากกว่านี้ ป้องกันไม่ให้ผู้ตอบคาดเดาผลที่ได้และแสดงความคิดเห็นที่เกินกว่าความจริง เพื่อนำข้อเท็จจริงที่ได้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการศึกษาในภายหลังได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครบถ้วนทุกมิติ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] แผนยุทธศาสตร์กระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2559-2564: รายงานโลจิสติกส์ของประเทศไทย ประจำปี 2560, กระทรวงอุตสาหกรรม
- [2] อมรรักษ์ สวนจุล และกัลป์รัตน์ วีระชัยกุล, “ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจโลจิสติกส์ภาคบริการ เขตกลาง,” วารสารวิจัยและพัฒนา

วโลลกรณในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ 10 ฉบับที่ 3, หน้า 21-29, 2558.

- [3] ศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center, การจัดทำเนื้อหาองค์ความรู้ SMEs, วารสารภายใต้งานพัฒนาศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center ปี 2557.
- [4] พิรุทธิ์ พัฒน์ธณานนท์, “ผลกระทบของการเปิดเสรีอุตสาหกรรมบริการของอาเซียนที่มีต่อธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทย,” วารสารวิชาการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, xumuj 2 ฉบับที่ 1, หน้า 48-59, 2558.
- [5] Thomas, W.S. “Columbus.” Warehousing forum 24 (2009) : 2-7. Van den Berg, J.P. 2007. Integral Warehouse Management, The Netherlands: Management Outlook Publications.
- [6] Scott Parry, Evaluating the Impact of Training, American Society for Training and Development: USA, 1997.
- [7] กฤตภาส อารีรักษ์ และทวีศักดิ์ กฤษเจริญ, “สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ระดับปฏิบัติการในส่วนของคลังสินค้าของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน,” วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557, ปีที่ 11 ฉบับเดือนมกราคม-ธันวาคม, หน้า 10-29.
- [8] อรณิชา บุตรพรหม, คุณลักษณะบุคลากรด้านโลจิสติกส์ที่องค์กรเอกชนต้องการ กรณีศึกษา : ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดปราจีนบุรี, 2018
- [9] กาญจนา ทองทัตย์, การศึกษาความต้องการคุณลักษณะบุคลากรทางด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ กรณีศึกษา : ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง, 2555.
- [10] Bandura A, Social foundations of thought and action: A social cognitive theory, NJ: Prentice-Hall, 1985.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

The Factors Affecting to Academic Administration of School under Chainat Primary Education Service Area

ปิยะพร เชี่ยวอินทร์

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Email : piyaporn@chainatpit.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านผู้ปกครองและชุมชน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในปีการศึกษา 2561 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 302 คน จากนั้นดำเนินการโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แยกตามขนาดของโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ (Percentage) คะแนนเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (X_{10}) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_8) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (X_4) ครูมีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดีและสามารถนำมาปรับปรุงการสอน (X_7) และการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (X_1) ตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้ร้อยละ 63.8 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.467 + .253X_{10} + .098X_8 + .096X_4 + .119X_7 + .098X_1$ และคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .382Z_{10} + .167Z_8 + .113Z_4 + .178Z_7 + .157Z_1$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน, การบริหารงานวิชาการ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

Abstract

This research is aimed at studying factors affecting of academic administration of school under Chainat Primary Education Service Area. To study the relationship between school administration factors, Teacher factors and parents and community factors affecting academic administration of schools under Chainat Primary Education Service Area and create predictive equations for academic administration of schools under the Office of Chainat Primary Education Service Area. The sample consisted 302 teachers in year 2018. The instrument used for data collection was a rating scale questionnaire. Statistical devices used for analyzing data were mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, Stepwise Multiple Regression Analysis. The results were as follows: 1) Performance factors of administrators, as a whole and individually were at a high level, performance factors of teachers, as a whole and individually were at a high level and performance factors of parents and communities, as a whole and individually were at a high level. 2) Factors affecting to academic administration was statistically significant at level 01. 3) Academic administration of school has 5 factors: Participation in creating a lifelong learning culture (X_{10}), participation in the development of educational programs (X_8), Determination of behavioral objectives (X_4), Teachers have good techniques and methods of measurement and can improve teaching (X_7), and determine school mission (X_1). The predicted of factors affecting of academic administration of school under Chainat Primary Education Service Area was 63.3% accurate. Furthermore, the statistical prediction in the form of raw score predictive equation is $\hat{Y} = 1.467 + .253X_{10} + .098X_8 + .096X_4 + .119X_7 + .098X_1$ and standard score predictive equation is $\hat{Z} = .382Z_{10} + .167Z_8 + .113Z_4 + .178Z_7 + .157Z_1$

Keywords: Factors Affecting of Academic Administration, Academic Administration, Chainat Primary Education Service Area

วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 31 กรกฎาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 31 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินชีวิตประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ทั้งในด้านการเรียน การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต รวมทั้งการเป็นที่ยอมรับในสังคม อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย นอกจากการศึกษาจะเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ที่มีอารยธรรมทางปัญญา และมีความงดงามทางจิตใจ การศึกษายังส่งผลต่อการพัฒนาคน การพัฒนาชาติบ้านเมืองอีกด้วย เพราะการศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ความสามารถ มีพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหาทุกด้านของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลง

ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความก้าวหน้าในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว การศึกษาจึงกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

การบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาคือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานของสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดและประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานวิชาการ จะมีการวางแผน การจัดและดำเนินการ การส่งเสริมและติดตาม

ผลด้านวิชาการ โดยยึดหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล [1] และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้การบริหารงานวิชาการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จากการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้/ภารกิจของการบริหารงานวิชาการ และกำหนดข้อบ่งชี้ที่สำคัญ 8 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายนอก และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2560 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 43.19 คะแนน ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทมีคะแนนเฉลี่ย 41.24 คะแนน [2] ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องร่วมมือกันปรับปรุงและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น โดยอาศัยระบบการบริหารจัดการในด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เน้นในเรื่องของการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน และด้านผู้ปกครองและชุมชน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

2.3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

3.1.2 การบริหารงานวิชาการ 8 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและประเมินผล การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายนอก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,325 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 178 โรงเรียน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ในปีการศึกษา 2561 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน [3] ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 302 คน จากนั้นดำเนินการโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แยกตามขนาดของโรงเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of items Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC ระหว่าง .08 ถึง 1.00

4.1.2 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย

4.2.1 ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สถิติที่ใช้ คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.2.2 ศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สถิติที่ใช้ คือ คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

4.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สถิติที่ใช้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4.2.4 วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อเลือกสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด

5. ผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปผลได้ดังนี้

5.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สรุปได้ว่า

5.1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ การจัดการเกี่ยวกับการหลักสูตรและการสอน การส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน

5.1.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูมีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดีและนำผลมาปรับปรุงการสอนได้ และครูสามารถจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

5.1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 5 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูมีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดีและสามารถนำมาปรับปรุงการสอน และการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .802 ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์ เท่ากับ

.241 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้ร้อยละ 63.8 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.467 + .253X_{10} + .098X_8 + .096X_4 + .119X_7 + .098X_1$ และคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .382Z_{10} + .167Z_8 + .113Z_4 + .178Z_7 + .157Z_1$

6. อภิปรายผล

6.1 ระดับการศึกษาปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน พบว่า

6.1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยด้านผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ทั้งในด้านของการบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมบรรยากาศทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการกำหนดทิศทางในการบริหารงาน เนื่องจากการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ จันทร์กลม [6] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานบริหารวิชาการ อยู่ในระดับสูงมาก

6.1.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ นั้น เกิดจากความรู้ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ รวมทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การใช้เทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดีและนำผลมาปรับปรุงการสอนได้ และครูสามารถจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เกิดสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บันดิต ทีแก้ว [7] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬาแขวงไซ

ยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

6.1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมและชุมชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนสามารถพัฒนานักเรียนได้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดแค่เพียงในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่การเรียนรู้สามารถเกิดได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษาประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณกร อัจฉริต [8] ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนคลองใหญ่ วิทยาลัยฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาลัยฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ด้านวิชาการอยู่ระดับมาก

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดนโยบาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ รวมทั้งแนวคิดในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีการกำหนดแนวทางและขอบเขตในการดำเนินงานของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยการบริหารจะเน้นให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของโรงเรียน ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในภายนอกโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ มีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน มีแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่หลากหลายและปลอดภัย และในด้านการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารส่วนสำคัญคือการที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการสอนเป็น

อย่างดี สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามแผนการสอน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดา วงศ์เพชร [9] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน ครูมีการศึกษา ค้นคว้า และทำความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เรื่องต่างๆ มีการวางแผนการสอน และออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทการเรียนการสอนตามความสนใจ ความสามารถ ตั้งแต่การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล สามารถจัดกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เกิดทักษะในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนมาสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการสังคม ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และตรงตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด ซึ่ง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะคำนึงถึงความสอดคล้องและความต้องการของสังคมและชุมชน ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อชุมชน มีการสำรวจความต้องการพื้นฐาน มีการวางแผนในการพัฒนาตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ตลอดจนการลงมือปฏิบัติจริง โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฏฐกร แก่นดี [10] ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีต่อการเป็นมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษามีความสอดคล้องของกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อยู่ในเกณฑ์ดี โดยปัจจัยคุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษามีอิทธิพลเท่ากับ .78 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยในการผลักดัน และเป็นแรงขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ รวมทั้งส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

6.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ครูมีเทคนิคและวิธีการวัดผลที่ดีและสามารถนำมาปรับปรุงการสอน และการกำหนดพันธกิจของโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .802 ค่าความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .241 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถทำนายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทได้ร้อยละ 63.8

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

7.1.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุด คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก ทั้งปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งในการบริหารโรงเรียนให้ประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งมีการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางในการบริหารโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์ การสำรวจ การสังเกต ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

7.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และโรงเรียนในเขตการศึกษาอื่น

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, “การบริหารงานวิชาการ,” กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2553.
- [2] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. (9 พฤษภาคม 2561). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2561 – 2564) ฉบับทบทวนปี 2561. สืบค้นจาก http://202.29.211.60/plan/data/plan4years_re.pdf.

- [3] Krejcie Rubert V. and Morgan Daryle W, “Determining Sample Size for Research Activities,” Educational and Psychological Measurement, Vol.30, pp. 607-610, 1970.
- [4] อุทัย บุญประเสริฐ, “หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน,” กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส, 2540.
- [5] แก้วกล้า สุวรรณโพล, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย,” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา, 2560.
- [6] สุภาภรณ์ จันทร์กลม, “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง,” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- [7] บันดิด ทีแก้ว, “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการ และกีฬาแขวงไซยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2557.
- [8] คณกร อัจฉริต, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17,” งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556.
- [9] ชนิตา วงศ์เพชร, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2555.

- [10] นัฏฐกร แก่นดี, “รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง
เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมในการ
บริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา,”
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์, 2556.

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2

Proposed Guidelines for the Developments of Teacher Education Research Competencies of Educational Administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Area 2

ณัฐนันท์ วงษ์กลม พรเทพ รุ่งแผน และ แสน สมนึก

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: krugreen1982@outlook.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 คือ ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 115 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9778 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 3.50 ที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ มีจำนวนรายการปฏิบัติทั้งสิ้น 76 รายการ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านเจตคติและทัศนคติต่อการวิจัย มีรายการปฏิบัติ 1 รายการ ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยด้วยตนเองตามระเบียบวิธีการวิจัยโดยตระหนักถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย มีรายการปฏิบัติ 2 รายการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาคู่มือการวิจัยด้วยตนเอง 2) สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น องค์ประกอบที่ 3 สมรรถนะด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย มีรายการปฏิบัติ 2 รายการ ได้แก่ 1) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศและติดตามแบบให้คำชี้แนะในขั้นตอนการสรุปผลและรายงานผลและการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 2) สถานศึกษาจัดทำคู่มือในการทำวิจัยเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า เป็นต้น

คำสำคัญ: การนำเสนอ, แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัย

Abstract

This research aimed to propose the guidelines for development of competency in performing educational research for teachers working under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Area 2. The methodology had two steps. Step 1 was the development of plan to build teacher competency for research in education by the school administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Area 2. The key informants used in this step were 5 experts that were purposively selected, and the research tool was the form for content analysis. Step 2 was the study of suitability and feasibility of the approaches for developing the teachers' competency in educational research by the school administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Area 2. The samples used in this step were 115 school administrators that were selected by simple random sampling, and the instrument was a 5 rating-scale questionnaire. The obtained data were statistically analyzed by using mean and standard deviation.

The findings showed that: 1) the guidelines for the development of teachers' competencies in performing research in education were found to be appropriate and feasible above the average of 3.50, including 3 components and 76 practical items, of which component 1 was competencies in opinion and attitude towards performing research with 1 practical item for promoting the teacher for performing the research by themselves with good ethics, component 2 was competency in knowledge in research with 2 practical items for 1) promoting the teachers to study research guidelines by themselves and 2) promoting the teachers for seeking the comments and recommendation from the experts, and component 3 was methodology in doing research with 2 practical items, including that 1) the school administrators should examine and follow the recommendations in summarized reports of classroom research and 2) schools should have guidelines for teachers in doing research.

Keywords: Presentation Guidelines, Guideline for the Developments of Teacher Education Research

วันที่รับบทความ : 26 กุมภาพันธ์ 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 07 เมษายน 2561

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 4 มิถุนายน 2561

1. บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัดมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามความในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 [1] โดยมีอำนาจ

หน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่นการกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจากผลการสรุปสถิติการอบรม ผ่านระบบ UTQ Online ปีการศึกษา 2555 ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ (Upgrading Teacher Qualification Through The Whole System : UTQ) ของสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา รุ่นที่ 1

จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาและหลักสูตรรายวิชา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า มีครูสมัครเข้ารับการอบรมในหลักสูตรรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รหัสวิชา UTQ-16 จำนวนทั้งสิ้น 153 คน มีผู้ผ่านเกณฑ์การอบรม จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20% ไม่ผ่านเกณฑ์การอบรม จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.58% และอยู่ระหว่างการอบรม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.23% หากพิจารณาจากจำนวนผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การอบรมและผู้ที่อยู่ระหว่างการอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.81% ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกับการดำเนินการและประสานส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 [1]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงได้มีการดำเนินการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการส่งเสริมสมรรถนะการวิจัยของผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ตามโครงการวิจัยและพัฒนา เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 และวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมแกรนด์ไฮเต็ล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยได้รับการสนับสนุนวิทยากรจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทรเรือง อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ดร.สยาม สุ่มงาม ผู้อำนวยการโรงเรียนสรรพพยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท และนางลววรรณ สกุลกรุณาอารีย์ ตำแหน่งครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลวัดป่าเลไลยก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 มีการนิเทศติดตามผลการอบรมของผู้บริหารและครูแต่ละโรงเรียนเป็นระยะต่อไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครูมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยทางการศึกษา เพื่อช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และมีความเป็นวิชาชีพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยาเขต 2 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการนำมาปรับปรุงและกำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพครูในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีศักยภาพสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริงต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2.2 เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 115 คน จากการใช้ตารางเครจซ์และมอร์แกน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ไปเทียบสัดส่วนร้อยละ เมื่อได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ทำการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้รายชื่อผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา โดยวิธีการจับฉลากเลขลำดับที่ตามบัญชีเรียกชื่อแต่ละสถานศึกษา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ที่สังเคราะห์สมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า

1. สมรรถนะด้านเจตคติและทัศนคติ พบว่า ครูจะเป็นคนช่างสังเกต มีลักษณะตั้งคำถาม มีวิธีการเรียนรู้มีความขยัน อดทน มีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่น มีความศรัทธาต่องานวิจัย มีแรงจูงใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจและมีเป้าหมายชัดเจน มีการยอมรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งภายในและภายนอก มีความคิดอิสระ ริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดไตร่ตรอง มีเหตุผลเชิงวิชาการ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน รู้จักและเข้าใจตนเอง

2. สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัย พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย เทคนิควิธีการวิจัยระเบียบวิธีการวิจัย การวิจัยเบื้องต้น การอ่านและการวิเคราะห์งานวิจัย ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า แสวงหาความรู้ คิดสะท้อนกลับ ตั้งคำถามการวิจัย มีการวิเคราะห์คำถาม และดำเนินการวิจัยเพื่อหาคำตอบ มีการลงมือปฏิบัติจริง มีการศึกษาเอกสารตำรา สื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ มีแหล่งค้นคว้าที่เชื่อถือได้ ได้เรียนรู้ประสบการณ์จากกรณีศึกษา มีการแลกเปลี่ยนผลการค้นคว้า มีที่ปรึกษาในการทำการวิจัย มีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ร่วมงานถึงผลลัพธ์ของความล้มเหลวและความสำเร็จ

3. สมรรถนะด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย พบว่า ครูมีทักษะในการวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาและความต้องการที่แท้จริงได้ มีทักษะการค้นคว้า สืบค้นข้อมูล ทักษะแสวงหาความรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าได้ ปฏิบัติกิจกรรมฝึกทำวิจัย ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร การนำเสนอผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 พบว่า

1. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านเจตคติและทัศนคติต่อการวิจัย ในภาพรวมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.46$) และความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.35$) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยด้วย

ตนเองตามระเบียบวิธีการวิจัยโดยไม่ต้องตระหนักถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในภาพรวมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.87$) และความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 3.77$) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งครูเข้าร่วมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำการวิจัยตามหน่วยงานต่างๆ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาคู่มือการวิจัยด้วยตนเอง สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างทักษะการสังเกตนักเรียนเพื่อกำหนดปัญหาในการวิจัย สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย สถานศึกษาจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกรอบประชากรและตัวอย่าง สถานศึกษาส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยระยะสั้น สถานศึกษาจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารโครงการวิจัย/การนำโครงการวิจัยไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ และสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.37$) และความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.25$) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อันดับสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดทำคู่มือในการทำวิจัยเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้วยตนเอง สถานศึกษาจัดทำคู่มือในการทำวิจัยเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และผู้บริหารดำเนินการนิเทศและติดตามแบบให้คำชี้แนะในขั้นตอนการสรุปผลและรายงานผลและการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

5. อภิปรายผล

5.1 สภาพแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านเจตคติและทัศนคติต่อการวิจัย ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุด คือ สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยด้วยตนเองตามระเบียบวิธีการวิจัยโดยไม่ต้องตระหนักถึงจรรยาบรรณของนักวิจัยทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญการทำวิจัย ซึ่งเป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญหนึ่งที่สำคัญในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษาและยังเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และให้สามารถศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐมณีนท์ การกรณ์ [2] ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนพบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเห็นควรมีการระดมทุนและจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น และผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นอันดับต้นๆ และเปิดโอกาสให้ครูไปค้นคว้าองค์ความรู้และเทคนิควิธีหลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกโรงเรียนในเวลาวางจากคาบสอนเพื่อให้ครูมีความเชี่ยวชาญและเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนางานวิจัย

5.2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) สถานศึกษาส่งครูเข้าร่วมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำการวิจัยตามหน่วยงานต่างๆ 2) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูศึกษาคู่มือการวิจัยด้วยตนเอง 3) สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูสร้างทักษะการสังเกตนักเรียนเพื่อกำหนดปัญหาในการทำวิจัย 4) สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสถานศึกษา 5) จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการกำหนดกรอบประชากรและตัวอย่าง 6) สถานศึกษาส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำวิจัยระยะสั้น 7) สถานศึกษา

จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารโครงการวิจัย/การนำโครงการวิจัยไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ และ 8) สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูเข้ารับคำแนะนำและคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยโดยส่งเสริมให้ครูสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ถ้าหากครูต้องเขียนรายงานการวิจัยทั้ง 5 บท จะต้องใช้เวลายาวนานหลายคนจึงไม่สามารถเขียนรายงานการวิจัยแบบยาวๆ ได้ จึงนำเสนอวิธีการเขียนรายงานการวิจัยแบบง่ายๆ สั้นๆ ซึ่งสามารถทำวิจัย ได้ทั้งครู และนักเรียนตามแนวของกรมวิชาการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐมณีนท์ การกรณ์ [2] ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเขตกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาให้เกิดความสำเร็จของการทำวิจัยในชั้นเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติมา โสภาคะยัง [3] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า หากครูขาดความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน หรือเคยผ่านการอบรมมาแล้วเป็นเวลานาน อาจทำให้ครูขาดความมั่นใจในการทำวิจัยได้

5.3 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัย ในภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุด คือ 1) สถานศึกษาจัดทำคู่มือในการทำวิจัยเพื่อให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า 2) สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้วยตนเอง และ 3) ผู้บริหารดำเนินการนิเทศและติดตามแบบให้คำชี้แนะในขั้นตอนการสรุปผลและรายงานผลและการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการทำคู่มือการทำวิจัยเพื่อให้ครูสามารถเรียนรู้วิธีการทำวิจัยด้วยตนเองจากคู่มือที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดทำขึ้น เพราะในคู่มือจะบอกรายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการต่าง ๆ สำหรับครู

ผู้ทำวิจัยมือใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ศรีสุข [4] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ครูควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครู และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติมา โสภาคะยัง [3] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า การแก้ปัญหาครูที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการทำวิจัย ซึ่งแนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัย คือ การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ในขั้นตอนการสรุปผลและรายงานผล และการเขียนรายงานการวิจัย ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ครูเกิดทักษะและมีความมั่นใจ สามารถดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ถูกต้องตามขั้นตอน และเขียนรายงานการวิจัยแบบเป็นทางการได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 สถานศึกษาควรให้ครูเข้ารับคำแนะนำและได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ในการทำวิจัยจากทั้งในและนอกสถานศึกษา

6.1.2 สถานศึกษาควรวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ในการเสริมสร้างให้ครูเห็นความสำคัญของการเขียนโครงการวิจัย การสร้างเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนการนำเครื่องมือไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาของตนเอง

6.1.3 สถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการนำเสนอและเผยแพร่หรือ การใช้ประโยชน์งานวิจัย

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

6.2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมหรือปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยทางการศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2, รายงานประจำปี 2554, ผู้แต่ง, 2555.
- [2] ญัฐมณีนท์ การกรณ, “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2556.
- [3] รัตติมา โสภาคะยัง, “ การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2556.
- [4] กฤษณา ศรีสุข, “การศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2558.

ระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม ในบริบทของประเทศไทย

Level of Public Participation in Preparing Process of a Comprehensive Plan in the Context of Thailand

ปกรณณ์ เข้มมงคล และ สุวรรณ รongวิริยะพานิช

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Email: pakorn.kem@uru.ac.th ; Email: suwannar@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมโดยการทบทวนวรรณกรรม และ พัฒนาการอภิปรายวิเคราะห์เพื่อเข้าใจปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในบริบทของประเทศไทย ส่วนหนึ่งเกิดจากรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างภาครัฐและภาคประชาสังคมที่ยากต่อการทำความเข้าใจ และไม่ส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการอย่างแท้จริง เมื่อเปรียบเทียบกิจกรรมที่ดำเนินการในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในบริบทของประเทศไทยในปัจจุบัน กับกรอบแนวคิดการประเมินการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมที่แบ่งระดับการมีส่วนร่วม ออกเป็น 6 ระดับ พบ 3 ประเด็นสำคัญ คือ 1) ขั้นตอนกำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมนั้น พบว่าภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในระดับไม่มีส่วนร่วม ซึ่งตามแนวคิดการมีส่วนร่วมที่ใช้ในการเปรียบเทียบในการศึกษานี้ เสนอแนะว่า ควรจะอยู่ในระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) 2) ขั้นตอนการประชุมรับฟังความคิดเห็น อยู่ในระดับการปรึกษาหารือทางเดียว (Consult) หากแต่ตามข้อเสนอแนะ เสนอให้อยู่ในระดับที่ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท (Involve) และ 3) ขั้นตอนปิดประกาศ 90 วันและพิจารณาคำร้องของผู้มีส่วนได้เสีย อยู่ในระดับของการปรึกษาหารือทางเดียว ในขณะที่ตามข้อเสนอแนะเสนอให้อยู่ในระดับของการสร้างความร่วมมือ (Collaborate)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, กระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม, ระดับการมีส่วนร่วม

Abstract

This paper reviews theories regarding levels of public involvement. The theories are then compared to public involvement activities currently implemented in planning participatory process for a comprehensive plan in the context of Thailand. The study shows that one of the key elements that make public participation in planning process in the context of Thailand difficult and inefficient is the strategies and tools used for communication between the state and people. The inappropriate strategies and tools do not help facilitate people's understanding and feeling of fully involvement in the process. Compared to the theories reviewed, it shows that three planning participatory activities currently practiced in the planning process in Thailand do not meet the targeted level of participation. Firstly, the planning boundary announcement should be used to inform people. In fact, only minority were informed, which is considered according to the framework used in this paper as a non-participation level. Secondly, the public hearing activities that ought to help get people feel

involved in planning process were practiced as a tool for one-way consultation only. Lastly, the step of planning revision with ninety days announcement was executed to the level of one-way consultation. This step could, in fact, help strengthen public participation in planning process, if being improved to the level of collaboration.

Keywords: Public Participation, Planning Process for Comprehensive Plan, Level of Participation

วันที่รับบทความ : 1 พฤษภาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 10 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 14 มิถุนายน 2562

1. บทนำ

การวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม ถือเป็นนโยบายสาธารณะที่รัฐดำเนินการในรูปแบบของข้อกำหนดทางกฎหมาย เกี่ยวกับการบังคับใช้พื้นที่ การคมนาคมขนส่ง และระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในขอบเขตของผังเมืองนั้น ๆ ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม การบริการโครงการสาธารณะในอดีตที่ผ่านมาถูกจัดการโดยภาครัฐทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันประชาชนได้คำนึงถึงสิทธิของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ฉบับปี 2560 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม และนำมาซึ่งการขับเคลื่อนในภาคประชาสังคมมากขึ้น การตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นมากในปัจจุบัน โดยมีกรณีตัวอย่างผลกระทบจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม เช่น การจัดสรรที่ดินที่อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยช่วงปี พ.ศ.2557 ประชาชนในพื้นที่ได้ออกมาคัดค้านการประกาศผังเมืองรวม เนื่องจากชาวบ้านเห็นว่า ไม่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ส่งผลให้เกิดการคัดค้านต่อการดำเนินการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของทางภาครัฐดังกล่าว [1] การเข้าใจในปัญหาและแนวทางการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

บทความนี้แสดงผลการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองในบริบทของประเทศไทย เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น โดยเปรียบเทียบกับระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดสากลต่าง ๆ ที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง

2. วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

1) ศึกษาถึงคุณลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนผังเมืองตามแนวคิดต่าง ๆ ในระดับสากล

2) พัฒนารอบการประเมินระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม

3) ศึกษาทำความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ใช้ประเมินระดับของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนผังเมืองที่พัฒนาจากแนวคิดต่าง ๆ ในระดับสากล

3. ระเบียบวิธีและขั้นตอนดำเนินการ

ในการศึกษานี้แบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอนหลัก มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาถึงคุณลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดในระดับสากล โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงพรรณนาหรือเชิงบรรยาย (descriptive research)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 โดยรวบรวมจากข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากผลการศึกษาที่มีมาก่อนหน้านี้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในประเทศไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมตามขั้นตอนที่ 2 ในมุมมองด้านความเหมาะสมของระดับการมีส่วนร่วม โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยในปัจจุบัน

กับกรอบการประเมินระดับการมีส่วนร่วมที่พัฒนาจากแนวคิดในระดับสากลในขั้นตอนที่ 1

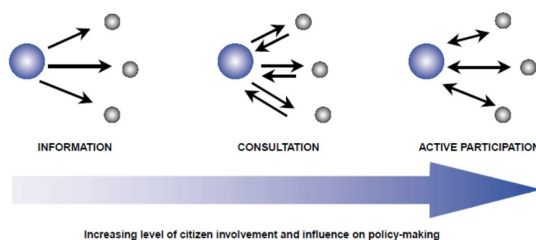
4. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผลวิพากษ์คุณลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนเมืองตามแนวคิดในระดับสากล 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในบริบทประเทศไทย และ 3) บทวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมในบริบทประเทศไทยจากมุมมองด้านระดับการมีส่วนร่วมสากล โดยมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

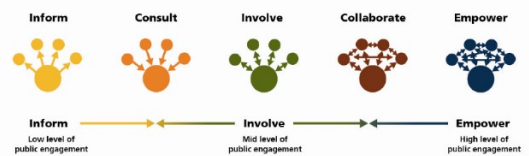
4.1 คุณลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนเมือง

แนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษาในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย

- 1) แนวคิดบันไดแห่งการมีส่วนร่วมของพลเมือง (A ladder of citizen participation) [2]
- 2) แนวคิดบันไดแห่งการเสริมสร้างสมรรถนะพลเมือง (A ladder of citizen empowerment) [3]
- 3) แนวคิดการมีส่วนร่วมที่เน้นกระบวนการทำงานร่วมกัน (collaborative) [4]
- 4) แนวคิดกรอบการมีส่วนร่วมแบบโต้ตอบ (active participation framework) [5]
- 5) แนวคิดการมีส่วนร่วมที่เสนอโดยสมาคมระหว่างประเทศเพื่อการมีส่วนร่วมสาธารณะ (international association for public participation : IAP2) [6]

รูปที่ 1 กรอบการมีส่วนร่วมแบบโต้ตอบโดย OECD [5, หน้า 23]

รูปที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมตามข้อเสนอ IAP2 (ที่มา : <https://www.bangthetable.com/blog/what-is-community-engagement/>)

จากการจากการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมสากลทั้ง 5 ทฤษฎีข้างต้น อาจสรุปเป็นกรอบการประเมินระดับการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยในขั้นตอนต่อไป โดยแบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ไม่มีส่วนร่วม 2) มีส่วนร่วม และ 3) พลเมืองมีอำนาจควบคุมและดำเนินการ โดยจำแนกออกเป็น 6 ระดับดังแสดงในรูปที่ 3 มีรายละเอียดดังนี้

ระดับที่ 0 การไม่มีส่วนร่วม ซึ่งในระดับนี้ได้รวมเอารูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ด้อยคุณภาพตามแนวคิดของเบิร์นส์เข้าไว้ด้วย อาทิ การให้ข้อมูลข่าวสารและการประชุมหารือที่ด้อยคุณภาพ เป็นต้น

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียวจากภาครัฐสู่สาธารณชน และนับรวมเพียงการให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นจริง ถูกต้อง และทันสมัย

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ ซึ่งยังคงเป็นการสื่อสารทางเดียวเช่นกัน หากแต่เป็นการสื่อสารจากทางภาคส่วนต่าง ๆ สู่ภาครัฐ ผ่านกระบวนการที่ภาครัฐจัดให้มีขึ้น เช่น การรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ รวมถึงข้อเสนอแนะของสาธารณชน เป็นต้น

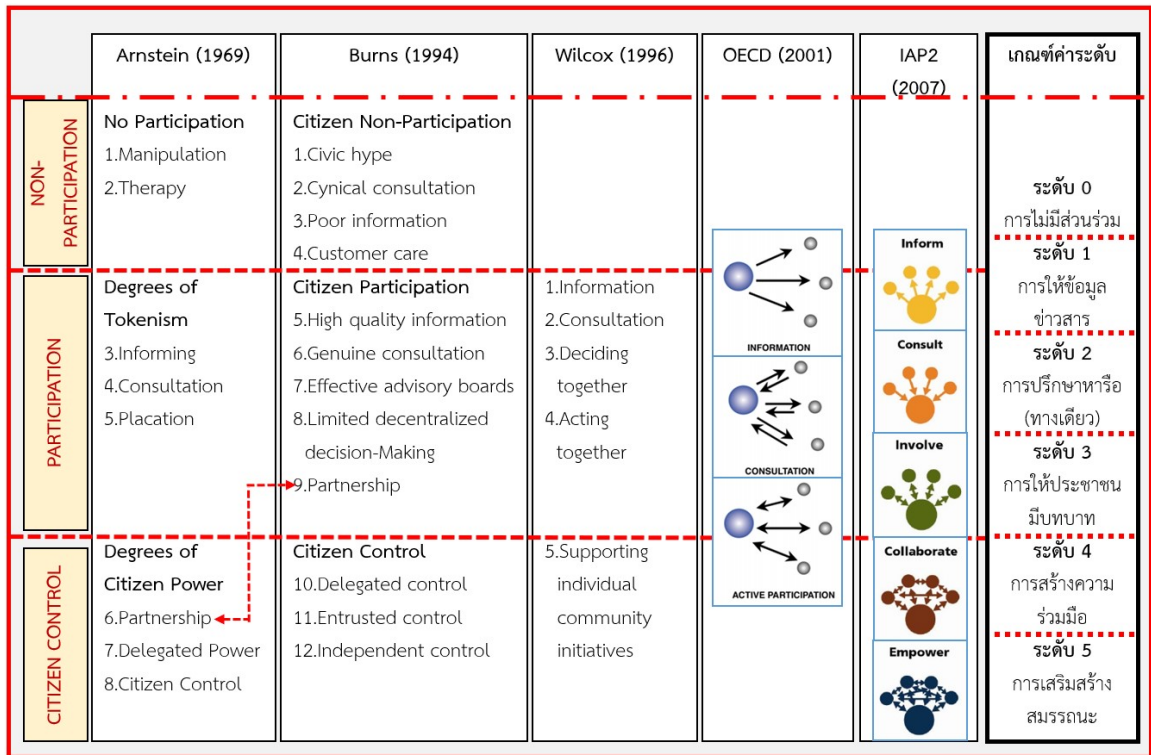
ระดับที่ 3 การให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทโดยภาครัฐจัดระบบอำนวยความสะดวกสำหรับกระบวนการให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการวางแผนโครงการได้ โดยมีรูปแบบของการสื่อสารสองทาง

ระดับที่ 4 การสร้างความร่วมมือ อันเป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผ่านกระบวนการดำเนินงานและตัดสินใจร่วมกันของหลากหลายภาคส่วน

ระดับที่ 5 การเสริมสร้างสมรรถนะแก่ประชาชน เป็นระดับการมีส่วนร่วมที่ภาคส่วนต่าง ๆ มีบทบาทในระดับ

สูงสุด โดยมีองค์ประกอบอื่น ๆ ครอบคลุมเหมือนกับระดับที่ 4 หากแต่เพิ่มเติมที่การปรับเปลี่ยนบทบาทของส่วนกลางให้ลดลง และสนับสนุนให้ชุมชนสามารถริเริ่ม

และดำเนินการให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่เป็นประชาธิปไตยได้ด้วยตนเอง

รูปที่ 3 แผนภาพแสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมจากแนวคิดสากลและเกณฑ์การระดับที่สังเคราะห์ขึ้น เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทย

4.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทย

กระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2518 กำหนดให้มีการดำเนินการแบ่งเป็น 18 ขั้นตอน โดยมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนรวม 3 ขั้นตอน จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองในพื้นที่ต่าง ๆ ของไทย พบปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยขั้นตอนต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) ขั้นตอนกำหนดเขตสำรวจและการปิดประกาศ ซึ่งกำหนดไว้ว่าก่อนที่จะมีการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม ท้องที่ใด ๆ ทางราชการจะต้องมีการประกาศให้

ประชาชนได้รับทราบ แต่ในความเป็นจริงแล้ว พบว่าการแจ้งข้อมูลข่าวสารทำได้ไม่ทั่วถึง

2) ขั้นตอนการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งกำหนดให้สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อรับฟังข้อมูลจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงผัง พบปัญหาประชาชนให้ความสนใจเข้าประชุมน้อย ส่วนที่เข้าประชุมก็ไม่ให้ความสนใจต่อการชี้แจง ส่งผลให้ที่ประชุมไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน

3) ขั้นตอนปิดประกาศ 90 วัน เพื่อให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องเรียนได้ โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ผังเมืองพิจารณาคำร้องแล้วได้ผลการใด จะต้องแจ้งผลการพิจารณาต่อผู้ร้องด้วย ซึ่งนับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการ

มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองตามพระราชบัญญัติฯ ก่อนที่จะประกาศเป็นกฎกระทรวงฯ ซึ่งพบปัญหาว่าประชาชนผู้มีส่วนได้เสียจะได้รับทราบเพียงผลการพิจารณาที่ถูกแจ้งให้กับผู้ร้องเรียนได้รับทราบเท่านั้น นอกจากนี้การที่ภาครัฐไม่ได้นำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำผังเมืองจริง ทำให้แผนผังการใช้ประโยชน์ไม่เป็นที่ยอมรับ จนเกิดการร้องเรียนต่อมา

ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยลึกซึ้งแล้ว อาจสรุปได้ว่าปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทย จำแนกออกได้เป็น 4 ประเด็นสำคัญ มีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัญหาการสื่อสารสู่ประชาชนที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ในขั้นตอนการติดต่อขอขบเขตการจัดทำผัง และการประชุมรับฟังความคิดเห็นนั้น การแจ้งข่าวสาร กำหนด วันเวลา สถานที่ไม่ชัดเจน ทั้งถึง [7, 8] ประชาชนไม่ทราบถึงรายละเอียด ไม่มีข้อมูลที่ต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน [7, 9] นอกจากนี้ ในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้นข้อมูลที่รับทราบจากที่ประชุมมีลักษณะที่เป็นภาษาราชการ ยากต่อการทำความเข้าใจ [7] ทั้งนี้การสื่อสารของภาครัฐยังไม่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน [10]

ประเด็นที่ 2 ปัญหาความไม่เข้าใจของประชาชนในวัตถุประสงค์ของผังเมือง จากการศึกษาพบว่า การถ่ายโอนภารกิจด้านผังเมืองไปสู่ท้องถิ่นมีปัญหา เนื่องด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้จะมีความใกล้ชิดกับประชาชน แต่ยังไม่มีความสามารถในการปฏิบัติภารกิจด้านการผังเมืองด้วยตนเอง [11] ทำให้ไม่สามารถสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวางแผนและจัดทำผังเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนขาดความสนใจต่อการเข้าร่วมในกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ และประเด็นที่พูดคุยกันก็แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวางแผนและจัดทำผังเมืองตามสมควรจะเป็น

ประเด็นที่ 3 การขาดการนำข้อมูลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการวางแผนและจัดทำผังเมือง [7] ดังจะเห็นได้ว่าในกระบวนการขั้นต่าง ๆ ยังเป็นเพียงการรับฟังความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะจากประชาชน โดยไม่มีกลไกที่ระบุให้รัฐต้องนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเหล่านั้นมาเป็นตัวกำหนดการวางแผนผังเมืองอย่างชัดเจน เหตุดังกล่าวยังส่งผล

ให้ประชาชนไม่รู้สึกริ่อยากเข้าร่วมในกระบวนการมีส่วนร่วมนำมาซึ่งปัญหาในประเด็นถัดไปอีกด้วย

ประเด็นที่ 4 การขาดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการร่างผัง [8] เนื่องด้วยการดำเนินงานในการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมตามนโยบายการกระจายอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่น ยังเกิดปัญหาความซับซ้อนในการทำงาน และปัญหาการรวมอำนาจของงานผังเมือง [12] ทำให้ขาดเอกภาพในการประสานความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ของการดำเนินงานวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของท้องถิ่นนั้น ๆ ส่งผลให้ประชาชนไม่ค่อยให้ความสนใจต่อการชี้แจงในขั้นตอนการให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นในการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน [9] นอกจากนี้กลุ่มที่เข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นโดยมากเป็นกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่จัดตั้ง ซึ่งอาจไม่ได้มีผลกระทบเกี่ยวข้องโดยตรงทำให้ไม่เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการร่างผัง ประกอบกับปัญหาประเด็นอื่น ๆ ข้างต้นทั้งหมด ที่ส่งผลต่อความรู้สึกไม่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการร่างผังอย่างแท้จริง

4.3 บทวิเคราะห์ปัญหาการมีส่วนร่วมในบริบทประเทศไทยจากมุมมองด้านระดับการมีส่วนร่วมสากล

หากพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นใน 3 ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนดังกล่าวข้างต้น โดยใช้กรอบการประเมินระดับการมีส่วนร่วมที่ได้จากการทบทวนแนวคิดสากลตามรูปที่ 3 พบว่า ปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมในบริบทประเทศไทยที่ระบุในเอกสารต่าง ๆ เกิดจากการที่ระดับของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินการจริงในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยนั้นไม่เป็นไปตามระดับของการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับขั้นตอนนั้น ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจบรรเทาได้หากมีการปรับปรุงให้มีการมีส่วนร่วมเกิดในระดับที่เหมาะสมตามข้อเสนอแนะดังสรุปในรูปที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้

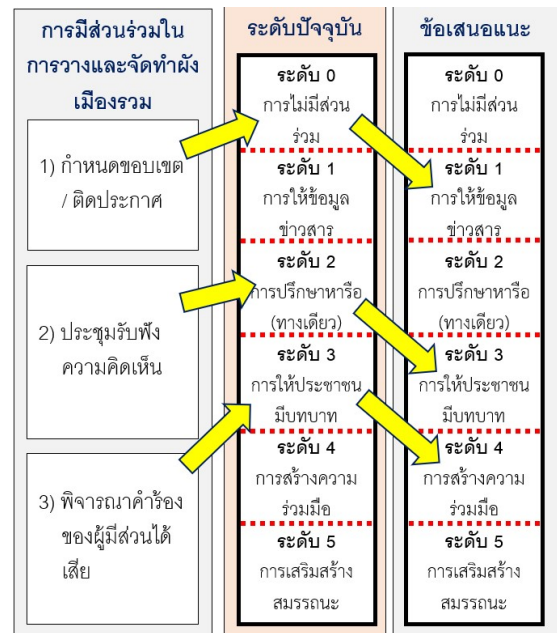
1) ขั้นตอนการปิดประกาศ ซึ่งเป็นขั้นตอนในระดับของการให้ข้อมูลข่าวสาร พบปัญหาการแจ้งข้อมูลข่าวสารทำได้ไม่ทั่วถึง ด้วยช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารไม่เหมาะสมกับการเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งนับเป็นการให้ข้อมูลที่ไม่ได้คุณภาพ (ระดับ 0) จึงถือเป็นระดับของการไม่มีส่วนร่วม (ระดับ 0) การปรับปรุงช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้เกิด

กระบวนการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับระดับการให้ข้อมูลที่มีคุณภาพ (ระดับ 1)

2) ขั้นตอนการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่าการที่ประชาชนให้ความสนใจเข้าประชุมค่อนข้างน้อย และส่วนที่เข้าประชุมก็ไม่ให้ความสนใจต่อการชี้แจงเท่าที่ควรนั้น อาจเกิดจากปัญหาการสื่อสารที่ใช้ภาษาที่เป็นทางการยากต่อการทำความเข้าใจส่วนหนึ่ง และอาจไม่มีการสื่อสารถึงวัตถุประสงค์ของการวางแผนเมืองให้เข้าใจร่วมกันได้ชัดเจนเพียงพอ นอกจากนี้ การเกณฑ์กลุ่มหรือองค์กรชุมชนจัดตั้งเข้าร่วมประชุมส่งผลให้กระบวนการไม่เกิดขึ้นด้วยความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการร่างผังอย่างแท้จริง ส่วนข้อคิดเห็นที่ประชาชนนำเสนอต่อที่ประชุมก็อาจไม่ได้ถูกใช้ในกระบวนการ และไม่มีการชี้แจงสร้างความเข้าใจ หรือสร้างกระบวนการทำงานและสร้างข้อตกลงร่วมอย่างเหมาะสม

จะเห็นได้ว่าสภาพปัจจุบันนั้นขั้นตอนการประชุมรับฟังความคิดเห็นไม่ได้ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการอย่างแท้จริง หากแต่รูปแบบ เครื่องมือ รวมทั้งกระบวนการที่ใช้ เป็นไปในแบบการปรึกษาหารือทางเดียว คือ รับฟังข้อมูลเท่านั้น การปรับปรุงรูปแบบเครื่องมือ รวมทั้งกระบวนการที่ใช้ให้ลดความเป็นทางการง่ายต่อการเข้าใจ สื่อสารถึงวัตถุประสงค์ของการวางแผนเมืองได้ และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการทำงานและสร้างข้อตกลงร่วมจึงมีความสำคัญที่จะช่วยยกระดับการมีส่วนร่วมจากระดับที่ 2 ไปสู่ระดับที่ 3 ที่ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้นได้

3) ขั้นตอนการปิดประกาศ 90 วัน เพื่อรับคำร้องพบว่ากระบวนการดังกล่าวยังคงเป็นเพียงระดับของการปรึกษาหารือทางเดียว (ระดับ 2) จนถึงระดับของการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทได้อย่างจำกัดเท่านั้น (ระดับ 3 แบบไม่สมบูรณ์) เนื่องด้วยคำร้องจากประชาชนจะได้รับการชี้แจงกลับ หากแต่รัฐไม่จำเป็นต้องนำคำร้องมาใช้ในการจัดทำผังเมืองก็ได้ และไม่ได้มีการจัดให้มีกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการสร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันแต่อย่างใด ส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้งและการไม่ยอมรับในการนำผังเมืองไปสู่การปฏิบัติใช้จริงต่อมา การพิจารณาเพื่อปรับปรุงกระบวนการและเครื่องมือที่ใช้ตลอดทุกขั้นตอนเพื่อให้กระบวนการสิ้นสุดที่ระดับของการสร้างความร่วมมือ (ระดับ 4) จึงเป็นแนวทางที่อาจช่วยลดข้อขัดแย้งและอุปสรรคในการนำผังเมืองไปสู่การปฏิบัติใช้จริงได้

รูปที่ 4 แผนภาพเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมของไทยในปัจจุบันกับระดับตามข้อเสนอแนะโดยใช้เกณฑ์ค่าระดับ

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้ศึกษาและทำความเข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมในบริบทของประเทศไทย โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกรอบการประเมินระดับการมีส่วนร่วมที่ได้จากการทบทวนแนวคิดสากลต่าง ๆ ได้เกณฑ์ค่าระดับของการมีส่วนร่วม 6 ระดับ ประกอบด้วย การไม่มีส่วนร่วม (ระดับ 0) การให้ข้อมูลข่าวสาร (ระดับ 1) การปรึกษาหารือ (ระดับ 2) การเข้ามามีบทบาท (ระดับ 3) การสร้างความร่วมมือ (ระดับ 4) การเสริมสร้างสมรรถนะแก่ประชาชน (ระดับ 5)

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมของไทยในขั้นตอนการวางแผนและจัดทำผังเมืองอาจบรรเทาลงได้ด้วยการปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือ และกระบวนการให้สอดคล้องและสนับสนุนให้เกิดระดับของการมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับขั้นตอนนั้น ๆ กล่าวคือ 1) ขั้นตอนการปิดประกาศ การแจ้งข้อมูลข่าวสารยังทำได้ไม่ทั่วถึง ด้วยช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารไม่เหมาะสมกับการเข้าถึง

ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ควรพิจารณาปรับปรุงวิธีการสื่อสารเพื่อให้เกิดการให้ข้อมูลที่ได้คุณภาพ 2) ขั้นตอนการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ในทางปฏิบัติยังคงอยู่แค่ระดับการปรึกษาหารือทางเดียว ทำให้เกิดปัญหา คือ ประชาชนไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของผังเมืองจึงไม่ให้ความสนใจเข้าประชุม และไม่ให้ความสนใจต่อการชี้แจง จึงควรพิจารณาปรับปรุงรูปแบบ เครื่องมือ และกระบวนการในการมีส่วนร่วม ให้ง่ายต่อการเข้าใจ สื่อสารถึงวัตถุประสงค์ของการวางผังเมืองได้ และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการทำงานและสร้างข้อตกลงร่วมมากยิ่งขึ้น และ 3) ข้นปิดประกาศ 90 วัน เพื่อให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้อง ซึ่งเป็นผลมาจากการไม่นำข้อมูลไปใช้ ทำให้ผังเมืองที่จัดทำไม่เป็นที่ยอมรับ และเกิดการร้องเรียน การเสริมสร้างให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการร่างผัง การพิจารณาปรับปรุงกระบวนการและเครื่องมือเพื่อให้เกิดการสร้างความร่วมมืออย่างแท้จริง (ระดับที่ 4) จึงอาจช่วยลดบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้จากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการแนวความคิดการมีส่วนร่วมสากล และงานวิจัยปัญหาการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวมของไทยเท่านั้น การรับรู้ปัญหาเพิ่มเติมจากการสอบถามประชาชนในพื้นที่วางผังเมือง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกด้านกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น รวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความเห็นของผู้ปฏิบัติการที่อาจเห็นแตกต่างจากมุมมองของนักวิชาการจึงมีความจำเป็น ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องมากขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือและรูปแบบการสื่อสารที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการวางและจัดทำผังเมืองรวม อันจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดประสิทธิผลได้มากยิ่งขึ้นต่อไป

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (9 ธันวาคม 2557). ปัญหาผังเมืองแม่ลาน้อย. สืบค้นจาก <https://program.thaipbs.or.th/North/episodes/33193>
- [2] Sherry R. Arnstein, "A Ladder of Citizen Participation," Journal of the American Planning Association, Vol. 35, No. 4, pp. 216-224, July. 1969.
- [3] D. Burns, R. Hambleton and P. Hoggett, The Politics of Decentralization: Revitalizing Local Democracy, Palgrave, 1994.
- [4] D. Wilcox, the guide to EFFECTIVE PARTICIPATION, Delta Press, 1994.
- [5] OECD, Citizens as Partners INFORMATION, CONSULTATION AND PUBLIC PARTICIPATION IN POLICY-MAKING, OECD Publications Service, 2001.
- [6] T. Nabatchi, A Manager's Guide to Evaluating Citizen Participation, Syracuse University, 2012.
- [7] โสภณ พรโชคชัย. (30 เมษายน 2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางผังเมือง. สืบค้นจาก http://www.area.co.th/thai/area_announce/area_anpg.php?strquey=area_announcement339.htm.
- [8] สุดารัตน์ อุทธารัตน์และคณะ, "การศึกษาผลกระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีการขาดอายุบังคับทางกฎหมายของผังเมืองรวมเมืองในพื้นที่ภาคเหนือ," รายงานการวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2556.
- [9] ปิยธิดา ปุชนียพงศ์ และวราลักษณ์ คงอ้วน, "ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อมาตรการทางผังเมืองในการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลเมืองเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี," วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง, ปีที่ 8, ฉบับที่ 2, หน้า 99-111, 2554.
- [10] อมร บุญต่อ, "การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองและกรอบเนื้อหาด้านการผังเมืองที่ภาครัฐสื่อสารกับ

ประชาชน,” งานประชุมวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต Built Environment Research Associates Conference, BERAC ครั้งที่ 8, ปทุมธานี, 2560, หน้า 415 – 421.

- [11] อากร บัวคล้าย, “สมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปฏิบัติการกิจด้านการผังเมือง,” รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.), 2548.
- [12] ฉวีวรรณ เด่นไพบูลย์ และคณะ, “การกระจายอำนาจในการวางผังเมืองรวมและรูปแบบการพัฒนาเมือง สนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ,” รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.), 2555.

ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 1

The Results of Using Graphic Organizer Instructional Model in order to Develop Analytical Thinking Skills of The First Year Students of Early Childhood Education Major

ภัทรารวรรณ จันทรเนตร์ ภัทร นียมชัย และ บุญไท เจริญผล

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email: cpattarawan@hotmail.com ; Email: dangerred10@gmail.com

Email: charoenpol56@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1). เพื่อออกแบบแผนการสอนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชา 1071101 การศึกษาศาสตร์ และ 2). เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาปฐมวัยชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาศาขาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 26 คน โดยใช้แผนการสอนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชา 1071101 การศึกษาศาสตร์ และ 2). แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1). แผนการสอนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ในรายวิชา 1071101 การศึกษาศาสตร์ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้และ 2). นักศึกษาศาขาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ที่ได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การคิดวิเคราะห์, รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก, การศึกษาศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were 1). To design lesson plans using graphic organizer instructional model in order to develop analytical thinking skills of 1071101 Early Childhood Education Course, and 2). to study the effects of using graphic organizer instructional model enhances analytical thinking skills of the First Year Student in Early Childhood Education major. The samples of this study consist of 26 First Year Students in Early Childhood Education major, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University in the first semester of 2018 academic year. The experiment was carried lesson plans applying graphic organizer instructional model enhances the analytical thinking skills for 1071101 Early Childhood Education course for 8 weeks. The research instruments were lesson plans using graphic organizer instructional model for 1071101 Early

Childhood Education Course and the analytical thinking skills test. The data collected were analyzed by the use of One Group Pretest-Posttest Design, Mean, Standard Deviation and T-test Dependent. The results revealed that: 1). lesson plans using graphic organizer instructional model in order to develop analytical thinking skills of 1071101 Early Childhood Education Course had content validity, and can be used to develop analytical thinking skills and 2). the analytical thinking skills of First Year Students in Early Childhood Education major acquired graphic organizer instructional model showed significantly different at .05 level.

Keywords: Analytical thinking skills, Graphic organizer instructional model, Early Childhood Education

วันที่รับบทความ : 26 มิถุนายน

วันที่แก้ไขบทความ : 18 ตุลาคม 2561

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 27 กันยายน 2561

1. บทนำ

การคิดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญของมนุษย์ที่จำเป็นต้องใช้ในการหาหนทางในการแก้ปัญหาให้ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ การคิดเป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์สามารถฝ่าฟัน อุปสรรค ปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมพร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ได้ ซึ่งหมายรวมถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา ซึ่งทักษะการคิดเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนให้เข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1]

การคิดวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการคิดเป็นกระบวนการที่มีแบบแผนโดยใช้ปัญญาไตร่ตรอง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจและการแก้ปัญหาได้บรรลุวัตถุประสงค์ การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เราสำรวจความสมเหตุ สมผลของข้อมูลที่ปรากฏ ไม่ด่วนสรุปไปตามอารมณ์ความรู้สึก ประเมินและสรุปผลสิ่งต่างๆ ไปตามข้อมูลที่เป็นจริง [2]

การสอนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นรูปแบบการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดและรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการคิดของตนได้ ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้วในโครงสร้างทางสติปัญญา

ของผู้เรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความคิดอย่างเป็นระบบและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) แทนการเรียนรู้แบบท่องจำ (route learning) ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่อย่างเข้าใจและคงทนในการเรียนรู้ ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนจัดข้อมูลที่เป็นระบบ ระเบียบ อยู่ในรูปแบบที่อธิบายและจดจำได้ง่าย ผังกราฟิกเป็นรูปแบบการแสดงออกทางความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจน [3]

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างความหมายความเข้าใจในเนื้อหาสาระ ต่าง ๆ ดังนั้นหากนำรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิด มาใช้ในการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ใช้และเรียนรู้ ก็สามารถเกิดคุณภาพ และทำให้นักศึกษามีทักษะการคิดที่ดีจะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดีและยังสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อออกแบบแผนการสอนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ รายวิชา 1071101 การศึกษาปฐมวัย

2.2 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ปีที่ 1

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาครั้งนี้เป็น นักศึกษาศาสา
ปฐมวัยชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2560 จำนวนทั้งสิ้น 26 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผัง
กราฟิก

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกใน
รายวิชาการศึกษา 1071101 การศึกษาปฐมวัย

4.2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์

5. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองผู้วิจัย
ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบทดลองกลุ่มเดียว
แล้ววัดผลก่อนและหลังการทดลองโดยใช้แบบแผนการ
ทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

6. การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวม ข้อมูล

6.1 แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก
ในรายวิชาการศึกษา 1071101 การศึกษาปฐมวัย ที่
ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น การสร้างเครื่องมือมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

6.1.1 ศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พุทธศักราช 2558

6.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
หลักการ แนวคิด และความสำคัญการใช้ผังกราฟิกและ
การนำผังกราฟิก มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

6.1.3 ศึกษารูปแบบการเขียนแผนการจัดการ
เรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก

6.1.4 ออกแบบและสร้างสร้างแผนการจัดการ
เรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก ในรายวิชา 1071101
การศึกษาปฐมวัย

6.1.5 นำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผัง
กราฟิก ในรายวิชาการศึกษา 1071101 การศึกษา
ปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา

ความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อปรับปรุง
แก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

6.1.6 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนการ
สอนโดยใช้ผังกราฟิก ในรายวิชาการศึกษา 1071101
การศึกษาปฐมวัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ในการ
วิจัยครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00)

6.2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ การ
สร้างเครื่องมือมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

6.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การคิดวิเคราะห์และการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร
และงานวิจัยของพัทธา พงศ์ประยูร [4] ณัฐชา สิดา
โครต [5] พิมพ์ ไตรยานภาพ [6]

6.2.2 กำหนดจุดประสงค์ของการสร้าง
แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์

6.2.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิด
วิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน
45 ข้อ

6.2.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์
ที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเหมาะสม
ของเนื้อหาและกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญ
3 ท่าน

6.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบวัดทักษะการคิด
วิเคราะห์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (ในการวิจัยครั้งนี้
ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00)

6.2.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์
ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับ
กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 26 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.96

7. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2560 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงให้นักศึกษาศาสาปฐมวัย ชั้นปีที่ 1
ทราบเกี่ยวกับรายละเอียดของการจัดการเรียนการสอน
โดยใช้ผังกราฟิก ในรายวิชา 1071101 การศึกษาปฐมวัย
เพื่อพัฒนาทักษะการคิด

2. วัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง

3. ดำเนินการทดลองตามแผนโครงการวิจัย

4. วัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง

5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้ 1). ค่าสถิติพื้นฐาน 2). สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบคะแนนก่อนทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

8.1. การวิเคราะห์ผลการทดลองข้อมูลด้วยการหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และการคำนวณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

8.2. เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังทำการทดลอง โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Dependent Sample

8.3. วิเคราะห์ความถูกต้องและความสอดคล้องของแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ประเมินระดับหลักสูตร จำนวน 3 ท่าน

9. สรุปผลการวิจัย

9.1. แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกในรายวิชาการศึกษา 1071101 การศึกษาปฐมวัยมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้

9.2. นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 1 ที่ได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

10.1 แผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกในรายวิชา 1071101 การศึกษาปฐมวัย มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาได้แสดงว่าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ได้

ซึ่งผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญเป็นส่วนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเริ่มจากขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1). ครูผู้สอนจะเริ่มสนทนา ซักถามความรู้เดิมทำให้ผู้สอนได้เข้าใจผู้เรียนและภูมิความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ 2) แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาการเรียนให้ผู้เรียนทราบ ซึ่งเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายในการเรียนแต่ละครั้ง จากนั้นขั้นสอนโดย 3) ผู้สอนเสนอเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้ 4) ผู้สอนเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เรียนกับผังกราฟิกและให้ผู้เรียนนำเนื้อหาสาระใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตน 5) ผู้เรียนปฏิบัติกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มซึ่งในขั้นสอนนี้ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เรียนจะต้องใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกผังกราฟิกให้เหมาะสมกับการนำเสนอเนื้อหาอีกทั้งในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องคิดวิเคราะห์หลักการ วิเคราะห์ความสำคัญและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นที่มอบหมายและยังต้องใช้กระบวนการทำงานกลุ่มสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ส่วนในขั้นสรุป 6). ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแนวคิดหลักการของผู้เรียนกับเนื้อหาที่เรียนเพื่อทำความเข้าใจชัดและสรุปเป็นหลักการสอดคล้องกับ ดลฤดี รัตนประสารท [7] กล่าวไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นการสอนที่มีการสรุปเนื้อหาที่เรียนโดยใช้ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือจัดการกระทำข้อมูลให้ผู้เรียนได้เรียนมาให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและมีความชัดเจนทั้งนี้ผู้เรียนยังสามารถคิดวิเคราะห์เลือกรูปแบบของผังกราฟิกที่จะนำเสนอได้ทำให้มองเห็นกระบวนการคิดของนักศึกษา อีกทั้งสามารถขยายทักษะการคิดทั้งในรูปแบบของเนื้อหาและข้อความเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและมีความหมายต่อผู้เรียน

10.2 นักศึกษาศาขาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 1 ที่ได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกมีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมล ทองผิว [8] ที่ว่าการ

จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบผังกราฟิกเป็นการนำผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยเลือกผังกราฟิกที่เหมาะสมกับเนื้อหาหลังสู่ทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งประกอบด้วยการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ทั้งนี้ได้นำผังกราฟิกให้ผู้เรียนได้พัฒนาระบบการเรียนรู้ นำเนื้อหาที่เรียนมาจัดระบบความคิด เปรียบเทียบ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างกราฟิกและเนื้อหา ทำให้เห็นภาพรวมของโครงสร้างเนื้อหาการเรียนการสอนนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรา พงษ์ประยูร [6] ที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ การเรียนการสอนแบบผังกราฟิก พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้สมองทั้ง 2 ซีกในการทำงานทั้งซีกซ้ายที่ทำหน้าที่ คิดวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาและซีกขวาในส่วนคิดสร้างสรรค์ชิ้นงาน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้นทั้งภาพรวมและรายด้านได้

11. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

11.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์นั้น บทบาทของผู้สอนต้องให้ความสำคัญต่อการเลือกใช้ผังกราฟิกให้เหมาะสมกับเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อการจัดระเบียบข้อมูลที่เหมาะสม

11.2 การสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เพิ่งเข้ามาใหม่อาจจะยังไม่คุ้นเคย ดังนั้นในการทำกิจกรรมช่วงแรกๆผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายและใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มและอธิบายเพิ่มมากขึ้น

11.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกเพื่อให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องตั้งคำถามซึ่งจะคอยกระตุ้นผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาต่างๆที่ได้รับซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายของการวิจัยนั้นคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์นั่นเอง

11.4 เนื่องจากรายวิชาการศึกษาปฐมวัย ในแต่ละบทจะมีเนื้อหาค่อนข้างมาก ผู้สอนจึงจำเป็นต้องจัดรูปแบบของกิจกรรมและแบ่งเนื้อหาให้เหมาะสมกับจำนวนชั่วโมง

11.5 การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบผังกราฟิกมาใช้ควรจะมีในส่วนของ การให้ผู้เรียนปฏิบัติกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มซึ่งในส่วนนี้ผู้สอนจะต้องคอยดูแลให้สมาชิกในกลุ่มได้ลงมือทำงานกันทุกคนเพื่อให้ทุกคนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

12. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

12.1 ควรมีการพัฒนาแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกในรายวิชาอื่นๆและในผู้เรียนระดับชั้นอื่นๆ

12.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิกกับตัวแปรอื่นๆเช่น การคิดเชิงเหตุผล การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

12.3 ควรมีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนในเรื่องการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมาบ้างเนื่องจากจากการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดขั้นสูง จึงควรปลูกฝังทักษะการคิดมาบ้าง

14. เอกสารอ้างอิง

- [1] คุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ความ ต้องการกำลังคนยุค 4.0, สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.
- [2] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, การคิดเชิง วิเคราะห์, พิมพ์ครั้งที่6 สำนักพิมพ์ซัคเซส มีเดีย, 2548, หน้า 34.
- [3] ทิศนา ขมมณี, ศาสตร์การสอน, สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545, หน้า233-234.

- [4] พัทธา พงศ์ประยูร, “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกเรื่องการนำเสนอโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Microsoft Office Power Point สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกม่วง (ตำบลเขาอุทิศ) จังหวัดพัทลุง,” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- [5] ณัฐชา สีดาโครต, “การสร้างแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.
- [6] พิมพ์ ไตรยานุภาพ, “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้เทคนิคคำถามเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโป่งนก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 3,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.
- [7] ดลฤดี รัตนประสาทร, “ผลของการใช้ผังกราฟิกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องดินและหินในท้องถิ่นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,” ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- [8] วิมล ทองผิว, “การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์, 2556.

การศึกษาความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความตั้งใจลาออกของพนักงาน โรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

The Study of the Career Adaptability, Perceived Organization Career Management and Turnover Intention of the Employees in an Industry in Samutprakan Province

ทัชชา ไชยกิจ¹ บัญญัติ ยงย่น² วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์³ และ พัชรินทร์ เสรี⁴

¹สาขาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

^{2 3 4}สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล

¹Email: pae_pe_jung@hotmail.com; ²Email: ybanyat@hotmail.com; ³Email: wimontip.mus@mahidol.ac.th;

⁴Email: patcharin.ser@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ ด้วยวิธีวิจัยเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 280 คน ซึ่งได้มาโดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานมีการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ =3.61, S.D=.53) โดยพนักงานฝ่ายสำนักงาน ($\bar{X}$ =3.58, S.D=.44) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าพนักงานฝ่ายผลิต ($\bar{X}$ =3.62, S.D=.55) และพนักงานมีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}$ =4.05, S.D=.40) โดยพนักงานฝ่ายสำนักงาน ($\bar{X}$ =4.06, S.D=.33) มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพนักงานฝ่ายผลิต ($\bar{X}$ =4.05, S.D=.42) 2) การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในทิศทางบวก (r =.35) และ 3) พนักงานส่วนใหญ่ไม่คิดลาออก (ร้อยละ 74.64)

คำสำคัญ: การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร, ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ, ความตั้งใจลาออก

Abstract

The objective of this research were 1) to study the level of perceived organizational career management and career adaptability of employees in an industry in Samutprakan province, 2) to study the relationship between perceived organizational career management and career adaptability, and 3) to study turnover intention of employees in an industry in Samutprakan province. The sample consisted of 280 employees in an industry in Samutprakan province, which were obtained by using stratified sampling. The research instrument were rating scale questionnaire. The data were analyzed for percentage, mean,

standard deviation and Pearson's correlation coefficient. Results of the study showed that: 1) most of employees had a moderately high level of perceived organizational career management ($\bar{X}$ =3.61, S.D=.53) and office staff ($\bar{X}$ =3.58, S.D=.44) had lower levels of perceived organizational career management than production staff ($\bar{X}$ =3.62, S.D=.55) They had a moderately high level of career adaptability ($\bar{X}$ =4.05, S.D=.40) and office staff ($\bar{X}$ =4.06, S.D=.33) had higher levels of career adaptability than production staff ($\bar{X}$ =4.05, S.D=.42) the perceived organizational career management of employees were positively related with career adaptability (r =.35) and 3) most of employees were not intended to resign (74.64 %).

Keywords: Perceived organizational career management, Career Adaptability, Turnover Attention

วันที่รับบทความ : 12 ธันวาคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 22 มกราคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 3 พฤษภาคม 2562

1. บทนำ

ราชกิจจานุเบกษา ลงประกาศสำนักทะเบียนกลาง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2560 [1] พบว่าประชากรอายุระหว่าง 15-59 ปีมีมากที่สุดถึง 55.66 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีอายุ 20-40 ปีมากที่สุด จากข้อมูลดังกล่าวถือได้ว่าประเทศไทยอยู่ในช่วงได้เปรียบทางประชากร เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นประชากรวัยทำงาน และประชากรเหล่านี้ส่วนใหญ่ทำงานในภาคการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มคนทำงานในภาคอุตสาหกรรม ในบทบาทของลูกจ้าง มีสิ่งหนึ่งที่ควรให้ความสนใจ คือ ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ (career adaptability) ลูกจ้างที่สามารถปรับตัวด้านอาชีพได้ดี ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จ และพึงพอใจในการทำงาน ในทางตรงกันข้ามหากลูกจ้างไม่สามารถปรับตัวด้านอาชีพได้ จะส่งผลให้เกิดปัญหาในการทำงาน รู้สึกไม่พึงพอใจในงาน ซึ่งอาจนำมาสู่การลาออกในที่สุด [2]

ข้อมูลจากเว็บไซต์ JobDB [3] ได้สำรวจ 5 เหตุผลที่ทำให้คนทำงานคิดจะลาออก ได้แก่ 1. โอกาสเติบโตในองค์กรน้อย 2. ความสัมพันธ์กับหัวหน้าหรือเพื่อนร่วมงานไม่ดี 3. ได้รับการปรับเงินเดือนแต่ไม่เพียงพอ 4. ระบบการทำงานไม่เอื้อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5. ได้รับมอบหมายงานที่ไม่ถนัด และงานวิจัยของณัฐวิไลไชยศิริ [4] พบว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้พนักงานคิดจะลาออก ได้แก่ 1. ความขัดแย้งกับหัวหน้า เพื่อนร่วมงาน และลูกค้ำ 2. องค์กรกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน นอกเหนือการควบคุมของพนักงาน 3. แรงสนับสนุนจาก

องค์กร หัวหน้า เพื่อนร่วมงาน การรับฟังความคิดเห็น การเป็นที่ยอมรับ และการได้รับความรู้ทักษะเพิ่มเติม

ผลสำรวจและงานวิจัยจะเห็นได้ว่าสาเหตุของการคิดจะลาออกเนื่องมาจาก 2 สาเหตุ ได้แก่ 1. การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร (perceived organizational career management) ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกของบุคคล เช่น การปรับเงินเดือน แรงสนับสนุนจากองค์กร การได้รับความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Greenhaus, Parasuraman, & Wormley, 1990; Seibert & Kraimer, 2001 cited in Guan, Zhou, Ye, Jiang, & Zhou [5] ได้กล่าวว่า การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในอาชีพ สามารถลดความตั้งใจลาออกของพนักงาน และสาเหตุที่ 2. ปัจจัยภายในบุคคล ซึ่งไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน หรือไม่สามารถจัดการกับอุปสรรคในการทำงาน เช่น ความขัดแย้งกับหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน การได้รับมอบหมายงานที่ไม่ถนัด เป็นต้น โดยมีงานวิจัยของ Savickas & Porfeli [6] ได้กล่าวว่า ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพช่วยให้พนักงานสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานและจัดการกับอุปสรรค การเปลี่ยนแปลง หรือความเครียดจากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มีงานวิจัยได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ และความตั้งใจลาออก ได้แก่ Guan et al. [5] พบว่า การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรและความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบต่อความตั้งใจลาออก ผลนี้ยังพบว่า การรับรู้

การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับ Chan, Mai, Kuok, & Kong [7] พบว่า การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ในทิศทางลบต่อความตั้งใจลาออก

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับใด และมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร รวมทั้งสนใจศึกษาความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมให้กับพนักงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และระดับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ

2.3 เพื่อศึกษาความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

3. นิยามศัพท์

3.1 การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร หมายถึง ความเข้าใจของพนักงานที่มีต่อองค์กรเกี่ยวกับ 1) สวัสดิการและผลตอบแทน 2) การฝึกอบรมและการให้คำปรึกษา 3) สภาพแวดล้อมและสังคมในที่ทำงาน และ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้า

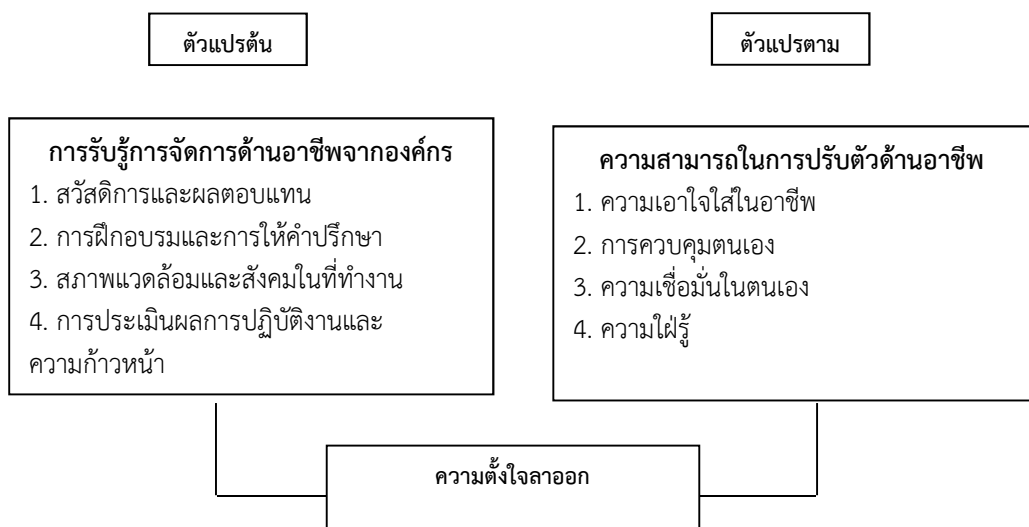
3.2 ความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ หมายถึง สมรรถนะ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญของพนักงานในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงาน การจัดการกับอุปสรรค ความเครียด และการเปลี่ยนแปลงจากการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเอาใจใส่ในอาชีพ 2) การควบคุมตนเอง 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 4) ความใฝ่รู้

3.3 ความตั้งใจลาออก หมายถึง ความคิดของพนักงานที่ต้องการลาออก หรือวางแผนลาออกจากงาน

4. สมมติฐานการวิจัย

การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในทิศทางบวก

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พนักงานประจำของโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 569 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 319 คน แบ่งเป็นพนักงานฝ่ายสำนักงาน 84 คน และพนักงานฝ่ายผลิต 235 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) หลังจากได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละแผนก ใช้การสุ่มแบบง่ายโดยวิธีจับสลากจากรายชื่อจนครบจำนวน ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 319 ชุด ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึงมีนาคม พ.ศ. 2560 ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืน 280 ชุด (ร้อยละ 87.77) แบ่งเป็นพนักงานฝ่ายสำนักงานจำนวน 72 ชุด และพนักงานฝ่ายผลิตจำนวน 208 ชุด

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยอาศัยแนวคิดของ Savickas & Porfeli [6] และคนอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร จำนวน 31 ข้อ ประกอบด้วย 1) สวัสดิการและผลตอบแทน 2) การฝึกอบรมและการให้คำปรึกษา 3) สภาพแวดล้อมและสังคมในที่ทำงาน และ 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้า ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ จำนวน 37 ข้อ ประกอบด้วย 1) ความเอาใจใส่ในอาชีพ 2) การควบคุมตนเอง 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 4) ความใฝ่รู้ ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับความตั้งใจลาออก จำนวน 1 ข้อ

แบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต โดยให้ค่าคะแนนดังนี้ จริงที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน จริง เท่ากับ 4 คะแนน ไม่แน่ใจ เท่ากับ 3 คะแนน ไม่จริง เท่ากับ 2 คะแนน ไม่จริงที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

การกำหนดระดับการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ ใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (absolute criteria) ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับสูง คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50

หมายถึง ระดับค่อนข้างสูง คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับค่อนข้างต่ำ คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับต่ำ

6.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นำแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และนำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขไปทดสอบกับพนักงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการทดสอบ พบว่า แบบสอบถามการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร มีความเชื่อมั่น .93 และแบบสอบถามความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ มีความเชื่อมั่น .93

7. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

7.1 ระดับการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.61$, $S.D=.53$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guan et al. [5] พบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานชาวจีนมีค่าเฉลี่ยการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรโดยรวมเท่ากับ 3.63 ($\bar{X}=3.63$, $S.D=.76$) ส่วนผลการวิจัยในครั้งนี้ได้พิจารณาเป็นรายด้านเป็นดังนี้

7.1.1 ด้านสวัสดิการและผลตอบแทน พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตรับรู้ต่อสวัสดิการและผลตอบแทนในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.64$, $S.D=.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า คำถามที่ว่า “องค์กรให้เงินเดือนเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำอยู่” ทั้งพนักงานฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิต คิดว่าเงินเดือนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ทำอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะบริษัทจ่ายเงินเดือน หรือค่าตอบแทนให้แก่พนักงานในอัตราขั้นต่ำตามที่กฎหมายกำหนด มีพนักงานเพียงส่วนน้อยที่รับค่าตอบแทนสูงกว่ากฎหมายกำหนด ซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของพนักงานได้เพียงพอ ส่งผลให้พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในข้อคำถามนี้ในระดับปานกลาง และข้อคำถาม “สวัสดิการช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้น” พบว่า พนักงานฝ่ายสำนักงานรับรู้ต่อสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่พนักงานฝ่ายผลิตรับรู้ระดับค่อนข้างสูง ซึ่งสวัสดิการที่

ช่วยเหลือไปยังครอบครัว ได้แก่ ค่าคลอดบุตร เงินช่วยเหลือ การศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาลบุตรและคู่สมรส เมื่อพิจารณาสัดส่วนของพนักงานฝ่ายสำนักงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57) มีสถานภาพโสด แต่พนักงานฝ่ายผลิตส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52) มีสถานภาพสมรส ดังนั้นพนักงานฝ่ายสำนักงานซึ่งส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดจึงยังไม่มีโอกาสได้ใช้สวัสดิการดังกล่าว และอาจเป็นผลให้รู้สึกว่าการสวัสดิการของบริษัทช่วยให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ดีขึ้นน้อยกว่าพนักงานฝ่ายผลิต

7.1.2 ด้านการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษา พบว่าพนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตรับรู้ต่อการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษาในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.72$, $S.D=.63$) แต่พบระดับความแตกต่างในข้อความถามที่ว่า “องค์กรให้ท่านได้หมุนเวียนงาน” พบว่า พนักงานฝ่ายสำนักงานรับรู้ หรือพึงพอใจต่อการได้หมุนเวียนงานอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ฝ่ายผลิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะพนักงานฝ่ายสำนักงานส่วนใหญ่เป็นพนักงานวิชาชีพ เช่น เจ้าหน้าที่บัญชี วิศวกร เป็นต้น จึงยากที่จะทำงานแทนกันได้ ขณะที่พนักงานฝ่ายผลิตมีโอกาสได้หมุนเวียนการทำงานมากกว่าพนักงานฝ่ายสำนักงาน จึงมีการรับรู้ต่อการหมุนเวียนงานอยู่ในระดับสูง

7.1.3 ด้านสภาพแวดล้อมและสังคมในที่ทำงาน พบว่าพนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมและสังคมในที่ทำงานในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.68$, $S.D=.57$) แต่พบระดับความแตกต่างในข้อความถามที่ว่า “เมื่อท่านทำผลงานออกมาดี มักจะได้คำชมจากหัวหน้า” และ “ท่านได้รับการยอมรับจากหัวหน้าและองค์กร” กล่าวคือ พนักงานฝ่ายสำนักงานรับรู้ต่อการได้รับคำชมและได้รับการยอมรับอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ฝ่ายผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกัน โดยพนักงานฝ่ายสำนักงานมีโอกาสได้ทำงานในระดับการจัดการ ทำงานในหลายรูปแบบ และได้แสดงผลงานด้านอื่น ๆ จึงมีโอกาสได้รับการยอมรับจากหัวหน้าและองค์กร ขณะที่พนักงานฝ่ายผลิตมีทำงานโดยใช้แรงงานเป็นหลัก มีขั้นตอนการทำงานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เช่น ขั้นตอนการผสมวัตถุดิบ ขั้นตอนบรรจุภัณฑ์ การจัดเรียงสินค้าและขนส่ง เป็นต้น อาจทำให้พนักงานฝ่ายผลิตไม่มีโอกาสได้แสดงศักยภาพในด้านอื่น ๆ และขาดโอกาสได้รับการชื่นชมหรือยอมรับจากหัวหน้างาน

7.1.4 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้า พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตรับรู้ต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, $S.D=.66$) อาจเนื่องมาจากพนักงานไม่ทราบถึงหัวข้อการประเมิน และเครื่องมือที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้พนักงานคิดว่าผู้ประเมินอาจใช้ทัศนคติส่วนตัวในการตัดสิน

7.2 ระดับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=4.05$, $S.D=.40$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nye, Leong, Prasad, Gardner, & Tien [8] พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันมีระดับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 ($\bar{X}=4.05$, $S.D=.52$) ส่วนผลการการวิจัยในครั้งนี้ได้พิจารณาเป็นรายด้าน เป็นดังนี้

7.2.1 ด้านความเอาใจใส่ในอาชีพ พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตมีความเอาใจใส่ในอาชีพในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=4.10$, $S.D=.42$) อาจเนื่องมาจากองค์กรมีการแสดงผลประกอบการให้พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตได้ทราบทุกเดือน อีกทั้งแรงจูงใจของโบนัสที่ขึ้นอยู่กับผลประกอบการ ทำให้พนักงานมีความเอาใจใส่ในงานที่ตนได้รับมอบหมาย

7.2.2 ด้านการควบคุมตนเอง พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตมีการควบคุมตนเองในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=4.15$, $S.D=.46$) แต่พบระดับความแตกต่างในข้อความถามที่ว่า “ท่านมีสมาธิในการทำงาน ไม่คุยหรือเล่นในเวลาทำงาน” โดยพนักงานฝ่ายสำนักงานมีสมาธิในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่พนักงานฝ่ายผลิตมีสมาธิในการทำงานอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อาจเนื่องมาจากพนักงานฝ่ายผลิตส่วนใหญ่มีทำงานใกล้ชิดกับเครื่องจักรจึงต้องใช้สมาธิ เพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมาย และต้องอาศัยความระมัดระวังในการทำงาน

7.2.3 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตมีความเชื่อมั่นในตนเองในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=3.86$, $S.D=.51$) ยกเว้นข้อความถามที่ว่า “ท่านรู้สึกอึดอัด เมื่อพบปัญหาในที่ทำงาน” ทั้งพนักงานฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิต มีความรู้สึกอึดอัดเมื่อพบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะพนักงานฝ่ายผลิตต้องทำงานแข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ผลผลิตได้ตามเป้าหมาย

เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายสำนักงานทำงานในระดับการจัดการและบริหาร หากเกิดปัญหาอาจส่งผลต่อความเสียหายแก่องค์กรได้ เหตุนี้พนักงานอาจจะรู้สึกอึดอัดเมื่อพบปัญหาในการทำงาน

7.2.4 ด้านความใฝ่รู้ พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตมีความใฝ่รู้ในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X}=4.09$, $S.D=.46$) อาจเนื่องมาจากองค์กรมีการกำหนดระดับชั้น

ตำแหน่งของพนักงานที่ชัดเจน เมื่อพนักงานมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น ส่งผลให้พนักงานมีโอกาสรับตำแหน่งและได้เงินเดือนสูงขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจให้พนักงานมีความใฝ่รู้และต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

7.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร และความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กร (รายด้าน) กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ (โดยรวม)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	1. สวัสดิการ ๑	2.การ ฝึกอบรมฯ	3.สภาพ แวดล้อมฯ	4.ประเมิน ผลฯ	5.การรับรู้ การ จัดการฯ (โดยรวม)	6.ความ สามารถในการ ปรับตัวฯ (โดยรวม)
1. สวัสดิการฯ	3.64	.62	-	.640**	.633**	.538**	.817**	.275**
2. การฝึกอบรมฯ	3.72	.63			.675**	.624**	.854**	.279**
3. สภาพแวดล้อมฯ	3.68	.57				.698**	.869**	.387**
4. ประเมินผลฯ	3.42	.66					.849**	.271**
5. การรับรู้ การ จัดการฯ (โดยรวม)	3.61	.53						.349**
6. ความสามารถในการ การ ปรับ ตัว ฯ (โดยรวม)	4.05	.40						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 1 พบว่า การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวก อธิบายได้ว่า พนักงานที่มีการรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรสูง มีแนวโน้มว่ามีความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพสูง ซึ่งสอดคล้องกับ Guan et al. [5] พบว่า การรับรู้การจัดการด้านอาชีพจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพในทิศทางบวก

7.4 ความตั้งใจลาออกของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ

พบว่า พนักงานทั้งฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตไม่คิดลาออก คิดเป็นร้อยละ 74.64 และเมื่อแยกพนักงานฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิต พบว่า พนักงานฝ่ายสำนักงานไม่คิดลาออก คิดเป็นร้อยละ 65.28 และพนักงานฝ่ายผลิตไม่คิดลาออก คิดเป็นร้อยละ 77.88

ทั้งนี้ผลสำรวจพบว่า พนักงานฝ่ายสำนักงานและฝ่ายผลิตที่คิดจะลาออกส่วนใหญ่อายุระหว่าง 23-30 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ยังสามารถเปลี่ยนงานใหม่ได้ง่าย เมื่อรู้สึกไม่พึงพอใจงานที่ทำ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของ Super กล่าวว่า เมื่อเข้าสู่ช่วงอายุ 25-44 ปี ซึ่งอยู่ในขั้นก่อร่างสร้างตัวในอาชีพ ถ้าบุคคลรู้สึกทำงานนั้นไม่เหมาะสมหรือไม่พอใจ บุคคลสามารถเปลี่ยนงานได้ [9] และข้อมูลพนักงานที่มีความคิดลาออกส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 20,001 บาท อาจเนื่องมาจากจำนวนเงินเดือนที่ถือว่าไม่มาก พนักงานจึงคิดจะลาออกเพื่อเพิ่มเงินเดือนในที่ทำงานใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจจากเว็บไซต์ JobDB [3] พบว่า เหตุผลที่ทำให้คนทำงานคิดจะลาออก ได้แก่ ได้รับการปรับเงินเดือนแต่ไม่เพียงพอ

8. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

8.1 การได้รับการหมุนเวียนงาน พบว่า พนักงานฝ่ายสำนักงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายให้พนักงานฝ่ายสำนักงานมีโอกาสหมุนเวียนงานเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ให้กว้างขึ้น

8.2 การประเมินผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานควรมีการสื่อสารสิ่งที่ดีหรือคาดหวัง และนำเทคนิคดัชนีวัดผลงานหรือความสำเร็จของงาน (KPI) มาปรับใช้เพื่อสร้างข้อกำหนดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

8.3 การได้รับการยอมรับจากหัวหน้าและองค์กร และการได้รับคำชมจากหัวหน้า พบว่า พนักงานฝ่ายผลิตอยู่ในระดับปานกลาง หัวหน้างานควรให้โอกาสให้พนักงานได้แสดงความสามารถในด้านอื่น ๆ และกล่าวชมเชย เพื่อกระตุ้นการรับรู้ในด้านการยอมรับจากหัวหน้าและองค์กร

9. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำการวิจัยครั้งต่อไป

9.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครอบคลุมหน่วยงาน องค์กร หรือภาคธุรกิจอื่น ๆ เช่น ภาคบริการ ภาคการท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้มีเนื้อหาความรู้ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

9.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวด้านอาชีพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน ความสุขในการทำงาน ความผูกพันกับองค์กร เป็นต้น เพื่อให้ผลการศึกษาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

9.3 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเชิงคุณภาพ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึก เป็นต้น ควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อเปิดโอกาสให้พนักงานได้แสดงความคิดเห็น ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (29 มีนาคม 2561). จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม

2560. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/041/22.PDF>.

- [2] ศรีเรือน แก้วกังวาล, จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ เล่ม2, พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- [3] จัดหางาน จ๊อบส์ ดีบี. (15 กุมภาพันธ์ 2559). 5 เหตุผลที่คนทำงานคิดจะลาออก. สืบค้นจาก <http://th.jobsdb.com/th-th/articles/เหตุผลของการลาออกจากงาน>.
- [4] ณัฐวิ โฆษะฐิ. (29 มีนาคม 2561). 3 ปัจจัยหลักที่ทำให้พนักงานคิดลาออกจากองค์กร. สืบค้นจาก <http://www.sasinconsulting.com/publication/>
- [5] Guan, Y., Zhou, W., Ye, L., Jiang, P., & Zhou, Y. "Perceived organizational career management and career adaptability as predictors of success and turnover intention among Chinese employees," *Journal of Vocational Behavior*, Vol 88, pp 230-237, 2015.
- [6] Savickas, M.L., & Porfeli, E.J. "Career adaptabilities scale: construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries," *Journal of Vocational Behavior*, Vol 80, No.3, pp. 661-673, 2012.
- [7] Chan, S.H.J., Mai, X., Kuok, O.M.K., & Kong, S.H. "The influence of satisfaction and promotability on the relation between career adaptability and turnover intentions," *Journal of Vocational Behavior*, Vol. 82, pp. 167-175, 2016.
- [8] Nye, D.C, Leong, F., Prasad, J., Gardner, D., & Tien, H. "Examining the structure of the career adapt-abilities scale: the cooperation dimension and a five-factor model," *Journal of Career Assessment*, Vol 26, No.3, pp. 549-562, 2017.
- [9] บัญญัติ ยงยวน, "พัฒนาการด้านอาชีพในช่วงชีวิตของมนุษย์," มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557.

ราชาธิราช : จากพระราชพงศาวดารสู่นวนิยาย Rajadhiraj : From Annals to Novel

มาโนช ดินลานสกุล¹ วินัย สุกใส² และ ธีรยุทธ์ ช่วยเพล³

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

³สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹Email : m_nisara@hotmail.com; ²Email : winaiss99@gmail.com; ³E-mail : sulaimееing@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ราชาธิราช : จากพระราชพงศาวดารสู่นวนิยาย(Novel) นี้ ต้องการศึกษารื่องราชาธิราชในบริบทสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และศึกษาลักษณะนวนิยายของเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ที่เป็นฉบับพิมพ์ แล้วเสนอผลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าการดัดแปลงเรื่องราชาธิราชด้วยกลวิธีต่างๆ ทั้งในส่วนของต้นฉบับที่เป็นภาษามอญและฉบับภาษาไทย ดังนี้ เรื่องราชาธิราชเป็นเรื่องของกษัตริย์มอญตั้งแต่สมัยพระเจ้าฟ้ารั่วจนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ เป็นเรื่องจริงที่มีหลักฐานแน่ชัด แต่มีการขยายความมากขึ้นในพงศาวดารบางฉบับ จนกลายเป็นเรื่อง Razadarit Ayedawpon ของพระยาทะละ ซึ่งจัดเป็นวรรณกรรมสดุดีและนิทานธรรมเจดีย์กถา ซึ่งเป็นเรื่องเล่ามากกว่าพงศาวดาร ส่วนเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) นั้นมีรายละเอียดมากกว่าราชาธิราชฉบับใด ๆ ในภาษามอญและพม่า ได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเรื่องให้มีลักษณะใกล้เคียงกับนวนิยายอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการปรับลำดับเหตุการณ์ให้เป็นโครงเรื่องแบบนวนิยาย เพื่อเสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับราชาเหนือราชาทั้งปวงสอดคล้องกับสังคมและการเมืองไทยในสมัยนั้น ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย ซึ่งน่าจะรับอิทธิพลจากนิยายอิงพงศาวดารจีนที่นิยมกันในขณะนั้นมากกว่าอิทธิพลจากตะวันตก ราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ฉบับพิมพ์ จึงมีลักษณะเป็นบันเทิงคดีหรือเรื่องแต่ง ทั้งแก่นเรื่อง โครงเรื่องและตัวละคร.

คำสำคัญ: ราชาธิราช, พระราชพงศาวดาร, นวนิยาย

Abstract

The research entitled Rajadhiraj: From Annals to Novel was conducted to investigate Rajadhiraj literary work in the Thai societal context of The Early Rattanakosin period and study the novel characteristics of Rajadhiraj literary work, printed version, by Chaophraya Phraklang (Hon). Presentation of results was done through descriptive analysis. The results of the study showed that Rajadhiraj literary works, both the original copy in Mon language and the Thai language copy, were changed by different techniques as detailed below. Rajadhiraj was a story of the Mon kings, ranging from the reign of King Farua to that of King Thammachedi. It was a true story with clear historical evidences. However, there was an extension of contents in some annals which converted the story to Razadarit Ayedawpon story by Phaya Thala, a literary work honoring the kings and Thammachedi Katha tale that had a narrative characteristic more than annals. Rajadhiraj by Chaophraya Phraklang (Hon) had more details than other versions written in Mon and Burmese languages. Components of the story were changed to make it look clearly like a fiction. Especially the order of events were readjusted to make the story have a plot like a fiction in order to present key idea about the great

king of kings which was relevant to Thailand's societal and political contexts. This led to changes in other components which were influenced by Chinese annals-based novels of that period more than influence of the western world. Thus Rajadhiraj literary work by Chaophraya Phraklang (Hon), printed version, had fictional characteristics in terms of theme, plot and characters.

Keywords: Rajadhiraj, annals, novel

วันที่รับบทความ : 29 มีนาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤษภาคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 3 มิถุนายน 2562

1. บทนำ

ประเพณีการประพันธ์ร้อยแก้วของไทยแม้จะมีอายุยืนยาว แต่ก่อนจะถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นพบว่ามีรูปแบบการเขียนร้อยแก้วนิยมใช้เขียนงานประเภทสารัตถคติ เช่น ตำนาน พงศาวดาร การจดบันทึกเกี่ยวกับพระราชพิธี ตำราต่าง ๆ กฎหมาย เป็นต้น ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่ามีการใช้เพื่อเขียนงานที่เป็นจินตคติหรือมุ่งเน้นความบันเทิง กระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ประเพณีการประพันธ์ร้อยแก้วเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด ดังที่ สรณัฐ ไตลังคะ[1] กล่าวไว้ว่า พงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ซึ่งได้มีการชำระในสมัยรัชกาลที่ 1 ใช้การสร้างวรรณศิลป์ในการสร้างโครงเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่องแบบบันเทิงคดี ทำให้งานเล่มนี้ไม่ได้เป็นไปเพื่อการบอกเล่าเอาความว่าเกิดอะไรขึ้นเท่านั้น แต่เป็นงานที่จริงใจและการโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านโดยการใช้พลังของจินตภาพและภาษาที่งดงาม เป็นการนำวิธีการทางวรรณคดีมาใช้ในการประวัติศาสตร์นิพนธ์ เพื่อสร้าง “ความสมจริง” นับเป็นการนำเอาความเป็น fiction มาใช้เพื่อแสดงความเป็น fact ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของประเพณีการเขียนร้อยแก้วประเภทพงศาวดารที่เกิดขึ้นนี้ น่าจะได้รับอิทธิพลจากพงศาวดารจีนเรื่องสามก๊กและไซอิ๋วที่มีการแปลในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน

สามก๊กและไซอิ๋วที่มีการแปลและเรียบเรียงในสมัยรัชกาลที่ 1 คนไทยทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นหนังสือพงศาวดารเพราะเป็นเรื่องทางประวัติศาสตร์ของจีนความจริงแล้วทั้งสามก๊กและไซอิ๋วรวมถึงพงศาวดารจีนที่แปลในยุคต่อมาไม่ได้เป็นหนังสือพงศาวดารดังที่เข้าใจกัน แต่เป็นนวนิยายอิงพงศาวดารที่นักประพันธ์สมัยราชวงศ์หมิงและชิงแต่งขึ้นโดยอาศัยบันทึกประวัติศาสตร์เป็นวัตถุดิบ Lu Hsun [2] ถาวร ลิกขโกศล [3] และ

กนกพร นุ่มทอง[4] ซึ่งรูปแบบการประพันธ์นวนิยายอิงพงศาวดารจีนเหล่านี้ ถาวร ลิกขโกศล [3] กล่าวว่า มีลักษณะเป็นนวนิยายที่เกิดก่อน นวนิยายของตะวันตกด้วยซ้ำไป การแปลสามก๊กและไซอิ๋วในสมัยรัชกาลที่ 1 จึงเป็นการเริ่มแปลนวนิยายเป็นครั้งแรก แต่ด้วยเหตุที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และมีวัตถุประสงค์ในการแปลเพื่อประโยชน์ในทางการเมืองและการสงคราม ประกอบกับสังคมไทยยังไม่รู้จักนวนิยาย จึงเรียกวรรณกรรมทั้งสองเรื่องนี้ว่าพงศาวดารตามรูปแบบคำประพันธ์ร้อยแก้วบันทึกประวัติศาสตร์ที่มีมาแต่เดิม

พระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ซึ่งแปลและเรียบเรียงขึ้นในช่วงเวลาเดียวกับสามก๊กและไซอิ๋ว และมีผู้แปลหรือผู้อ่านรายการแปลและเรียบเรียงคนเดียวกันกับเรื่องสามก๊กคือเจ้าพระยาพระคลัง (หน) จึงมีความเป็นไปได้สูงที่ผู้เรียบเรียงจะรับเอารูปแบบและกลวิธีการประพันธ์สามก๊กมาใช้ในการเรียบเรียงเรื่องราชาธิราชด้วย

ต่อมาเมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีทางการพิมพ์เข้าสู่ประเทศไทย และเริ่มมีการพิมพ์หนังสือวรรณกรรมออกจำหน่ายเป็นครั้งแรก คือ นิราศลอนดอน ของหม่อมราโชทัย เป็นผลให้วัฒนธรรมการอ่านเริ่มขยายตัว การพิมพ์พงศาวดารจีนเรื่องสามก๊กในปี พ.ศ.2408 ได้ส่งผลให้มีการแปลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จีนเป็นจำนวนมาก ความนิยมของผู้อ่านก็เพิ่มขึ้นตามลำดับ พระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชาธิราชจึงได้รับการชำระและตีพิมพ์จำหน่ายในช่วงนี้ด้วย

เรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ฉบับพิมพ์ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 จึงเป็นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ซ้ำตลอดมา และมักจะเรียกชื่อว่า “พระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชาธิราช” ตามความเข้าใจของคนทั่วไปที่เห็นว่าหนังสือเรื่องนี้เป็น “พงศาวดาร” ดังที่

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ [5] กล่าวไว้ว่า “ราชาธิราชเป็นหนังสือที่ชาวรามัญถือว่าเป็นพระราชพงศาวดาร ไม่ใช่เรื่องแต่ง” แต่เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องราชาธิราชจะเห็นว่า ไม่ใช่บันทึกเหตุการณ์เชิงประวัติศาสตร์ แม้จะเปรียบกับพระราชพงศาวดารกรุงเก่าซึ่งนักประวัติศาสตร์สมัยปัจจุบันถือเป็นเพียงหลักฐานสำหรับอ้างอิงอันหนึ่งมิได้เชื่อถือตลอดทุกตอน พระราชพงศาวดารที่ว่านี้ ก็ยังมีลักษณะเป็นบันทึกเชิงประวัติศาสตร์มากกว่าราชาธิราช

ทัศนะของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ [5] จึงถือว่าราชาธิราชเป็น วรรณคดี “เพราะสำนวนร้อยแก้วที่ใช้บรรยายและพรรณนาอาศัยศิลปะทางภาษามาก...” และ “...ถ้าหากเป็นนวนิยาย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างที่เกิดขึ้นในราชาธิราช จะต้องยกย่องกลศิลป์ของผู้ประพันธ์อย่างมาก ในฐานะที่ทำให้เหตุการณ์แยกออกจากลักษณะนิสัย(ตัวละคร)ไม่ออกนี้ ซึ่งนักเขียนนวนิยายทำกันได้ยาก...ผู้เรียบเรียงราชาธิราชไม่ต้องพะวงถึงโครงเรื่อง จึงแสดงให้เห็นเหตุการณ์เกิดขึ้นโดยบุคคลเป็นเหตุได้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้เรียบเรียงอาศัยอ้างถึงความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของบุคคลที่เป็นปรปักษ์กันว่าเป็นผลของบุญญาภินิหาร ความจริงในชีวิตมนุษย์เรา มนุษย์ก่อเหตุการณ์ขึ้นตามลักษณะนิสัยของแต่ละคน แต่เมื่อจะถึงที่สุดของเหตุการณ์ ดูเหมือนมนุษย์จะไม่มีอำนาจบันดาลผล หากมีอำนาจที่นอกเหนืออำนาจมนุษย์มาบันดาลไปอีกทางหนึ่ง ต่างไปจากที่นั่นจะเป็น ถ้าใช้พรคนนั้นแล้วราชาธิราชอาจเป็นงานเขียนที่มีโครงเรื่องแยบยลที่สุดก็ได้ ผู้วาดโครงเรื่องวาดเหมือนชีวิตมนุษย์อย่างเหลือเกิน จนดูไม่ใช่งานศิลปะ...”

จากการศึกษาเรื่องราชาธิราชโดยเปรียบเทียบราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ฉบับตัวเขียนกับฉบับพิมพ์และฉบับที่เป็นพงศาวดารมอญ ของบุษบา ตระกูลสัจจาวัตร [6] พบว่า ฉบับภาษาไทยที่เป็นฉบับตัวเขียนนั้นมีเนื้อความตรงกับพงศาวดารมอญ ส่วนฉบับพิมพ์นั้นมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อความในตอนที่มีการชำระเพื่อตีพิมพ์ในราวปลายสมัยรัชกาลที่ 4 โดยไม่ทราบชื่อผู้ชำระและการชำระคราวนั้นมีทั้งการตัด การเปลี่ยนแปลง และการเพิ่มหรือขยายความ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าส่วนที่ขยายความ มีมากที่สุด

จากงานวิจัยดังกล่าวทำให้มีความเป็นไปได้ว่า การเพิ่มลักษณะที่เป็น “นวนิยาย” ตามสมมุติฐานของม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ นั้นกระทำขึ้นในราวปลายสมัยรัชกาลที่ 4 หรือต้นรัชกาลที่ 5 อันเป็นช่วงเวลา

ไทยเราเริ่มรับเอารูปแบบวรรณกรรมแบบใหม่จากตะวันตกเข้ามาใช้แล้ว รวมทั้งเรื่องจีนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ก็ได้รับการถ่ายทอดเป็นภาษาไทยเป็นจำนวนมากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จึงเป็นไปได้ว่าผู้ชำระได้ดัดแปลงหรือเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสำนวนภาษาและกลวิธีการประพันธ์ให้ใกล้เคียงกับรูปแบบใหม่ๆ ที่ตนรู้จัก จึงทำให้ราชาธิราชฉบับพิมพ์มีลักษณะเป็นบันเทิงคดีมากขึ้น

นอกจากนี้ กุสุมา รักษมณี [7] ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างนาฏการในเรื่องราชาธิราช โดยใช้แนวทฤษฎีการวิเคราะห์กลศิลป์ของ A.K. Warder พบว่าเรื่องราชาธิราชมีจุดเด่นอยู่ที่การสร้างตัวละครให้มีบุคลิกลักษณะเด่นชัด และมีบทบาทชวนติดตาม รวมทั้งการผูกเรื่องราวให้สามารถแสดงภาวะอารมณ์ของตัวละครได้ดี สอดคล้องกับสมมุติฐานของ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ [5]

อย่างไรก็ตาม การศึกษาข้างต้นก็ยังไม่ให้รายละเอียดพอที่จะสรุปได้ว่าเรื่องราชาธิราชสมควรที่จะจัดเป็นร้อยแก้วที่เริ่มคลี่คลายไปสู่นวนิยายได้หรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาต่อไปว่า ลักษณะความเป็นนวนิยายหรือบันเทิงคดีปรากฏอยู่ในองค์ประกอบหรือกลวิธีการประพันธ์ในส่วนไหนตอนใดของเรื่องบ้าง และมีลักษณะความเป็นนวนิยายมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการจัดประเภทของเรื่องราชาธิราชว่าสมควรจัดเป็นงานประเภทใด อันน่าจะนำไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับประวัติวรรณคดีร้อยแก้วของไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ในบริบทสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์

2.2 เพื่อศึกษาลักษณะนวนิยายของเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ที่เป็นฉบับพิมพ์

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านข้อมูล

พระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชาธิราช ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับตัวเขียน British Library, พระราชพงศาวดารรามัญเรื่องราชาธิราช ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับพิมพ์โดยโรงพิมพ์ราชบุรินทร์เจริญ ร.ศ.108 (พ.ศ.2433) จำนวน 31 เล่ม, วรรณกรรมรัตนโกสินทร์ หมวดบันเทิงคดี เรื่อง “ราชาธิราช” ฉบับ

เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับพิมพ์ พ.ศ.2546 โดยสำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ราชาริราชยุทธนา ฉบับ พญาทะละ แปลโดย วิรัช นิยมธรรม

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2.1 ราชาริราชในบริบทสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

- 1) ราชาริราชฉบับภาษามอญและพม่า
- 2) ราชาริราชสมัยรัชกาลที่ 1-3
- 3) ราชาริราชสมัยรัชกาลที่ 4-5
- 4) ราชาริราชสมัยรัชกาลที่ 6-7

3.2.2 ลักษณะนวนิยายของเรื่องราชาริราช ในประเด็นต่อไปนี้

- 1) วัตถุดิบ: จากความจริงสู่ความสมจริง
- 2) องค์ประกอบที่เป็นลักษณะของนวนิยาย
 - 2.1) โครงเรื่องและแก่นเรื่อง
 - 2.2) ตัวละคร: จากบุคคลในพงศาวดารสู่ตัวละคร

ในนวนิยาย

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัย
- 2) รวบรวมข้อมูลเรื่องราชาริราช

3.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลตามขอบเขต

3.3.3 นำเสนอผลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

3.3.4 สรุป อภิปรายผล เสนอแนะ

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีดังนี้

4.1 ราชาริราชในบริบทสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้นนั้น เรื่องราชาริราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) ที่เป็นฉบับพิมพ์นั้นได้ผ่านการดัดแปลงด้วยกลวิธีต่างๆ ทั้งในส่วนของต้นฉบับที่เป็นภาษามอญและฉบับภาษาไทย ดังนี้

1) เรื่องราชาริราชที่มีการบันทึกเรื่องราวของกษัตริย์มอญตั้งแต่สมัยพระเจ้าฟ้ารั่วจนกระทั่งถึงสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ เป็นเรื่องจริงที่มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์แน่ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ.1800 ถึงปี พ.ศ.2034 ทั้งในรูปของพงศาวดาร ปฐม ตลอดจนบันทึกและจดหมายเหตุต่างๆ

2) เรื่องราวของกษัตริย์มอญที่ยิ่งใหญ่ 3 พระองค์ได้รับการขยายความให้รายละเอียดมากขึ้นในพงศาวดารบางฉบับ

3) เรื่องราวเกี่ยวกับกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่บางพระองค์ได้มีการแต่งในรูปของวรรณกรรม คือ เรื่อง Razadarit Ayedawpon ของพระยาทะละ ซึ่งจัดเป็นวรรณกรรมสุดดี และนิทานธรรมเจดีย์กถา ซึ่งมีลักษณะเป็นเรื่องเล่ามากกว่าพงศาวดาร

4) เรื่องราชาริราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน) มีเนื้อหาที่มีรายละเอียดมากกว่าราชาริราชฉบับใด ๆ ในภาษามอญและพม่า โดยเป็นการแปลและเรียบเรียงจากต้นฉบับภาษามอญ-พม่า อย่างน้อย 4 ฉบับ โดยใช้เอกสารเรื่อง Razadarit Ayedawpon เป็นหลัก และใช้เอกสารอื่น ๆ ประกอบ ได้แก่ เรื่องราชวงศ์ ของอาจารย์เพาะ เรื่อง รามัญอุปบัติ และนิทานธรรมเจดีย์กถา ทำให้สัดส่วนของเรื่องเน้นความสำคัญของกษัตริย์ 3 พระองค์ คือ พระเจ้าฟ้ารั่ว พระเจ้าราชาริราช และพระเจ้าธรรมเจดีย์ ในขณะที่กษัตริย์พระองค์อื่นนั้นกล่าวถึงอย่างสั้น ๆ ตามแบบการเขียนพงศาวดารเพื่อเชื่อมร้อยเรื่องราวทั้งหมดให้เป็นเรื่องเดียวกัน เนื้อเรื่องตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นรัชสมัยพระเจ้าราชาริราช เนื้อเรื่องส่วนนี้จะตรงกับ Razadarit Ayedawpon จากนั้นก็กล่าวถึงเหตุการณ์ในรัชสมัยต่าง ๆ โดยย่อ จากนั้นจึงเน้นให้รายละเอียดในสมัยพระนางเซ่งสอและพระเจ้าธรรมเจดีย์ที่เรียบเรียงจากนิทานธรรมเจดีย์กถาการแปลและเรียบเรียงในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้มีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของเรื่องให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับลักษณะของนวนิยายอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการปรับลำดับเหตุการณ์ของเรื่องจากการเรียงตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ให้มีลักษณะที่เป็นโครงเรื่องแบบนวนิยาย เพื่อนำเสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับราชาริราชทั้งปวงตามแนวคิด “จักรวาทิน” หรือพระเจ้าจักรพรรดิราช ซึ่งสอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมืองไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกที่อยู่ในช่วงเวลาสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของราชอาณาจักรและราชวงศ์ เป็นผลให้ต้องปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอื่น ๆ ให้สอดคล้องกัน

โครงเรื่องของเรื่องราชาริราชสามารถแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกกล่าวถึงการสถาปนาราชวงศ์และรวบรวมมอญที่แตกแยกให้เป็นหนึ่งเดียวของพระเจ้าฟ้ารั่วที่เน้นเสนอแนวคิดสำคัญว่าผู้เป็นกษัตริย์ไม่จำเป็นต้องสืบเชื้อสายมาจากราชวงศ์เดิมก็ได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่มีบุญบารมีและมีความรู้ความสามารถ เมื่อเป็นกษัตริย์แล้วจะต้องตั้งอยู่ในธรรม ช่วงที่สองเป็นเหตุการณ์ในสมัยพระเจ้าอยู่

และพระเจ้าราชาธิราชที่เกิดปัญหาขัดแย้งระหว่างหัวเมืองมอญจนเกิดการแตกแยกอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระเจ้าราชาธิราชขึ้นครองราชย์จึงได้รวบรวมหัวเมืองมอญเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จและทำสงครามกับพม่าสร้างความปึกแผ่นมั่นคงและความรุ่งเรืองให้กับอาณาจักรมอญ โครงเรื่องในช่วงนี้เน้นแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับพระเจ้าจักรพรรดิจักรเหล็ก (Ayascakravartin) ที่จำเป็นต้องอาศัยอาวุธ (การทำสงคราม) เป็นเครื่องมือในการขยายพระราชอำนาจ และช่วงที่สามเป็นเหตุการณ์หลังสมัยพระเจ้าราชาธิราชซึ่งเป็นช่วงที่มอญมีความรุ่งเรืองสูงสุดพระเจ้าธรรมเจดีย์ซึ่งเป็นสามัญชนผู้มีบุญบารมีและมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ตั้งมั่นอยู่ในพระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถขึ้นครองราชย์สร้างความรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร เป็นที่ยอมรับของอาณาจักรใกล้เคียงและไกลออกไปอย่างลังกาและจีนโดยไม่ต้องทำสงครามเพื่อขยายพระราชอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิราชที่อยู่ในระดับสูงกว่าพระเจ้าจักรพรรดิจักรเหล็ก การเพิ่มเหตุการณ์ตอนพระเจ้าธรรมเจดีย์ในฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) จึงเป็นการสร้างโครงเรื่องขึ้นใหม่ที่เน้นนำเสนอความคิดสำคัญของความเป็นราชาเหนือราชาทังปวงที่มีบุญบารมี มีพระปรีชาสามารถในการรวบรวมอาณาจักรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และแผ่ขยายอาณาจักรออกไปอย่างกว้างขวางทั้งทางโลกและทางธรรม ซึ่งน่าจะหมายถึงรัชกาลที่ 1 นั้นเอง

5) ในการชำระเรื่องราวราชาธิราชในสมัยรัชกาลที่ 4-5 ก่อนที่จะมีการตีพิมพ์เผยแพร่ในปี พ.ศ.2433 ได้มีการดัดแปลง แก้ไข ตัด และเพิ่มเติมข้อความเข้าไป ซึ่งเห็นได้ชัดว่ามีการใช้กลวิธีการเขียนแบบนวนิยายในการชำระ ทำให้ลักษณะของราชาธิราชเปลี่ยนแปลงไปมีลักษณะที่เป็น “นวนิยาย”(เรื่องเล่าแบบใหม่หลังรับอิทธิพลจากตะวันตก) มากขึ้น

4.2 ลักษณะนวนิยายของเรื่องราวราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ที่เป็นฉบับพิมพ์ เปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการประพันธ์ในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ที่เกิดจากการรับอิทธิพลด้านวิทยาการสมัยใหม่จากตะวันตก ส่งผลให้ชนชั้นนำต้องปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ด้านต่าง ๆ ตลอดจนการรับเอาแนวคิดจากตะวันตกเรื่องความสมจริงในการสร้างสรรค์วรรณกรรมและศิลปะแขนงต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานบันเทิงคดีในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นอย่างมาก เรื่องราชาธิราชที่เป็น “พระ

ราชพงศาวดาร” ที่ผ่านการประกอบสร้างโครงเรื่องใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 1 เพื่อนำเสนอแนวคิดเพื่อการสร้างความมั่นคงให้กับอาณาจักรและราชวงศ์ในช่วงเวลาหนึ่งก็ถูกดัดแปลงไปสู่บทบาทใหม่ในฐานะที่เป็น “นวนิยาย” มากกว่าพงศาวดาร

ในสมัยรัชกาลที่ 4 จึงได้มีการชำระเรื่องราวราชาธิราชขึ้นโดยมีกรมหมื่นอักษรสาสนโสภณ เป็นผู้กำกับอาลักษณ์ให้ดำเนินการชำระ และเสร็จสิ้นเมื่อปี พ.ศ.2412 ดังความในจดหมายเหตุรัชกาลที่ 4 ที่กล่าวถึงกรมหมื่นอักษรสาสนโสภณว่า “ได้เป็นผู้กำกับอาลักษณ์ให้เขียนราชพงษาวดารเรื่องราวราชาธิราชทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย” นิยะดา เหล่าสุนทร [8] ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อความกับต้นฉบับตัวเขียนแล้วจะเห็นชัดเจนว่ามีการปรับเปลี่ยนตัวบทวรรณกรรมให้เข้ากับรสนิยมของผู้อ่านในสังคมไทยสมัยดังกล่าว ด้วยการเพิ่มเติมเนื้อเรื่องให้ยาวขึ้นประมาณ 1 ใน 3 ของฉบับตัวเขียน และในส่วนที่เพิ่มขึ้นมานั้นจะมีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นนวนิยายอย่างเห็นได้ชัดตลอดทั้งเรื่อง เช่น “โครงเรื่องย่อความขัดแย้งระหว่างชายหญิง” อันเป็นเรื่องราวชิงรักหักสวาทระหว่างพระเจ้าราชาธิราชตะละแม่ท้าว และเมี่ยมะนิกร โครงเรื่องย่อ “สมิงพระรามอาสา” โครงเรื่องย่อเกี่ยวกับพระนางเซ่งสอญ เป็นต้น

นอกจากนี้ ราชธาธิราชฉบับตัวพิมพ์ ยังมีกลวิธีการเสนอเรื่องที่มี “ความสมจริง” ตามแนวคิดทางวรรณกรรมแบบตะวันตกเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอตัวละครอย่างสมจริงและการพรรณนาฉากอย่างละเอียดลออมากขึ้น เช่น การนำเสนอลักษณะนิสัยของพระยาน้อยที่ทรงมีอารมณ์ความรู้สึกอันอ่อนไหวในตอนที่ทรงคร่ำครวญถึงพระเจ้าอู่ การพรรณนาให้เห็นว่าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทรงมีทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง ข้อดี คือทรงบริหารราชการแผ่นดินด้วยดี แต่ทรงมีข้อบกพร่องเรื่องความหึงหวงตอนที่นางช่วยพระมหาเทวีที่พลัดหลงขณะถอยทัพกลับอังวะ การพรรณนากองทัพทั้งสองฝ่ายให้เกิดจินตภาพเกี่ยวกับแสนยานุภาพและความยิ่งใหญ่อย่างชัดเจน หรือแม้แต่การพรรณนาการสู้รบครั้งสำคัญให้เกิดนาฏการ เป็นต้น

จะเห็นว่าเรื่องราวราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์นั้นเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เป็น “พระตำรา” และเป็น “วรรณกรรมเทิดพระเกียรติรัชกาลที่ 1” เพื่อยืนยันถึงสิทธิธรรมในการขึ้นครองราชย์และความเป็น “ราชาเหนือราชาทัง

ปวง” ในยุคที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างความมั่นคงให้กับอาณาจักรและราชวงศ์ ครั้นการศึกกับพม่าสิ้นสุดลง ราชวงศ์ที่ทรงสถาปนาขึ้นก็มีความมั่นคงสถาพรตามลำดับ เรื่องราชาธิราชจึงหมดหน้าที่ในส่วนนี้ไป เมื่อประกอบกับนิยายอิงพงศาวดารจีนที่มีการแปลโดยมีเป้าหมายในการอ่านเพื่อความบันเทิงมีเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เรื่องราชาธิราชที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันจึงเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ใหม่เป็นวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงของผู้ที่อ่านออกเขียนได้ในยุคนั้น

การชำระในสมัยรัชกาลที่ 4 จึงมีผลให้เรื่องราชาธิราชมีเนื้อความที่แตกต่างไปจากต้นฉบับเดิมของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นอย่างมาก เนื้อความที่เพิ่มเข้ามามีความยาวเกือบ 1 ใน 3 ของฉบับที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในยุคต่อ ๆ มา การเพิ่มเนื้อความเข้ามาในลักษณะนี้ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าผู้ชำระจะต้องมีความรู้ความสามารถสูง และเป็นการสร้างสรรค์ผลงานวรรณกรรมเรื่องนี้ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ให้มีลักษณะที่เป็น “นวนิยาย” มากขึ้น ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) ทำให้องค์ประกอบของเรื่องราชาธิราชฉบับชำระใหม่เปลี่ยนแปลงจากองค์ประกอบของความเป็นพงศาวดารให้เป็น “นวนิยาย” มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และ 2) ในการชำระ พบว่าผู้ชำระได้ใช้ “กลวิธี” ของนวนิยายมาปรับองค์ประกอบของเรื่องทั้งในด้านโครงเรื่อง ตัวละคร หรือแม้แต่แก่นเรื่อง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับจะต้องมีเรื่อง “บันเทิงคดี” ตีพิมพ์ ซึ่งเรื่องเหล่านี้จะมีทั้งที่นักประพันธ์ไทยเขียนขึ้นเองและแปลจากงานประพันธ์ของตะวันตก และโดยที่นักประพันธ์ยุคนี้มักจะเป็นนักเรียนนอกจากยุโรป รูปแบบของวรรณกรรมยุคนี้จึงพัฒนาก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง นวนิยายและเรื่องสั้นตามแบบตะวันตกจึงเริ่มขึ้นในช่วงรัชกาลที่ 5 นี้เอง ในขณะที่นวนิยายแบบจีนที่ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องขนบทางวรรณศิลป์ประเภทร้อยแก้วที่มีมาแต่เดิมก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่ และค่อนข้างจะได้รับความนิยมสูงกว่าบันเทิงคดีร้อยแก้วที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนไทยและ/หรืองานวรรณกรรมแปลจากตะวันตก

อีกประเด็นหนึ่งคือ วัตถุดิบ : จากความจริงสู่ความสมจริงและองค์ประกอบที่เป็นลักษณะของนวนิยายพร้อมกับกลวิธีของนวนิยายนั้น พบว่าเนื้อหาทั้งสามตอนที่ผู้แต่งนำเอา “วัตถุดิบ” ที่เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ของมอญ-พม่าประเภทต่าง ๆ มาร้อยเรียง

ขึ้นใหม่โดยไม่เน้นความสำคัญในการคงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องให้เป็นไปตามเอกสารทางประวัติศาสตร์ ทำให้ราชาธิราชฉบับตัวเขียนมีลักษณะ “นวนิยาย” อย่างเห็นได้ชัดและเมื่อผ่านการชำระ/แต่งเติม ตลอดจนขยายเนื้อความหลายตอนในสมัยรัชกาลที่ 4 ทำให้ราชาธิราชมีลักษณะ “เรื่องแต่ง” ที่สมจริงมากกว่าที่จะเป็น “ข้อเท็จจริง” ทางประวัติศาสตร์ เมื่อมีการปรับโครงเรื่อง กล่าวคือ จากการวิเคราะห์โครงเรื่องราชาธิราชฉบับพิมพ์เปรียบเทียบกับโครงเรื่องฉบับตัวเขียนและฉบับอื่น ๆ พบว่า โครงเรื่องหลักยังคงยึดตามพงศาวดารในฉบับเจ้าพระยาพระคลังที่เป็นฉบับตัวเขียนได้มีการลำดับเหตุการณ์บางตอนใหม่ที่เป็นผลให้โครงเรื่องดำเนินไปตามเหตุการณ์ทางประวัติในฉบับมอญ-พม่า มีลักษณะเป็นโครงเรื่องของนวนิยายชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอปัญหาข้อขัดแย้งและการคลี่คลายปัญหาที่มีเหตุผลต่อเนื่องกันแบบนวนิยายตลอดเรื่อง ในขณะที่ฉบับพิมพ์ก็ได้เพิ่มเติมโดยการขยายโครงเรื่องย่อยให้ละเอียดกว่าฉบับตัวเขียน โดยพบว่าในฉบับพิมพ์จะมีการขยายความบางตอนให้กลายเป็นโครงเรื่องย่อยหลายตอนด้วยกัน แม้ว่าราชาธิราชฉบับพิมพ์เสนอเนื้อเรื่องไม่แตกต่างจากฉบับตัวเขียน กล่าวคือเสนอเหตุการณ์สมัยพระเจ้าฟ้ารั่ว เน้นเหตุการณ์สมัยพระเจ้าราชาธิราช และเหตุการณ์สมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ แต่จากการศึกษาพบว่า ฉบับตัวพิมพ์เน้นปรับเปลี่ยนโครงเรื่องในสมัยพระเจ้าราชาธิราช ทำให้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระเจ้าราชาธิราชได้รับการเน้นย้ำมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็ส่งผลให้เหตุการณ์สมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ถูกลดทอนความสำคัญลงจากฉบับตัวเขียน ทั้งที่แต่เดิมเหตุการณ์สมัยพระเจ้าราชาธิราชและสมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์ในฉบับตัวเขียนมีความสำคัญใกล้เคียงกัน ฉบับตัวพิมพ์ปรับเปลี่ยนด้านโครงเรื่อง คือ

การปรับโครงเรื่องหลักในราชาธิราชฉบับพิมพ์ เป็นการปรับเปลี่ยนที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าฉบับตัวพิมพ์มุ่งเสนอให้เป็นเรื่องบันเทิงคดี เนื่องจากมีการผสมผสานเหตุการณ์สงคราม ซึ่งเป็นเนื้อความหลักสำคัญของเรื่องราชาธิราช ให้เข้ากับโครงเรื่องหลักแบบบันเทิงคดีที่ฉบับตัวพิมพ์เพิ่มเติมเข้ามา โดยไม่ทำให้เรื่องสงครามระหว่างมอญกับพม่าถูกลดทอนความสำคัญลงไปแต่อย่างใด เช่น เหตุการณ์สมัยพระเจ้าราชาธิราช

1) ตอนพระยาน้อยทรงปลอมโยนตะละแม่ท้าวให้คลายความหึงหวง

2) ตอนพระยาน้อยรบกับสมิงมราหู และกำจัดสมิงมราหูหรือเหตุการณ์สมัยพระเจ้าธรรมเจดีย์

1) ตอนพระเจ้าธรรมเจดีย์ทรงตอบปริศนาพระเจ้ากรุงจีน

2) ตอนตะละเจ้าท้าวสุวรรณคตและพระราชพิธิแย่งพระศพ

นอกจากนั้นยังมีการปรับเปลี่ยนด้านตัวละคร เช่น การเพิ่มตัวละครที่ไม่ปรากฏในราชาธิราชฉบับมอญพม่า เช่น ตะละเจ้าท้าวและพระเจ้าธรรมเจดีย์ เพื่อแสดงบทบาทของกษัตริย์ด้านการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ด้านการสร้างตัวละคร เช่น การเพิ่มตัวละครประกอบเพื่อสร้างอารมณ์สะเทือนใจ หรือสลับบทบาทเพื่อสร้างตัวละครเอกให้ชัดเจนมากขึ้นเช่น ราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์เพิ่มบทบาทตัวละคร 4 ประเภท ได้แก่ ตัวละครกษัตริย์ ตัวละครขุนนางและทหาร ตัวละครพระสงฆ์ และตัวละครหญิง การปรับเปลี่ยนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์เพิ่มเติมบทบาทให้ทั้งตัวละครที่มีบทบาทเด่นและตัวละครที่ฉบับตัวเขียนไม่ได้ให้ความสำคัญ ทำให้ตัวละครมีอารมณ์และนิสัยหลากหลายด้าน แปรไปตามสิ่งเร้าและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น กล่าวได้ว่า ตัวละครในราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์นั้นมีมิติในด้านพฤติกรรมและอารมณ์ความรู้สึกแตกต่างไปจากราชาธิราชฉบับตัวเขียนอย่างชัดเจน

จากการปรับเปลี่ยนโครงเรื่องและตัวละครดังกล่าว ทำให้ราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์แสดงแนวคิดหลักเพิ่มเติมจากฉบับตัวเขียน 2 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ที่ว่าผู้ที่จะเป็นกษัตริย์ต้องมีสติปัญญาและมีบุญญาสนา แต่เน้นย้ำคุณลักษณะด้านสติปัญญา กล่าวคือ กษัตริย์จะต้องมีสติปัญญาเหนือทุกคน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้ข้าราชการบริวาร ประชาชน และกษัตริย์ต่างเมืองต่างเคารพยกย่องและเลื่อมใสศรัทธา และแนวคิดเกี่ยวกับขุนนางและทหาร ที่ว่าขุนนางและทหารที่ดั้นนั้นจะต้องซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อกษัตริย์ และเน้นย้ำเรื่องการรับอาสาราชการอย่างเต็มที่โดยไม่เสียตายชีวิต นอกจากนี้ ยังตัดแนวคิดเรื่องพระเจ้าธรรมเจดีย์ทรงใช้ปรัชญาอันสลับซับซ้อนและเข้าใจยากในการบริหารบ้านเมือง ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในฉบับตัวเขียนออกไป เพื่อเสนอเฉพาะเรื่องสงครามให้เด่นชัดมากที่สุด เมื่อประกอบเข้ากับการปรับด้านโครงเรื่อง และปรับด้านตัวละครได้ส่งผลต่อแนวคิดหลักและแนวคิดย่อยของเรื่อง โดยเฉพาะการเพิ่มเติมแนวคิดเกี่ยวกับสตรี และการตัดทอนความคิด

เรื่องหลักธรรม ทำให้ราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์แตกต่างไปจากราชาธิราชฉบับตัวเขียนอย่างชัดเจน ทั้งในระดับโครงเรื่อง ตัวละคร และแนวคิด ราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์จึงไม่ใช่วรรณกรรมอิงพงศาวดารเช่นฉบับตัวเขียน แต่ได้กลายเป็นเรื่องบันเทิงคดีและมีความสอดคล้องกับลักษณะของ “นวนิยาย” อย่างน่าสนใจ

เมื่อศึกษาเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ที่เป็นฉบับพิมพ์ครั้งต่อๆ มา ซึ่งยึดถือฉบับพิมพ์ พ.ศ.2428 ของโรงพิมพ์หมอบรัดเล เป็นต้นฉบับนั้นพบว่า มีลักษณะ นวนิยายในองค์ประกอบบางส่วน ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่องและตัวละครซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนสร้างนาฏการส่งผลให้เรื่องราชาธิราชที่เชื่อกันว่าเป็น “เรื่องจริง” กลายเป็น “เรื่องแต่ง” ในที่สุด

5. สรุปและอภิปรายผล

ลักษณะนวนิยายที่ปรากฏอยู่ในเรื่องราชาธิราช แม้ว่าจะปรากฏเด่นชัดเมื่อมีการชำระในช่วงหลังคือ สมัยรัชกาลที่ 4-5 แต่ก็เชื่อว่าได้มีพัฒนาการมาก่อนหน้าแล้ว โดยสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบที่ค่อยๆ คลี่คลายมาจากเอกสารที่เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ การแปลและเรียบเรียงของเจ้าพระยาพระคลัง(หน) น่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกในภาษาไทย ซึ่งเกิดจากความพยายามที่จะนำเสนอเรื่องจากเอกสารฉบับต่างๆ มาร้อยเรียงให้เป็นเรื่องใหม่ มีความสืบเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันตลอด ทั้งนี้อาจมีจุดมุ่งหมายทางด้านการเมืองเป็นหลัก เมื่อได้รับการชำระในยุคนวนิยายทั้งส่วนที่แปลจากตะวันตกและที่แปลจากจีน(นวนิยายอิงพงศาวดารจีน) จึงทำให้ลักษณะของเรื่องราชาธิราชแปรเปลี่ยนเป็นนวนิยายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ความเป็นนวนิยายก็อาจจะยังไม่ชัดเจนนักเมื่อนำเอาลักษณะความเป็นนวนิยายตามแนวคิดของตะวันตกมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน เพราะเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ยังคงรักษาความเป็นจริงตามที่ปรากฏในพงศาวดารเอาไว้ และขณะเดียวกันมีหลายตอนยังคงลักษณะของพงศาวดารไว้ไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะตอนที่กล่าวถึงกษัตริย์พระองค์ต่างๆ ที่ไม่ใช่พระเจ้าฟ้ารั่ว พระเจ้าราชาธิราช และพระเจ้าธรรมเจดีย์ ส่วนตอนที่กล่าวถึงพระยาอู่ นั้นก็มีการขยายความพอประมาณ แต่ลักษณะความเป็น “บันเทิงคดี” ก็ยังไม่ชัดเจนเท่าตอนพระเจ้าราชาธิราช

น่าสังเกตว่า พัฒนาการของงานเขียนประเภทนวนิยายของไทยนั้นเริ่มเห็นได้ชัดในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่ง

กรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงร้อยแก้วที่มุ่งให้ความรู้และเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับศาสนาสู่การเสนอเนื้อหาที่ให้ความบันเทิง หากนำไปเปรียบเทียบกับสามก๊กและราชาธิราชก็น่าจะทำให้มองเห็นพัฒนาการของนวนิยายได้ชัดเจนขึ้นและน่าจะช่วยให้เห็นพัฒนาการของนวนิยายไทยที่ส่วนหนึ่งพัฒนามาจากอิทธิพลทางด้านอื่น รวมทั้งที่พัฒนาจากการประพันธ์ซึ่งเกิดขึ้นภายในเองด้วยแม้ว่าจะมีลีลาการเขียนของเจ้าพระยาพระคลัง(หน)ผสมผสานอยู่ด้วยก็ตาม มิใช่เป็นการรับอิทธิพลจากตะวันตกแต่เพียงอย่างเดียวดังที่เข้าใจกันอยู่ในปัจจุบัน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยทักษิณที่สนับสนุนทุนวิจัยประจำปี 2559

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] สรณัฐ ไตลังคะ, “ประวัติศาสตร์นิพนธ์กับโฉมหน้าบันเทิงคดีร้อยแก้วยุคแรกในสมัยรัตนโกสินทร์,” วารสารภาษาและหนังสือ, ปีที่ 37, ฉบับที่ 1, มกราคม-ธันวาคม หน้า 31-56, 2549.
- [2] Lu Hsun. A Brief History of Chinese Fiction. Peking: Foreign Languages Press, 1982.
- [3] ถาวร ลิกขโกศล, “สามก๊ก : จากวรรณคดีเอกของจีนมาเป็นวรรณคดีเอกของไทย,” จินตศึกษา, ปีที่ 1, ฉบับที่ 1 เมษายน. หน้า 117-135, 2549.
- [4] กนกพร นุ่มทอง, นิยายกับธุรกิจการพิมพ์สมัยราชวงศ์หมิง, ในเหตุเกิดในราชวงศ์หมิง, ขวนอ่าน, 2553.
- [5] บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ,แนะแนวทางอ่านนวนิยาย, แนวนวรรณกรรม, หน้า 134-209, สร้างสรรค์วิชาการ, 2529.
- [6] บุษบา ตระกูลสัจจาวัตร, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง(หน),” วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- [7] กุสุมา รักษมณี, นาฏลักษณ์ในราชาธิราช, ภาษาและหนังสือ, ปีที่ 28, หน้า 16-24, 2540.
- [8] นิยะดา เหล่าสุนทร, ราชาธิราช : วรรณกรรมรัชกาลที่ 1 หรือ 4, ในพินิจวรรณคดี, หน้า 45-46, 2544.

พัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้น และอ้างอิงเพื่อสนับสนุนการทำงานทางวิชาการของบุคลากร ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Develop Online Resources to Enhance Computer Searching and Referencing Skills to Support Scholarly Work of Kanchanaburi Rajabhat University Staffs.

สมเจตน์ ฤทธิ์เดช¹ รุ่งรวี ลาภมูล² นิลบุณ ทองชัย³

^{1,2} สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

³ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹Email: somjet@kru.ac.th ; ²Email: rungravee@kru.ac.th ; ³Email: nilubon.tongchai@kru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงเพื่อสนับสนุนการทำงานทางวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นนำเสนอข้อมูลเรื่อง การสืบค้นข้อมูล การอ้างอิง ผลงานทางวิชาการ และการใช้งาน EndNote เป็นหมวดหมู่แบบแท็บ (Tab) และเชื่อมโยงข้อมูลที่ละเอียดขึ้นในรูปของลิงค์เอกสารดาวน์โหลด คลิปไฟล์ วิดีโอต่างๆ ทำให้ส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้มีความซับซ้อนน้อยที่สุด รองรับอุปกรณ์หลายแพลตฟอร์ม ปรับการนำเสนอข้อมูลแบบอัตโนมัติ (responsive) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ด้านภาพ ด้านตัวอักษร ด้านโปรแกรมและการออกแบบ และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับดี ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.63$) เมื่อนำไปเผยแพร่ให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ทดลองใช้ตามความสมัครใจ มีผู้ทดลองใช้และตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 38 คน ส่วนใหญ่อายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 62.2) มีสัดส่วนวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 51.4) ปริญญาเอกและปริญญาตรีตามลำดับ และเป็นบุคลากรสายสอน (ร้อยละ 64.9) มากกว่าสายสนับสนุน เกือบทั้งหมดมีความต้องการจะทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น (ร้อยละ 91.9) นอกจากนี้ผลการประเมินประเด็นข้อคำถามพบว่า ผู้ใช้พึงพอใจในระดับ ‘พึงพอใจมาก’ ทั้งในภาพรวม ($\bar{X}=4.26$, $S.D.=0.73$) รายด้านและรายข้อคำถาม มีผลการประเมินอยู่ในช่วง 4.05-4.38 ซึ่งประเด็นที่ผู้ใช้พอใจสูงสุดของทั้ง 3 ด้าน สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบและนำเสนอข้อมูลที่ได้จัดทำสอดคล้องกับความต้องการใช้ของผู้ใช้ และจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงให้เว็บไซต์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้ออนไลน์, การสืบค้นและอ้างอิง, ผลงานทางวิชาการ

Abstract

This research aims to study and develop online learning resources for computer skills in searching and referencing to support the academic work of personnel in Kanchanaburi Rajabhat University. Offering information in categories of Acquiring Information, Referencing Information, Academic Work, and Using EndNote. Simply represent information in tab form and links up documents as video clips and PDF file formats to make user-friendly interface, support multi-

platform hardware and responsive presentation. The results of the evaluation of online learning resources by 3 experts in aspects of the image, text, program and design, and content is in 'Good' level for both overall ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.63) and each particular aspect. Applied this website to staffs restricted the research criteria. The majority of respondents aged 35-44 years (62.2%), most of them had Master degree (51.4%), Doctoral degree and Bachelor degree in order, majority hold working position as academic staffs (64.9%), and almost all would like to publish academic work to get promoted for higher position (91.9%). In addition, the questionnaire was rated "highly satisfied" by the respondents for both the overall ($\bar{X}=4.2$, S.D.= 0.73) and by issues. The results of the evaluation were in the range of 4.05-4.38. The most satisfactory items of the three aspects can be used to confirm that the information and how they was represented were prepared and developed in accordance with the needs of the user. Later, comments from users will be applied to make this website more functional.

Keywords: Online learning resources, Search and reference, Scholarly works

วันที่รับบทความ : 18 ธันวาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 27 เมษายน 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 30 เมษายน 2562

1. บทนำ

พันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา คือ “ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ คู่คุณธรรม เชี่ยวชาญการปฏิบัติ มีทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถในการเป็นไทย มีความรักและความผูกพันต่อท้องถิ่น” มีอาจารย์เป็นบุคลากรสายวิชาการ ที่มีหน้าที่โดยตรงด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะด้านที่รับผิดชอบ เกณฑ์วัดที่เห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมอาจพิจารณาได้จากคุณวุฒิทางการศึกษา ตลอดจนตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับ มหาวิทยาลัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเพิ่มความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากร จึงได้สนับสนุนผ่านการจัดทำโครงการต่างๆ กระตุ้นให้เกิดการเพิ่มของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

อย่างไรก็ตามจากการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่ได้รับตำแหน่งรวมถึงผู้ที่กำลังอยู่ระหว่างการตัดสินใจเพื่อเข้าสู่กระบวนการผลงานทางวิชาการ พบว่ายังมีปัญหาด้านทักษะและความชำนาญในการใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ที่มีแต่ไม่เพียงพอสำหรับทำผลงานทางวิชาการที่มีความซับซ้อนและใช้เทคนิคค่อนข้างมาก เพื่อให้เอกสารมีคุณภาพเพียงพอต่อการนำไปขอตำแหน่งทางวิชาการ จากเหตุผลดังกล่าวนำไปสู่การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะด้าน

คอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต่อการทำผลงานทางวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี [1] ผลที่ได้จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีทั้งสายสนับสนุนและสายสอน มีความตื่นตัวมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อใช้กำหนดตำแหน่งทางวิชาการหรือเพื่อใช้เลื่อนสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้น (ร้อยละ 86.46) และกว่าร้อยละ 80 มีอายุอยู่ในช่วง 25-44 ปี ซึ่งถ้าได้รับการสนับสนุนจนสามารถเลื่อนสู่ตำแหน่งงานที่สูงขึ้นสามารถเป็นศักยภาพให้กับมหาวิทยาลัยได้ยาวนานถึง 15-35 ปี

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการประเมินทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อทำผลงานทางวิชาการ ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและความต้องการในการพัฒนาทักษะเพื่อไปให้ถึงเป้าหมาย โดยพบว่า ทักษะการสืบค้นข้อมูลและการอ้างอิง เป็นหนึ่งในทักษะที่มีค่าเฉลี่ยการประเมินความสามารถต่ำสุดอยู่ใน 2 อันดับแรก และมีจำนวนผู้ตอบเกินกว่าครึ่ง (97 จาก 192 คน) ที่ต้องการเพิ่มพูนทักษะด้านนี้ สอดคล้องกับข้อมูลจากงานวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการผ่านทางสำนักวิทยบริการฯ [2] ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีทักษะด้านการสืบค้นและอ้างอิงไม่มากพอ ส่งผลต่อภาพลักษณ์ด้านคุณภาพทางวิชาการในภาพรวมของมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาพบว่าแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำหรับใช้เพื่อนำเสนอข้อมูลความรู้ นำไปใช้มากในด้านการศึกษาเพื่อช่วยเสริมการเรียนการสอน [3, 4] โดยกรมสามัญศึกษา [5] ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ว่าหมายถึง ‘แหล่งข่าวสารข้อมูลสารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนไม่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้’ ซึ่งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์จะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere, Anytime) มัลติมีเดีย (Multimedia) การไม่เป็นเชิงเส้นตรง (Non-Linear) การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) และการตอบสนองทันที (Immediate Response) [6] ซึ่งแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลเนื้อหาได้ตามความสนใจ ไม่จำเป็นต้องเข้าดูตามลำดับ สามารถดูผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในรูปแบบที่หลากหลาย และเมื่อคลิกเนื้อหาแล้วระบบมีการตอบสนองได้ทันที

ดังนั้นเพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และเสริมทักษะด้านการสืบค้นและอ้างอิง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม [7] สอดคล้องกับบริบทของผู้ใช้ที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย [8] เสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต [3] ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์สำหรับเป็นพื้นที่รวบรวมข้อมูลและสื่อสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลายเกี่ยวกับทักษะการสืบค้นข้อมูลและการอ้างอิง จะเป็นเครื่องมือสำหรับศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองที่มีส่วนช่วยสนับสนุนบุคลากรของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ สำหรับใช้เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการและวิชาชีพที่สูงขึ้น ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีด้านวิชาการให้กับมหาวิทยาลัยต่อไป

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ช่วยเสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงเพื่อสนับสนุนการทำผลงานทางวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับทดสอบการใช้งานของแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่จัดทำขึ้น เป็นบุคลากรสายสนับสนุน (ปฏิบัติ) และสายสอน (วิชาการ) ที่มีสัญญาจ้างประเภทข้าราชการ และพนักงานมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีข้อบังคับต่อสัญญาการจ้างงานว่าต้องทำผลงานทางวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 378 คน เป็นสายสนับสนุน 138 คน และสายสอนหรือสายวิชาการ 240 และกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มของประชากรข้างต้น ทดลองใช้งานเว็บไซต์และประเมินผลการใช้ด้วยความสมัครใจ ผ่านแบบฟอร์มออนไลน์ (ทดลองใช้และตอบแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ.2561)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ แบบประเมินประสิทธิภาพของแหล่งเรียนรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจการใช้งานแหล่งเรียนรู้ ซึ่งการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 แหล่งเรียนรู้ออนไลน์

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ออกแบบและจัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์อย่างง่ายในรูปแบบเว็บไซต์เสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงที่สามารถเปิดได้กับอุปกรณ์ได้หลากหลายแพลตฟอร์ม ภายในเว็บไซต์แบ่งหมวดหมู่ นำเสนอข้อมูลในภาพรวมผ่านแท็บ และเชื่อมโยงข้อมูลที่ละเอียดขึ้นในรูปของ Hyperlink เชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ เอกสารดาวน์โหลด วิดีโอคลิปและรูปภาพ โดยอ้างอิงตามหลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ [9] แบ่งขั้นตอนการพัฒนาได้เป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1) ออกแบบเนื้อหา จัดเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ นำเสนอในรูปแบบแท็บ (tab) ประกอบด้วย ความเป็นมา การสืบค้นข้อมูล การอ้างอิง ผลงานทางวิชาการ และการใช้งาน EndNote ซึ่งเป็นเนื้อหาผ่านการศึกษาแล้วว่าเป็นข้อมูลที่ผู้ใช้ซึ่งต้องการทำผลงานทางวิชาการต้องการ

2) วิเคราะห์และออกแบบระบบ วางแผนนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเว็บไซต์ (เบื้องต้นพัฒนาโดยใช้ Google Site) ใช้แท็บเพื่อแยกหมวดหมู่ของข้อมูลเป็น 4 หมวด ซึ่งแท็บของหมวดหมู่จะปรากฏอยู่พร้อมให้คลิกเรียกใช้งานตลอดเวลา เน้นการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านทาง Hyperlink เชื่อมต่อไปยังไฟล์เอกสาร หน้าเว็บ หรือวิดีโอคลิป เพื่อลดความสับสนและทำให้ระบบส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้มีความซับซ้อนน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังคำนึงถึงการ

เลือกใช้เครื่องมือพัฒนาเว็บไซต์ให้รองรับอุปกรณ์ได้หลากหลายแพลตฟอร์ม

3) จัดทำเว็บไซต์แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้ Google Site ร่วมกับ Google Drive สำหรับจัดการข้อมูลเอกสารแบบต่างๆ อาทิ .PDF รูปภาพ วิดีโอคลิป ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการสืบค้นข้อมูลเพื่อทำผลงานทางวิชาการ จัดทำเว็บไซต์ตามรูปแบบและใช้ข้อมูล ตามที่ได้เตรียมการไว้

4) ทดสอบการใช้งานเว็บไซต์ เบื้องต้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์ที่เป็นอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยแบ่งประเด็นการประเมินเป็น ส่วนของภาพ ส่วนของตัวอักษร ส่วนของโปรแกรมและการออกแบบ และส่วนของเนื้อหา แบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ

2.2.2 แบบประเมินความพึงพอใจ

แบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ เป็นแบบสอบถามแบบ Rating Scale 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินมาปรับแก้แบบสอบถาม และจัดทำเอกสารแบบประเมินผลความพึงพอใจแบบออนไลน์ ซึ่งให้ทำหลังทดลองใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์เรียบร้อยแล้ว

2.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บ และรวบรวมมาวิเคราะห์สำเร็จรูปทางการคำนวณและสถิติ โดยค่าที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยแยกวิเคราะห์ตามลักษณะข้อมูล ดังนี้ ได้เป็นข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือสำหรับทดสอบ และประเมินความพึงพอใจในการทำงานของเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นสำหรับมาตรฐานประมาณค่าผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนประจำระดับแต่ละระดับและเกณฑ์การแปลผลอ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด [10] (ตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพเครื่องมือ

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.51-5.00	ดีมาก
3.51-4.50	ดี
2.51-3.50	พอใช้
1.51-2.50	ค่อนข้างแย่/ควรปรับปรุง
1.00-1.50	แย่มาก/ควรปรับปรุงเร่งด่วน

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ

ช่วงคะแนน	ความหมาย
4.51-5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.51-4.50	พึงพอใจมาก
2.51-3.50	พึงพอใจปานกลาง
1.51-2.50	พึงพอใจน้อย
1.00-1.50	พึงพอใจน้อยที่สุด

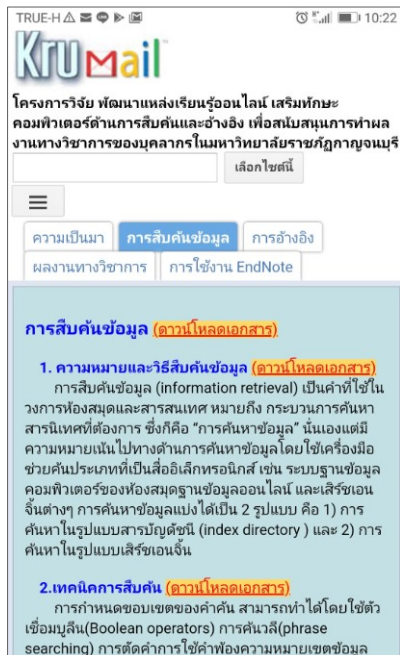
3. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ช่วยเสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้ ผลลัพธ์จากการดำเนินงานมี 2 ส่วน คือ แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงที่ผ่านการประเมินประสิทธิภาพการใช้งานจากผู้เชี่ยวชาญ และผลการใช้งานเบื้องต้นจากผู้ที่เป็นกลุ่มประชากรที่สมัครใจเข้าร่วมทดสอบการใช้งาน รายละเอียดมีดังนี้

3.1 แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ด้านการสืบค้นและอ้างอิง

จัดทำขึ้นอยู่ในรูปแบบเว็บไซต์ แบ่งเนื้อหาออกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอข้อมูลแต่ละหมวดหมู่ในรูปแบบของแท็บ (Tab) จำนวน 5 แท็บ ประกอบด้วย ความเป็นมา การสืบค้นข้อมูล การอ้างอิง ผลงานทางวิชาการ และการใช้งาน EndNote พัฒนาเว็บไซต์โดยใช้ Google Site สามารถเก็บข้อมูลออนไลน์ได้ไม่จำกัดจำนวน มีฟังก์ชันในการนำเสนอข้อมูลโดยปรับขนาดให้สอดคล้องกับอุปกรณ์ที่เรียกใช้งานได้อัตโนมัติ (responsive) ช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยเรียกใช้งานผ่าน URL <https://sites.google.com/a/kru.ac.th/search-reference-space/> สมาร์ทโฟน ไอแพดและแท็บเล็ตพีซี (iPad/Tablet PC) เพิ่มความคล่องตัวในการทำงาน ตัวอย่างการใช้งานเว็บไซต์ผ่านโทรศัพท์มือถือแสดงดังรูปที่ 1

นำเว็บไซต์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในระดับดี ทั้งในภาพรวมทั้งหมดและภาพรวมของแต่ละประเด็น มีช่วงคะแนน 4.07-4.42 (ตารางที่ 3) ก่อนนำไปทดลองใช้งานจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

รูปที่ 1 หน้าจอแสดงผลเว็บไซต์ผ่านโทรศัพท์มือถือ

ตารางที่ 3 ผลประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ส่วนของภาพ	4.07	0.77	ดี
ส่วนของตัวอักษร	4.40	0.56	ดี
ส่วนของโปรแกรมและการออกแบบ	4.19	0.52	ดี
ส่วนของเนื้อหา	4.42	0.72	ดี
ภาพรวมทั้งหมด	4.25	0.63	ดี

3.2 ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้

ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ด้านการสืบค้นและอ้างอิง มีดังนี้

3.2.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลจากการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้ระบบ พบว่า มีผู้เข้าร่วมทดสอบใช้งานแหล่ง

เรียนรู้ออนไลน์ด้านการสืบค้นและการอ้างอิง จำนวนทั้งสิ้น 38 คน เป็นหญิง 24 คน (ร้อยละ 64.9) เป็นชาย 13 คน (ร้อยละ 35.1) มีอายุอยู่ในช่วง 25 ถึง 55 ปีขึ้นไป โดยมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 62.2) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 45-54 ปี (ร้อยละ 18.9) ช่วงอายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 13.5) และ ช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 5.4) ตามลำดับ แบ่งกลุ่มผู้ประเมินตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโทเข้ามาทดสอบใช้งานระบบมากที่สุด (ร้อยละ 51.4) รองลงมาคือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 29.7) และปริญญาเอก (ร้อยละ 18.9) แบ่งตามสายงานที่ปฏิบัติได้เป็นบุคลากรสายสอน 24 คน (ร้อยละ 64.9) และสายสนับสนุน 13 คน (ร้อยละ 35.1) มีผู้ตอบมากถึงร้อยละ 91.9 ที่มีความต้องการจะทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

3.2.2 ข้อมูลจากแบบประเมินการใช้งาน

แบบประเมินแบ่งหมวดหมู่ประเด็นข้อคำถามเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการออกแบบและการจัดการรูปแบบ (Design) ด้านคุณภาพของเนื้อหา (Content) และ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผลที่ได้มีดังนี้

3.2.1.1 ด้านการออกแบบและการจัดการรูปแบบ พบว่า ผู้ใช้พึงพอใจระดับ ‘พึงพอใจมาก’ ทั้งในภาพรวมและทุกรายประเด็นย่อย มีผลการประเมินอยู่ในช่วง 4.05-4.35 โดยพึงพอใจสูงสุดในประเด็น ‘แสดงผลได้กับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หลากหลายแพลตฟอร์ม’

3.2.1.2 ด้านคุณภาพของเนื้อหา พบว่า ผู้ใช้พึงพอใจระดับ ‘พึงพอใจมาก’ ทั้งในภาพรวมและทุกรายประเด็นย่อย มีผลการประเมินอยู่ในช่วง 4.19-4.38 พึงพอใจสูงสุดในประเด็น ‘ความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์’

3.2.1.3 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้ใช้พึงพอใจระดับ ‘พึงพอใจมาก’ ทั้งในภาพรวมและทุกประเด็นย่อย ผลการประเมินอยู่ในช่วง 4.27-4.38 พึงพอใจสูงสุดในประเด็น ‘ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการสืบค้นและอ้างอิงเอกสารวิชาการเพิ่มขึ้น’

3.2.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

เป็นข้อคำถามปลายเปิด ที่ให้ผู้ทดสอบระบบได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็น 2 ข้อความ คือ 1) ตัวหนังสือติดกันมากทำให้อ่านยาก 2) เป็นข้อมูลที่ตีความ

ตารางที่ 4 สรุปผลความพึงพอใจของผู้ทดลองใช้งานเว็บไซต์แหล่งเรียนรู้ออนไลน์

ผลประเมินความพึงพอใจ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ภาพรวมด้านการออกแบบและการจัดการรูปแบบ (Design)	4.22	0.79	พึงพอใจมาก
ภาพรวมด้านคุณภาพของเนื้อหา (Content)	4.28	0.64	พึงพอใจมาก
ภาพรวมด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.28	0.67	พึงพอใจมาก
ภาพรวมทั้งหมด	4.26	0.73	พึงพอใจมาก

4. วิจารณ์ อภิปรายผล บทสรุป

จากการศึกษาวิจัยในงานก่อนหน้า พบว่าทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและอ้างอิงเป็นหนึ่งในสองอันดับแรกที่ใช้ซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุนสายวิชาการของมหาวิทยาลัยเห็นว่าขาดและต้องการพัฒนา [1] ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการใช้งานฐานข้อมูลออนไลน์ของ สกอ. ที่อยู่ในระดับต่ำมาก [2] เป็นที่มาของงานวิจัยเพื่อจัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบค้นและอ้างอิงได้ตามอัธยาศัยในรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการผู้ใช้ในครั้งนี้

แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในรูปแบบเว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นช่วยลดข้อจำกัดต่างๆ ของผู้ใช้ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล โดยสามารถเปิดได้กับอุปกรณ์ได้หลากหลายแพลตฟอร์ม ทั้ง เครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน โดยปรับขนาดให้สอดคล้องกับอุปกรณ์ที่เรียกใช้งานได้อัตโนมัติ (responsive) ภายในเว็บไซต์แบ่งหมวดที่ได้ออกแบบไว้ นำเสนอข้อมูลในภาพรวมและเชื่อมโยงข้อมูลที่ละเอียดขึ้นในรูปของลิงค์เอกสารดาวน์โหลดคลิปไฟล์วิดีโอต่างๆ ทำให้ระบบส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้มีความซับซ้อนน้อยที่สุด ผลการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เว็บไซต์อยู่ในระดับดี แต่มีในประเด็นของภาพที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มรูปภาพเข้าไปอีก เพื่อความน่าสนใจ และตัวอักษรที่อาจติดกัน

เกินไป ซึ่งจะได้นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป ผลจากการตอบแบบประเมินของผู้ใช้ แสดงให้เห็นว่า

1. กลุ่มผู้ที่มีความสนใจเข้ามาทดสอบและประเมินการใช้งานแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อการสืบค้นและอ้างอิงเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.9) มีความต้องการจะทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 62.2) ซึ่งมีอายุการทำงานที่เหลือน้อยกว่าเกษียณในช่วง 15-25 ปี ซึ่งคุ้มค่าในการสนับสนุนและผลักดันให้ทำงานทางวิชาการเพื่อเป็นศักยภาพให้กับตนเองและมหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาตามสายงานที่ปฏิบัติ พบว่าส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสายสอนหรือสายวิชาการ (ร้อยละ 64.9) มีวุฒิปริญญาโทและปริญญาเอก โดยมีวุฒิปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 51.4) จำนวนสอดคล้องกับคุณสมบัติของบุคลากรสายสอนที่มีอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรสายสอนหรือสายวิชาการมีความสนใจ และให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อการสืบค้นและอ้างอิง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเงื่อนไขการต่อสัญญาการทำงานซึ่งมีความเข้มข้นของเกณฑ์การประเมินมากกว่าบุคลากรสายสนับสนุน ในการใช้ความรู้และทักษะเหล่านี้ในการจัดทำผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

อย่างไรก็ตามจากการที่มีผู้สนใจเข้าร่วมทดลองใช้เว็บไซต์และตอบแบบสอบถามเพียง 38 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (ในช่วงเดือนกันยายนที่เปิดให้ทดลองใช้) เบื้องต้นคาดว่าอาจเพราะช่วงเวลาที่กระชั้น แต่เมื่อเข้าไปดูข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์หลังจากผ่านมาอีก 4 เดือน มีผู้เข้าทดลองใช้ระบบเพิ่มขึ้นเพียง 1 คน (เงื่อนไขระยะเวลาที่ทดสอบอาจไม่ใช่สาเหตุหลัก) ถึงแม้จะมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง (ทั้งผ่านการแปะประกาศและสื่อออนไลน์) เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเพราะบุคลากรได้ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามากขึ้น ซึ่งการสืบค้นและอ้างอิงเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอน รวมถึงปัจจุบันการสืบค้นข้อมูลทำได้ง่ายขึ้นมากผ่านทาง Google Search Engine ทำให้ผู้ใช้บางส่วนยังติดอยู่กับการใช้งานรูปแบบนี้ รวมถึงเกณฑ์การต่อสัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยแต่ละระยะ (4 ปี, 8 ปี และ 12 ปี) มีความเข้มข้นของเกณฑ์พิจารณาแตกต่างกัน อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ใช้ที่ยังไม่ถึงเกณฑ์ประเมิน จึงยังไม่สนใจที่จะข้อมูลหรือทำผลงานอย่างจริงจังเท่าที่ควร

2. ผู้ใช้พึงพอใจในแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ด้านการสืบค้นและอ้างอิง ในระดับ ‘พึงพอใจมาก’ ทั้งในภาพรวม

และรายประเด็นข้อคำถาม มีผลการประเมินอยู่ในช่วง 4.05-4.38 โดยประเด็นที่พอพอใจสูงสุดของทั้ง 3 ด้าน คือ 1) แสดงผลได้กับอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หลากหลายแพลตฟอร์ม 2) ความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์ และ 3) ได้รับความรู้เกี่ยวกับการสืบค้นและอ้างอิงเอกสารวิชาการเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่า การออกแบบและนำเสนอข้อมูลที่จัดทำสอดคล้องกับความต้องการใช้ของผู้ใช้ ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการสืบค้นและอ้างอิงเอกสารวิชาการ และนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดได้ [7, 11] นอกจากนี้ยังจะได้นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้รับ ไปปรับปรุงเนื้อหาและการจัดทำให้สวยงามและสามารถอ่านข้อมูลได้ง่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงวิจัยต่อยอด ทำได้โดย

1. ประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ต้องการทำผลงานทางวิชาการให้ทราบในวงกว้างขึ้น ขยายจากบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ไปยังหน่วยงานอื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

2. จัดเก็บพฤติกรรมของผู้ใช้ว่าเข้าแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ประเภทไหนบ้าง หรือเข้าถึงประเภทใดมากที่สุด เพื่อนักพัฒนาระบบจะได้มีการเก็บพฤติกรรมการใช้งาน

3. การใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่จะกำกับตัวเองให้เรียนรู้และศึกษาใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่มีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. ขยายผลการศึกษาที่ได้ ปรับใช้ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในรูปแบบอื่นๆ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ใช้ในประเด็นเนื้อหาอื่นๆ หรือเปลี่ยนกลุ่มทดลอง เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของผลที่ได้รับ

5. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณบุคลากรทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือและตอบแบบประเมิน และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยมา ณ โอกาสนี้

6. เอกสารอ้างอิง

[1] นิลุบล ทองชัย, สมเจตน์ ฤทธิ์เดช, “รูปแบบการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต่อการทำผลงานทางวิชาการ ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราช

ภัฏกาญจนบุรี,” Pulinet Journal, ปีที่ 4, ฉบับที่ 3, หน้า 72-82, 2560.

[2] นิลุบล ทองชัย, รุ่งรวี ลาภมูล, “ศึกษาเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการผ่านสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,” Pulinet Journal, ปีที่ 1, ฉบับที่ 3, หน้า 30-36, 2557.

[3] ญัฏฐลักขณ์ ศรีมี, แหล่งเรียนรู้: ชุมทรัพย์ทางปัญญาเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต ในแนวคิดทฤษฎีที่นำรู้ทางการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

[4] ธนาตล สมบูรณ์, สมถวิล ธนะโสภณ, “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านเว็บ ระดับประถมศึกษาตอนต้น,” วารสารสุทธิปริทัศน์, ปีที่ 29, ฉบับที่ 90, หน้า 87-42, 2544.

[5] กรมสามัญศึกษา, การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2544.

[6] ถนอมพร เลหาจรัสแสง, “การสอนบนเว็บนวัตกรรมเพื่อคุณภาพการเรียนการสอน,” วารสารศึกษาศาสตร์สาร, ปีที่ 28, ฉบับที่ 1, หน้า 87-94, 2544.

[7] N. Tongchai, “Impact of self-regulation and open learner model on learning achievement in blended learning environment,” International Journal of Information and Education Technology, Vol.6, No. 5, pp. 343-347, 2016.

[8] รุ่งรวี ลาภมูล และนิลุบล ทองชัย, “รูปแบบการถ่ายทอดความรู้เพื่อช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการผ่านสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,” รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2560.

[9] จินตวิทย์ คล้ายสังข์, หลักการออกแบบเว็บไซต์ทางการศึกษา: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554.

[10] บุญชม ศรีสะอาด, วิจัยเบื้องต้น, กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

- [11] สมเจตน์ ฤทธิ์เดช และคณะ, “พัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เสริมทักษะคอมพิวเตอร์ด้านการสืบค้นและอ้างอิงเพื่อสนับสนุนการทำผลงานทางวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,” รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, 2561.

การนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา Proposed Guidelines of Information System Administration for Child Development Centers of Sub-district Administrative Organizations in Phranakhon Si Ayutthaya Province

วราภรณ์ นาชัย และ รวีวัตร์ สิริภูบาล

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : patong00@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ 1) สร้างแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ 2) ประเมินแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ คือ ผู้บริหารการศึกษา และ ครูผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 230 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับการนำไปปฏิบัติ และระดับปัญหาการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 54 รายการปฏิบัติ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 10 รายการ องค์ประกอบที่ 2 การตรวจสอบข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 8 รายการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 3 การประมวลผลข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 9 รายการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 4 การจัดเก็บข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 10 รายการปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 8 รายการปฏิบัติ และ องค์ประกอบที่ 6 การนำข้อมูลไปใช้ ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มี 9 รายการปฏิบัติ เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ในการนำข้อมูลไปใช้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง

คำสำคัญ: การบริหารงานระบบสารสนเทศ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes of this research are to proposed guidelines of information system administration for child development centers of sub-district administrative organizations in Phranakhon Si Ayutthaya province. The research methodology is divided into 2 steps: 1) construction of guidelines of information system administration for child development centers. The sample is selected from 5 experts. The research instrument used are three-rating scale questionnaire, and the

data are analyzed by IOC and 2) assessment of guidelines of information system administration for child development centers. The sample is selected from 230 educational administrators and teachers by lottery method. The research instrument used are five-rating scale questionnaire. The statistical tools used for data analysis are mean and standard deviation.

The results indicates that guidelines of information system administration for child development centers consisted of 6 components within 54 practical items as follows: 1) data collection with 4 administration process including 10 practical items; 2) data audit with 4 administration process including 8 practical items; 3) data processing with 4 administration process including 9 practical items; 4) storage with 4 administration process including 10 practical items; 5) data analysis with 4 administration process including 8 practical items; 6) data usage with 4 administration process including 9 practical items.

Keywords: information system administration, child development centers

วันที่รับบทความ : 23 มกราคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 16 มีนาคม 2561

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 3 พฤษภาคม 2561

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานครอบคลุมลักษณะงานทุกด้านในยุคปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการงานทุก ๆ ด้านในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผ่านระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ccis) การจัดซื้อจัดจ้างทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (egp) การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (e-laas) ซึ่งถือได้ว่าสารสนเทศนั้นสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระบบสารสนเทศนับวันยิ่งมีความสำคัญต่อการจัดการและการบริหารการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาประเภทใด ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับระบบสารสนเทศทั้งสิ้น เมื่อดูการจัดการศึกษาในองค์กรรวมกล่าวคือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตแล้วนั้น การพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต [1]

สถานศึกษาที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน เรียกใช้ได้สะดวกและตรงตามความต้องการ จะช่วยให้สามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ มีกระบวนการวิเคราะห์ ประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีความสมเหตุสมผล เพราะสารสนเทศทั้งหลายนั้นนอกจากจะใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังนำไปสู่การพัฒนาแนวความคิด และสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการดำเนินการต่าง ๆ ด้วย [2] ซึ่งการบริหารงานระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ควรดำเนินการตามกระบวนการบริหารและการจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของระบบสารสนเทศ 6 ขั้นตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ [3] ส่วนกระบวนการบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร โดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ 1) เป็นกระบวนการของการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน 2) เน้นที่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร และ 3) การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยผสมผสานบุคลากรและทรัพยากร [4] ซึ่งมีนักวิชาการด้านการบริหารได้สรุปขั้นตอนของการบริหารตามแนวคิดของดริคเกอร์ (Drucker) ไว้ 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ

(Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) หรือเรียกว่า POLC [5]

การบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษาจึงมักมีข้อมูลมากมาย กระจัดกระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ตามภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบของครู บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากไม่มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบระเบียบแล้ว จะเกิดความไม่สะดวกหรือเกิดความยุ่งยากในการนำไปใช้ หรือมีข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ [2] ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้ทำโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Child development center information system : ccis) เพื่อรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลข้าราชการครูผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิม/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็ก และข้อมูลเด็กเล็ก ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนปัญหาการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านมามีว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน และดำเนินการไม่เสร็จตามกำหนดเวลา ทำให้การจัดสรรงบประมาณ เงินอุดหนุนประจำปีงบประมาณ รายการอาหารเสริม (นม) อาหารกลางวัน เงินเดือน เงินค่าครองชีพชั่วคราว และเงินประกันสังคม สำหรับพนักงานจ้างดูแลเด็กคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกับข้อมูลจริง เนื่องจากยังไม่มีแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน [6]

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบดูแลส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มี

ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาทางการศึกษา และมีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 118 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 217 คน รวมทั้งสิ้น 335 คน และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 91 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 139 คน รวมทั้งสิ้น 230 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 แนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

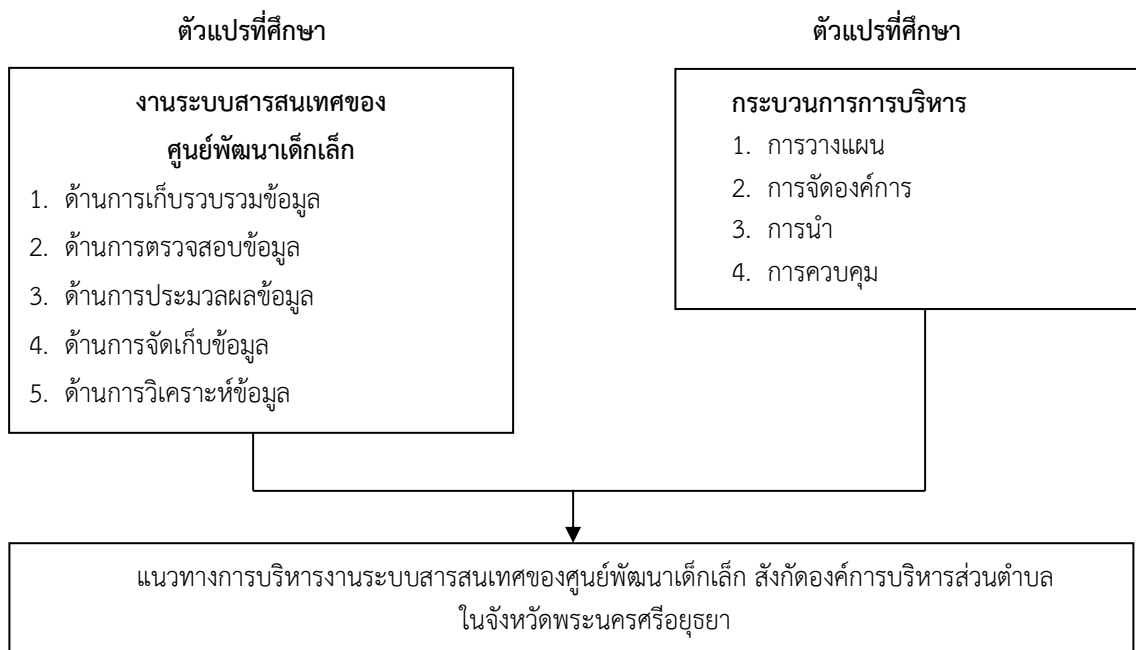
3.2.2 ระดับการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.2.3 ระดับปัญหาการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย งานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 องค์ประกอบ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การ

ประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บและการบริหารข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ไกรสุริยวงศ์, [3] ; วีระ สุภากิจ [7] ; คณินิจ พรหมเนตร [8] และกรอบแนวคิด กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม จากการสังเคราะห์แนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ [5] ; รังสรรค์ ประเสริฐศรี [9] ; วิโรจน์ สารรัตน์ [10] แสดงดังรูปที่ 1 [9] กาญจนาทองทัตย์, การศึกษาความต้องการคุณลักษณะบุคลากรทางด้านโลจิสติกส์ของผู้ประกอบการ กรณีศึกษา : ผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมลาดกระบัง, 2555.

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นตอนที่ 1 สร้างแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาทาง

การศึกษา และมีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็น ด้วยการเลือกแบบเจาะจงจากประชากรผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาทางการศึกษา และมีประสบการณ์ในหน่วยงานทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

5.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชา ของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นแบบสอบถาม ประมาณค่า 3 ระดับ โดยพิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่า “ตรง” “ไม่แน่ใจ” หรือ “ไม่ตรง” และข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตเพิ่มเติม

5.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม และหนังสือแจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแสดงความคิดเห็นความตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง ด้วยตนเอง และรอรับกลับ 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อย

5.1.4 วิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 5 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนตามเนื้อหา และนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยนำรายการที่ได้ค่าความสอดคล้อง 0.8 - 1.0 มาใช้ พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 องค์ประกอบ 68 รายการปฏิบัติ

5.2 ขั้นตอนที่ 2 ประเมินแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 118 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 217 คน รวมทั้งสิ้น 335 คน [11]

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 91 คน และ 2) ครูผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 139 คน รวมทั้งสิ้น 230 คน [12] โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple

random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก (Lottery method)

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาระดับการนำไปปฏิบัติ และระดับปัญหาการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 68 รายการปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม และหนังสือแจ้งความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเอง จนครบ 230 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ระดับการนำไปปฏิบัติ และระดับปัญหาการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้ 1) ระดับการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่สามารถนำรายการปฏิบัติไปใช้ได้ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.5 หรืออยู่ในระดับมากขึ้นไป และ 2) ระดับปัญหาการนำไปปฏิบัติของแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สามารถนำรายการปฏิบัติไปใช้ได้ต้องมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 2.5 หรืออยู่ในระดับน้อยลงมา

6. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีความตรงเชิงเนื้อหา และโครงสร้าง มีระดับความปฏิบัติ สูงกว่าค่าเฉลี่ย 3.50 และระดับปัญหาการปฏิบัติ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย 2.50 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 54 รายการปฏิบัติ ดังนี้

6.1 องค์ประกอบที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 10 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ การกำหนด

วัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดสรรทรัพยากรในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ การนำ ได้แก่ การสั่งการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นหลายลักษณะอักษร การจัดประชุมเพื่อสื่อสารกัน และระดมความคิดในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา และ การประเมินผลคุณภาพของข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน

6.2 องค์ประกอบที่ 2 การตรวจสอบข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ การกำหนดวิธดำเนินการตรวจสอบข้อมูล และการกำหนดขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูล การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบข้อมูลอย่างชัดเจน และการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ การนำ ได้แก่ การสั่งการในการตรวจสอบข้อมูลเป็นหลายลักษณะอักษร และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความเป็นไปได้ของข้อมูล และการประเมินผลการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน

6.3 องค์ประกอบที่ 3 การประมวลผลข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 9 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูล การตัดสินใจเลือกวิธีการประมวลผลข้อมูลตามปริมาณและความซับซ้อนของข้อมูล และกำหนดวิธีการประมวลผลข้อมูลอย่างเหมาะสม การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประมวลผลข้อมูล การจัดสรรทรัพยากรในการประมวลผลข้อมูลอย่างเหมาะสม เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประมวลผลข้อมูล เช่น คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป การนำ ได้แก่ การสั่งการในการประมวลผลข้อมูลเป็นหลายลักษณะอักษร และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบความถูกต้องของสถิติที่ใช้ในการ

ประมวลผลข้อมูล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลข้อมูล

6.4 องค์ประกอบที่ 4 การจัดเก็บข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 10 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บข้อมูล การตัดสินใจเลือกวิธีการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ และการกำหนดวิธีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง สะดวกต่อการค้นหา การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บข้อมูล และการจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล เช่น หน่วยความจำ ชนิดพกพา แผ่นบันทึกข้อมูล และการเก็บข้อมูลออนไลน์อย่างเพียงพอ การนำ ได้แก่ การสั่งการในการจัดเก็บข้อมูลเป็นหลายลักษณะอักษร และการจัดประชุมเพื่อสื่อสารกัน และระดมความคิดในการจัดเก็บข้อมูล และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบการจัดเก็บข้อมูล และมีการทำให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ การติดตามผลการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลอยู่เสมอ และการประเมินผลการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน

6.5 องค์ประกอบที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 8 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางเทคนิคและวิธีการวิเคราะห์ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดสรรงบประมาณสำหรับเครื่องมือ อุปกรณ์ โปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำ ได้แก่ การสั่งการในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นหลายลักษณะอักษร และการจัดประชุมเพื่อสื่อสารกัน และระดมความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล และทำการแก้ไขเมื่อพบข้อผิดพลาด การติดตามผลการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่เสมอ และการประเมินผลการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน

6.6 องค์ประกอบที่ 6 การนำข้อมูลไปใช้ ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน มีรายการปฏิบัติ 9 รายการ ดังนี้ การวางแผน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการนำข้อมูลไปใช้ และการตัดสินใจเลือกวิธีการนำข้อมูลไปใช้ที่เหมาะสม การจัดองค์การ ได้แก่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนำข้อมูลไปใช้

ชัดเจน และการจัดสรรทรัพยากรในนำข้อมูลไปใช้อย่างเหมาะสม เช่น เครื่องพิมพ์เอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ การนำ ได้แก่ การสั่งการในการนำข้อมูลไปใช้เป็นหลายลักษณะอักษร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วถึง และการควบคุม ได้แก่ การตรวจสอบการนำข้อมูลไปใช้ที่ตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการ การติดตามผลการดำเนินการนำข้อมูลไปใช้อยู่เสมอ และการประเมินผลการนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เป็นไปตามแผนงาน

7. อภิปรายผล

แนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ตามกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน จำนวน 54 รายการ ปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ ดรักเกอร์ อ้างถึงใน สาคกร สุขศรีวงศ์ [13] กล่าวว่า การดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยผ่านกิจกรรม 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุมองค์กร จะทำให้การบริหารงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วไลพร คลองแค [14] วิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ พบว่า ระดับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ในประเด็นมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา การจัดสรรงบประมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเหมาะสม การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเหมาะสม การวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำโปรแกรมข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Child development center information system : ccis) เพื่อรวบรวมและ

จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ข้อมูลข้าราชการครูผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิม/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็ก และข้อมูลเด็กเล็ก ประกอบการพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นถ้ามีแนวทางในการบริหารระบบสารสนเทศ ที่นำกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุม เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานระบบสารสนเทศก็จะสามารถทำให้การดำเนินงานบนพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารการศึกษาและครูควรนำแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไปใช้เพื่อการดำเนินงานด้านสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แต่ง, 2553.
- [2] สำนักทดสอบทางการศึกษา, “การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ผู้แต่ง, 2553.
- [3] ศิโรรัตน์ ไกรสุริยวงศ์, “ความต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2551.

- [4] เนตร์พัฒนา ยาวีราช, การจัดการสมัยใหม่, ทริปเพิ้ลกรุ๊ป, 2553.
- [5] ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, องค์การและการจัดการ, ดวงกมลสมัย, 2545.
- [6] สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หนังสือราชการ เรื่อง การบันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี พ.ศ. 2559, ผู้แต่ง, 2559.
- [7] วีระ สุภากิจ, ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ, ชมรมเด็ก, 2549.
- [8] คณินิจ พรหมเนตร, การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพเชียงราย, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย, 2554.
- [9] รังสรรค์ ประเสริฐศรี, การจัดการสมัยใหม่, ดวงกมลสมัย, 2549.
- [10] วิโรจน์ สารัตนะ, แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา, ทิพย์วิสุทธิ, 2555.
- [11] สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, ผู้แต่ง, 2560.
- [12] ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, 2555.
- [13] สาคร สุขศรีวงศ์, การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร, จีพีไอเบอร์พริ้นท์, 2550.
- [14] วไลพร คลองแค, “การศึกษาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2557.

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ Legal Problems Relating To the Expropriation of Immovable Property without Documents of Rights

เบญจมาศ อินทร์มณี และ สมจิตต์ เซอร์ชันซี

สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

E-mail : Benja2099@hotmail.com

บทคัดย่อ

การทำวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิของประเทศไทยและของต่างประเทศ และเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาพร้อมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาดังกล่าว ทำให้สามารถหามาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาแก้ไขปัญหารวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพและสามารถบังคับใช้ให้เป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมาย

จากผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับปรุง เพิ่มเติม หรือแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมเสียก่อนมีมติคณะรัฐมนตรีซึ่งจะเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามลำดับศักดิ์กฎหมายและจะทำให้มติคณะรัฐมนตรีสอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทั้งในการจ่ายเงินค่าทดแทนให้กับราษฎรซึ่งเข้าครอบครองที่ดินก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน รวมทั้งเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าขนย้าย รื้อย้าย อาคาร บ้านเรือน สิ่งปลูกสร้างต้นไม้ยืนต้น พืชล้มลุก ควรมีการกำหนดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์, เอกสารสิทธิ, ค่าทดแทน

Abstract

The researcher has the objective of the legal measures relating to the expropriation of immovable property of people who do not have the rights of Thailand and foreign countries and in order to know the problems and analyze the cause of such problems and find the legal measures related to solving problems including suggesting the effective ways to solve such problems and be able to enforce compliance with the law.

The results of the study found that there should be additional improvements or amendments to the immovable property expropriation act, 1987 and amended before the cabinet resolution which will be in accordance with the legal order and will make the cabinet resolution consistent with the current law both in the payment of compensation to the people who took possession of the land before or after the date of enforcement and including the rules and methods of payment for moving, relocating buildings, perennial buildings, biennial plants that should be defined as the same standard and make the genuine fairness.

Keyword: Expropriation of Immovable property, Documents of rights, Compensation

วันที่รับบทความ : 12 มิถุนายน 2562
วันที่แก้ไขบทความ : 24 กรกฎาคม 2562
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 25 กรกฎาคม 2562

1. บทนำ

ปี 2557 ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 320.70 ล้านไร่ สามารถจำแนกออกเป็นที่ดินในความดูแลของกรมที่ดิน จำนวน 130.74 ล้านไร่ (ร้อยละ 40.88 ของที่ดินในประเทศ), สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) มีพื้นที่ 34.76 ล้านไร่ (ร้อยละ 10.87) ป่าสงวนแห่งชาติและกรมป่าไม้ มีพื้นที่ 144.54 ล้านไร่ (ร้อยละ 45.19) และที่ดินราชพัสดุของกรมธนารักษ์มีพื้นที่ 9.78 ล้านไร่ (ร้อยละ 3.06) และเมื่อเทียบสัดส่วนพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ภายใต้การดูแลของกรมป่าไม้ จำนวน 144.54 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 45.19 ของพื้นที่ประเทศไทยเมื่อรวมกับที่ดินราชพัสดุแล้วจะพบว่า ที่ดินในประเทศไทยเกือบครึ่งหนึ่งของประเทศ จำนวน 154.32 ล้านไร่ อยู่ภายใต้กรรมสิทธิ์ของรัฐ ในขณะที่ที่ดินในความครอบครองของประชาชนจะอยู่ที่ 165.5 ล้านไร่ [1]

การที่ราษฎรจะเข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินจึงเป็นเรื่องปกติและเป็นการยากที่รัฐจะควบคุมดูแลได้ทั้งหมด และเมื่อรัฐได้กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการเวนคืนจึงจะพบว่า มีทั้งที่ดินของเอกชนที่มีเอกสารสิทธิโดยถูกต้องและที่ดินของรัฐที่มีราษฎรส่วนหนึ่งเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์จนเกิดเป็นชุมชนขึ้นมา เพื่อเป็นการขจัดปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานและลดปัญหาความขัดแย้ง รัฐจึงเลือกที่จะขออนุมัติหลักการจ่ายเงินช่วยเหลือให้กับราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีมติจ่ายเงินค่าทดแทนให้กับราษฎรได้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 มาตรา 18 มีหลักการที่สำคัญประการหนึ่งว่า รัฐจะต้องจ่ายเงินค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ให้กับเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย เจ้าของโรงงานหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนได้ที่มีอยู่ในที่ดินที่ต้องเวนคืนในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้บัญญัติข้อยกเว้นให้ต้องจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาให้กับราษฎรที่

ครอบครองที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ซึ่งหากจะมีการจ่ายเงินให้กับราษฎรตามกรณีดังกล่าว ก็จะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักการจ่ายเงินแผ่นดินตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 40 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 หรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่น และในทุกครั้งที่รัฐออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนเพื่อที่จะสร้างสิ่งสาธารณูปโภคก็มักจะมีที่ดินของราษฎรปะปนอยู่ในเขตที่ดินที่จะเวนคืนเสมอ

จากที่กล่าวมาจึงมีปัญหาที่ว่ามติคณะรัฐมนตรีมีสถานะใด และสามารถที่จะยกเว้นบทบัญญัติของมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่จ่ายเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิได้อย่างไร พร้อมทั้งปัญหาของการจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาให้กับราษฎรที่ครอบครองที่ดินก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา ซึ่งรัฐไม่มีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายให้กับราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิทั้งราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิที่ไม่สามารถที่เรียกร้องได้ แต่เนื่องจากรัฐมีที่ดินอยู่หลายประเภทเป็นจำนวนมาก การดูแลย่อมไม่ทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตาม การที่รัฐได้ทำการเวนคืนที่ดินและได้จ่ายค่าทดแทนให้กับราษฎรที่ครอบครองที่ดินก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนด เขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนไปแล้ว ที่ดินดังกล่าวก็ต้องถือว่าปราศจากภาระใดๆ แล้วเหตุใดรัฐยังคงต้องผูกพันที่จะต้องจ่ายค่าทดแทนให้กับราษฎรที่เข้าครอบครองหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนอีก และปัญหาหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน หลักเกณฑ์การกำหนดจำนวนเงินที่จะจ่ายให้กับราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิจะเป็นการกำหนดโดยคณะกรรมการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐของส่วนราชการนั้นๆ การกำหนดจำนวนเงินดังกล่าวไม่ได้กำหนดตามนัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม คณะกรรมการจึงสามารถใช้อดุลินิจกำหนดจำนวนเงินค่า

ทดแทนในอัตราเท่าใดก็ได้ ตามที่คณะกรรมการเห็นว่าสมควรหรือเหมาะสม ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจทำให้ราษฎรผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการที่รัฐไม่มีหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้แก่ราษฎร ที่ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินเป็นมาตรฐานกลางไว้นั่นเอง

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในที่ดิน ที่ดินของรัฐ การเวนคืนที่ดินและความรับผิดชอบของรัฐของประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษา วิเคราะห์ ปัญหาและมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิของประเทศไทยและของต่างประเทศ

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ เพื่อพัฒนาและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติมต่อไป

3. สมมติฐานของการศึกษา

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชบัญญัติฯ รัฐต้องดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทน การเวนคืนให้กับราษฎรเจ้าของที่ดินที่มีเอกสารสิทธิหรือมีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น แต่ที่ผ่านมามีข้อเท็จจริงว่าโครงการเวนคืนที่ดินของรัฐเพื่อสร้างสาธารณูปโภค มีการจ่ายเงินไม่เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงควรดำเนินการปรับปรุง เพิ่มเติม หรือแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับลำดับศักดิ์กฎหมายและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันต่อไป

4. วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยศึกษาค้นคว้าจากบทบัญญัติของกฎหมาย ตำรากฎหมาย หนังสือวิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความทางวิชาการ แนวทางปฏิบัติและกรณีศึกษาโครงการของหน่วยงานของรัฐ ตลอดจน คำพิพากษาของศาลยุติธรรมและศาลปกครองที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

5. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายปกครอง และพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบถึงวิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในที่ดิน ที่ดินของรัฐ การเวนคืนที่ดิน ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ ตลอดจนทำให้ได้แนวทางการพัฒนาและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530

7. ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า รัฐหรือหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนในชาติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และการดำเนินการเพื่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคหรือเพื่อจัดทำบริการสาธารณะนั้นหากรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภคหรือเพื่อจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุวัตถุประสงค์ รัฐก็มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์และจ่ายค่าทดแทนการเวนคืนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 18 ได้กำหนดหลักการที่สำคัญไว้ประการหนึ่งว่า บุคคลผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทน คือ เจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้ที่ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่รื้อถอนได้ ที่มีอยู่ในที่ดินที่ต้องเวนคืนในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ประกอบกับการจ่ายเงินตามมาตรา 18 ข้างต้นยังคงต้องเป็นไปตามหลักการจ่ายเงินแผ่นดินตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561 มาตรา 40 วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “หน่วยรับงบประมาณจะจ่ายเงินหรือก่อหนี้ผูกพันได้แต่เฉพาะตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายหรือตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายอื่น”

การจัดการที่ดินและการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทย

กฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พุทธศักราช 2477 ซึ่งต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2497 และได้ใช้บังคับมาจนถึงวันที่ 19 สิงหาคม 2530 จึงได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 อันเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันและต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 44 อาจกล่าวได้ว่าเป็นกฎหมายกลางสำหรับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยทั่วไป กล่าวคือ แม้กฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 เป็นต้น จะมีบทบัญญัติเรื่องการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ไว้ แต่กฎหมายเหล่านั้นบัญญัติให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้บังคับ

นอกจากนั้นมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องขั้นตอนในการดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การขอให้เวนคืนหรือจัดซื้ออสังหาริมทรัพย์ส่วนที่เหลือจากการเวนคืนเพิ่มเติม การกำหนดเงินค่าทดแทนการเวนคืน รวมไปถึง การอุทธรณ์เงินค่าทดแทนและการฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้นพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 จึงเป็นกฎหมายกลางที่บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

การจัดการที่ดินและการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิในต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษ

จัดได้ว่าเป็นต้นแบบแห่งการใช้ที่ดินของหลายประเทศ ด้วยความที่เป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อยและประชากรพืดกับที่ดิน ประเทศอังกฤษจึงเน้นที่ระบบการควบคุมการพัฒนาที่ดินเป็นหลัก โดยใช้มาตรการทางภาษีเป็นตัวสนับสนุน และเน้นการแบ่งเป็นการควบคุมในระดับโครงสร้างไปจนถึงระดับรายละเอียด และใน

ท้องถิ่นก็ต้องปรับแผนการพัฒนาที่ดินให้เป็นไปตามที่โครงสร้างใหญ่กำกับด้วย การพัฒนาและควบคุมดังกล่าวทำให้เกิดการแบ่งการใช้ประโยชน์ ของที่ดินออกเป็นเขตผ่านระบบอนุญาต แต่กว่าจะผ่านการอนุญาตได้นั้น ต้องมีรายละเอียดประกอบกับเงื่อนไขหลายประการ ตั้งแต่แผนโครงสร้างในการพัฒนาที่ดิน แผนท้องถิ่นในการพัฒนาที่ดินรวมถึงเงื่อนไขของการทำประโยชน์ที่ดินทั้งหมด เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ ถึงแม้ว่าในเรื่องการทอดทิ้งที่ดินจะไม่ได้มีบัญญัติไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ได้มีบรรทัดฐานจากทางศาลที่ให้เจ้าของที่ดินต้องถูกบังคับให้จ่ายค่าชดเชยบนพื้นฐานที่ว่า ที่ดินนั้นอาจใช้ประโยชน์ได้ถ้าในระหว่างไม่ทำประโยชน์ในที่ดินและไม่ได้ให้ผู้อื่นทำประโยชน์ในที่ดิน เจ้าของที่ดินจะต้องกลับเข้าทำประโยชน์ใน 7 ปี [6]

หลักกฎหมายของประเทศอังกฤษกำหนดให้การเรียกร้องค่าทดแทนความเสียหายที่เจ้าของที่ดินต้องสูญเสียที่ดินไปนั้นจะต้องเรียกร้องเป็นเงินก้อนเดียวครั้งเดียวให้ครอบคลุมทุกเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและสามารถพิสูจน์ได้ในบางกรณีที่เป็นการเวนคืนที่ดินบางส่วน มูลค่าที่ดินที่เหลืออยู่อาจเสื่อมราคาลงได้เนื่องจาก อาจจะมีที่ดินน้อยเกินไปไม่เพียงพอที่จะทำการเกษตรหรือประกอบกิจการใดๆ การกำหนดค่าทดแทน จึงต้องพิจารณาให้ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเสื่อมราคานั้นด้วย อีกทั้ง ในเรื่องของระยะเวลาในการกำหนดค่าทดแทนก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะกระบวนการเวนคืนที่ดินจะใช้ระยะเวลานานพอสมควรทำให้เกิดข้อโต้แย้งว่าการกำหนดค่าทดแทนนั้นควรจะกำหนดเมื่อใด โดยหลักของการเวนคืนค่าทดแทนต้องกำหนดในเวลาที่ยื่นหนังสือแจ้งการเวนคืนแต่ก็จะไม่ได้คำนึงถึงอัตราดอกเบี้ยที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

สหรัฐอเมริกา

รัฐธรรมนูญของบางรัฐในสหรัฐอเมริกากำหนดให้การกำหนดค่าทดแทนกระทำโดยศาล (Tribunal) ซึ่งตุลาการนั้นจะเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินราคาทรัพย์สิน ศาลพิเศษดังกล่าวนี้ รัฐสภาตั้งขึ้นโดยตรงหรืออาจมอบให้ศาลที่รัฐตั้งขึ้นอยู่แล้วเป็นผู้ทำหน้าที่ก็ได้ และในกรณีที่กระบวนการทางนิติบัญญัติไม่ได้กำหนดวิธีการในการกำหนดค่าทดแทนเอาไว้ การกำหนดค่าทดแทนก็จะเป็นอำนาจหน้าที่ของศาล แต่ก็มีบางรัฐที่การกำหนดค่าทดแทนกระทำโดยคณะลูกขุน นอกจากนี้ยัง

เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของทุกรัฐด้วยว่ากรณีค่าเสียหายจากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะถูกประเมินโดยนักประเมินราคาทรัพย์สินหรือคณะกรรมการสามคนหรือมากกว่านั้น และเป็นที่ยอมรับว่าเจ้าของทรัพย์สินก็ควรจะมีโอกาสทราบถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับค่าทดแทนที่ดินพึงได้รับก่อนที่จะทรัพย์สินจะถูกเวนคืนไปและค่าทดแทนที่จ่ายนั้นต้องจ่ายให้แก่ผู้ถูกเวนคืนภายในระยะเวลาอันสมควร

จากหลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา กรณีที่มีการกำหนดให้ผู้ทรงสิทธิอื่นซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียในที่ดินที่ถูกเวนคืนย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย และกรณีที่การกระทำของรัฐในบางกรณีที่มีได้ถือว่าเป็นการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามกระบวนการเวนคืนตามกฎหมายแต่การกระทำของรัฐก็ส่งผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนเช่นกันทำให้การใช้สอยทรัพย์สินของเอกชนไม่อาจเป็นไปได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้น เจ้าของทรัพย์สินจึงจำต้องได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นและถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญในการได้รับค่าทดแทนที่เป็นธรรม อีกด้วย

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ

การที่ราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์อยู่ในที่ดินของรัฐก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนนั้น รัฐมีข้อผูกพันที่จะต้องจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้กับราษฎรดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

7.1 ปัญหาสถานะของมตคณะรัฐมนตรี

การที่ราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์อยู่ในที่ดินของรัฐก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนก็ย่อมไม่มีผลผูกพันรัฐให้ต้องจ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรรายได้การที่คณะรัฐมนตรีกลับมามีมติให้จ่ายค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิเข้าไปครอบครองและทำประโยชน์อยู่ในที่ดินของรัฐก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนย่อมเป็นการจ่ายเงินงบประมาณไปโดยที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้และอาจขัดต่อหลักกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงต้องวิเคราะห์ต่อไปว่ามตคณะรัฐมนตรี

ดังกล่าวมีสถานะใด สามารถยกเว้นบทบัญญัติของมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติมได้หรือไม่อย่างไร [2]

โดยหลักของการบังคับใช้กฎหมายแล้วย่อมไม่อาจขัดแย้งกันเองได้ แต่เมื่อใดก็ตามที่บทบัญญัติหรือเนื้อหาของกฎหมายมีความขัดแย้งกัน การพิจารณาลำดับศักดิ์ของกฎหมายย่อมจะต้องนำมาใช้เพื่อการพิจารณาหรือวินิจฉัยเสมอ [3] ซึ่งเมื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้วพบว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีให้ความหมายสถานะของมตคณะรัฐมนตรีว่าไม่ใช่กฎหมายและจะขัดต่อกฎหมายไม่ได้ [5] รวมทั้งไม่สามารถอ้างเป็นข้อยกเว้นบทกฎหมาย ดังนั้น เมื่อคณะรัฐมนตรีเป็นคณะบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งมีความสำคัญทั้งในการเสนอ แก้ไข เพิ่มเติม รัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ หรือกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของชาติหรืออำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการเงินการคลังของรัฐ ตลอดจนทั้งกำหนดโครงสร้างและปรับปรุงกระทรวงทบวง กรม รวมถึงอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับบุคลากรภาครัฐ อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในฐานะฝ่ายปกครองที่ต้องกระทำทางปกครองตามหลักความชอบด้วยกฎหมายด้วย กล่าวคือ ไม่มีกฎหมายไม่มีอำนาจ [4] รัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องผูกพันตนต่อกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือที่ตนเองตรัสขึ้น จะกระทำการเกินหรือนอกเหนือขอบเขตอำนาจไม่ได้

7.2 ปัญหาการจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรซึ่งครอบครองที่ดินก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนที่ไม่มีเอกสารสิทธิพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมาตรา 24 มีหลักการที่สำคัญบัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้คิดเงินค่าตอบแทนสำหรับราคาที่ดินที่สูงขึ้นเพราะทรัพย์สินได้ทำขึ้นภายหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนหรือได้ทำขึ้นก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนโดยอุบายฉ้อฉลเพื่อประสงค์ที่จะได้รับเงินค่าทดแทน” ซึ่งสามารถยกวิเคราะห์ได้ ดังนี้

7.2.1 กรณีอนุมัติให้จ่ายเงินก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว โดยหลักแล้ว

ในการที่ดินดังกล่าวมาใช้เพื่อดำเนินการก่อสร้างไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเวนคืนและจ่ายเงินค่าทดแทนเลย แต่รัฐก็ไม่ว่าจะกระทำเช่นนั้นได้ เพราะจะเป็นการสร้างความเดือดร้อนและความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ การขออนุมัติความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีจึงมีความจำเป็นและต้องกระทำในทุกโครงการควบคู่ไปกับการจ่ายค่าทดแทนตามกฎหมาย [5]

7.2.2 กรณีอนุมัติให้จ่ายเงินหลวงวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน

กรณีที่รัฐบาลมีนโยบายในการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยมิได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าเป็นความรับผิดชอบของรัฐ เช่น การให้ความช่วยเหลือการโยกย้ายราษฎรออกจากพื้นที่โครงการก่อสร้างท่าอากาศยานสากลกรุงเทพฯ 2 (สนามบินหนองงูเห่า) [6] ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ได้เป็นการช่วยเหลือบนพื้นฐานของหลักกฎหมายและอาจสร้างบรรทัดฐานให้รัฐมีภาระผูกพันที่รัฐจะต้องจำยอมและดำเนินการตามผู้ที่กระทำผิดกฎหมายทุกครั้ง ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว รัฐไม่อาจบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้นได้อย่างเคร่งครัดได้ หากส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก อีกทั้ง หากต่อไปในภายภาคหน้ารัฐไม่ยอมจ่ายเงินค่าชดเชยหรือให้ความช่วยเหลือใดๆ แก่ราษฎร หากราษฎรนำเรื่องไปฟ้องเป็นคดีขึ้นสู่ศาลปกครอง ผู้วิจัยก็เห็นว่า ศาลปกครองจะใช้ดุลพินิจให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติเดิมที่คณะรัฐมนตรีเคยมีมาประกอบกับหลักความเป็นธรรมเพื่อไม่ให้หน่วยงานของรัฐกระทำการในลักษณะเลือกปฏิบัติ

7.2.3 ปัญหาหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงิน ให้แก่ราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน ในกรณีคณะกรรมการกำหนดราคาต่าง ๆ ให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ จะไม่สามารถเปรียบเทียบขั้นตอนและวิธีการทางกฎหมายที่ถูกต้องได้ ซึ่งราษฎรอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือเป็นช่องทางหนึ่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต เนื่องจากไม่มีมาตรฐานกลางหรือกฎหมายควบคุมไว้ อีกทั้ง เมื่อหน่วยงานของรัฐนำเรื่องเสนอขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรีให้จ่ายเงินให้แก่ราษฎรผู้ครอบครองที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิและหน่วยงานของรัฐนั้น จะแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคาขึ้นเองซึ่งคณะกรรมการกำหนดราคาของแต่ละหน่วยงานย่อมมีหลักเกณฑ์การพิจารณาหรือดุลพินิจแตกต่างกัน ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อเงินงบประมาณและที่สำคัญราษฎรจะไม่ได้รับความเป็นธรรม

8. บทสรุป

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของรัฐจึงเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงกระทบต่อสิทธิของบุคคลเป็นอย่างมาก การเยียวยาหรือการชดเชยความเสียหาย จึงต้องกระทำด้วยความเหมาะสมและเป็นธรรม ฉะนั้น หากเจ้าหน้าที่ของรัฐคำนวณเงินค่าทดแทนไม่เป็นธรรมหรือไม่เป็นที่พอใจของเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ รัฐจึงกำหนดให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์หรือผู้ที่เสียหายสามารถดำเนินการอุทธรณ์เงินค่าทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลได้ ทำให้มีปัญหากการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ของราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิใน 3 ประเด็น ดังนี้

8.1 ปัญหาสถานะของมติคณะรัฐมนตรีซึ่งขัดแย้งกับมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 คณะรัฐมนตรีเป็นคณะบุคคลฝ่ายบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและใช้กฎหมาย สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินได้ซึ่งโดยหลักแล้วคณะรัฐมนตรีจะต้องกระทำการบริหารราชการแผ่นดินตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จะกระทำเกินหรือนอกเหนือขอบเขตอำนาจไม่ได้ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ ให้จ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรดังกล่าวแล้ว ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่มีบัญญัติของกฎหมายลายลักษณ์อักษรให้อำนาจไว้ เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและขัดต่อลำดับศักดิ์กฎหมาย

8.2 ปัญหาการจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรที่ครอบครองที่ดินก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรที่ครอบครองที่ดิน ก่อนวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนอาจเกิดขึ้นได้เป็นปกติ เพราะที่ดินของรัฐมีหลายประเภท จึงเป็นไปได้ที่จะมีราษฎรอาศัยหรือครอบครองมาก่อนที่จะทำการเวนคืน แต่ในกรณีที่รัฐทำการเวนคืนที่ดินเสร็จสิ้นแล้วกลับมีราษฎรเข้าไปอาศัยหรือครอบครองใหม่ไม่ควรจะเกิดขึ้นได้ เพราะมีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนแล้ว อีกทั้ง การจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรที่ครอบครองที่ดินหลังวันใช้บังคับพระราช

กฎหมายกำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติไว้แล้วว่า “ห้ามจ่าย” ดังนั้น การที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้จ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายนั้น ในกรณีนี้จึงถือได้ว่าเป็นการจ่ายเงินเกินความจำเป็น

8.3 ปัญหาหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะรัฐมนตรีล้วนจะพิจารณาให้ความเห็นชอบอนุมัติให้จ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎร ที่ครอบครองที่ดินทั้งก่อนหรือหลังวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนเสมอ ปัญหาที่ตามมาก็คือ ไม่ได้มีการกำหนดวิธีการหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงิน ให้แก่ราษฎร ดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทำให้การพิจารณาการจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายขึ้นอยู่กับคณะกรรมการที่หน่วยงานของรัฐที่จะเวนคืนแต่งตั้งขึ้นเป็นผู้กำหนดจำนวนเงิน ซึ่งการพิจารณาของแต่ละหน่วยงานย่อมแตกต่างกันไม่มีมาตรฐานกลาง

9. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้

9.1 ควรดำเนินการปรับปรุง เพิ่มเติม หรือแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เสียก่อนการดำเนินการอย่างใดๆ หรือก่อนมีมติคณะรัฐมนตรี กล่าวคือ รัฐควรกำหนดข้อยกเว้นของมาตรา 18 โดยหากเกิดเหตุหรือกรณีพิเศษที่จะต้องจ่ายเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายให้กับราษฎรรายใดนอกเหนือบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ใน มาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วให้กระทรวงหรือส่วนราชการนำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาอนุมัติได้ ซึ่งกรณีนี้จะเป็นการปฏิบัติให้เป็นไปตามลำดับศักดิ์ของกฎหมายและทำให้มติคณะรัฐมนตรีสอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

9.2 การกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานของรัฐที่ทำการเวนคืนที่ดินดำเนินการคุ้มครอง ดูแล และป้องกันการบุกรุกพื้นที่ดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติอย่าง

เคร่งครัดซึ่งจะเป็นวิธีที่ป้องกันที่ดีที่สุด ทำให้รัฐไม่ต้องขัดแย้งกับราษฎร

9.3 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนให้มีมาตรฐานไปในแนวทางเดียวกันในการคิดคำนวณค่าเสียหายให้แก่ราษฎร จึงจะทำให้เกิดความ เป็นธรรมอย่างแท้จริง เช่น หากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินไม่สมบูรณ์ราษฎรก็ไม่อาจได้รับค่าทดแทนได้หรือการเรียกร้องค่าทดแทนความเสียหายที่เจ้าของทรัพย์สินต้องสูญเสียไปต้องเรียกร้องเป็นเงินก่อนเดียวครั้งเดียวให้ครอบคลุมทุกเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และสามารถพิสูจน์ได้โดยในราคาเหมาะสมเฉพาะตัวทรัพย์สินที่ราษฎรเป็นเจ้าของ โดยคำนวณทรัพย์สินตามราคาตลาด

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงบประมาณ. (10 ธันวาคม 2559). ผ่าตัวเลขถือครองที่ดินในประเทศไทย กรมป่าไม้ครองแชมป์ที่ดินรัฐ. สืบค้นจาก http://www.bb.go.th/BBfaq/asp/extn/asp/desc_topic.asp?cid=2549/0329&cbxtype=&no=238.
- [2] วิษณุ เครืองาม. (27 พฤศจิกายน 2561). รัฐบาลในด้านที่จัดการบริหารราชการแผ่นดิน. สืบค้นจาก <https://www.krisdika.go.th>.
- [3] สมยศ เชื้อไทย, กฎหมายมหาชนเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 12, วิญญูชน, 2560.
- [4] วรเจตน์ ภาคีรัตน์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง, พิมพ์ครั้งที่ 2 วิญญูชน, 2546.
- [5] ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี. (10 ตุลาคม 2555). การจ่ายเงินค่าทดแทน. สืบค้นจาก http://kmcenter.rid.go.th/kclaw/news_ins_doc/peoject.
- [6] Fyson V. Buckinghamshire Country Council 1958 1W.L.R. 634.
- [7] บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, คำอธิบายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญเปรียบเทียบ: รัฐธรรมนูญเยอรมัน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกง ประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

A Model of Economic Crime Prevention Against Conjoint Public Cheating and Fraud Via Mobile Phone

ปณณธร หอมบุญมา และ จินตนา ต้นสุวรรณนท์

สาขาวิชาอาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Email: pannathorn1970@gmail.com ; Email: j_chintana@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ นำเสนอรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ใช้วิธีระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี เริ่มต้นด้วยวิจัยเชิงคุณภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 37 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้แก่ รูปแบบ LITERACY-MODEL ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) L=legal ด้านกฎหมาย คือ การจัดให้มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับเพื่อป้องกันการขายข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ และเป็นการลดโอกาสการกระทำความผิด 2) I=International Cooperation คือ การจัดทำระบบฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมระหว่างประเทศและการทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ 3) T=Training and Supporting คือ การเพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ และการจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง 4) E=Enforcement คือ การออกหลักเกณฑ์เชิงลงโทษกับธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมการแจ้งเตือนผู้ขอเปิดบัญชีใหม่ ทุกครั้งเพื่อป้องกันการรับจ้างเปิดบัญชีและนำไปใช้กระทำความผิด 5) R=Reforming คือ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานปฏิบัติการขึ้นเฉพาะเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสำหรับประสานและรับผิดชอบงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยให้ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ตามกฎหมาย 6) A=Acknowledge and Public Relation คือ การประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม 7) Cy=Cyber Networking คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์

สำคัญ: รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ,การฉ้อโกงประชาชน,โทรศัพท์เคลื่อนที่

คำสำคัญ: รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ,การฉ้อโกงประชาชน,โทรศัพท์เคลื่อนที่

Abstract

This research has the objective of presenting a model of economic crime prevention in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phones using mixed method starting with qualitative research. Data is collected using in-depth interviews of 37 key subjects. data is analyzed by content analysis. Quantitative research is done using questionnaires for officers from government agencies, private

sector and mobile phone users in the total of 400 subjects. Statistics used in data analysis include frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. The research's result shows that economic crime prevention model in the case of conjoint public cheating and fraud via mobile phones; i.e. LITERACY-MODEL consists of 7 aspects as follows: 1) L = Legal, i.e. the provision of personal data protection laws to prevent the sale of business information of entrepreneur and reduce the chance of misconduct ; 2) I= International Cooperation, i.e. the preparation of an international criminal history database system and international cooperation agreement; 3) T=Training and Supporting, i.e. adding sufficient number of position of the inquiry officer and assistant investigative officer, and providing training for staffs to keep up to date with technology; 4) E=Enforcement, i.e. issuing punitive rules against commercial banks to ensure that commercial banks verify personal information and notify the applicant for a new account every time in order to prevent the newly opened account from being used to commit an offense; 5) R=Reforming, i.e. establishing a dedicated operation center as a center for coordination and responsible for tasks between related agencies acting independently according to the law; 6) A= Acknowledgment and Public Relation, i.e. publicizing news and information of related agencies, both government and private sectors, to allow the public to participate in crime prevention; 7) Cy=Cyber Networking, i.e. giving opportunity for the public to participate in the justice process in order to avoid falling victims to various forms of crime, especially the application of social network.

Key words: Economic crime prevention model, public cheating and fraud, Mobile phone

วันที่รับบทความ : 25 พฤษภาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ : 19 มิถุนายน 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 21 มิถุนายน 2562

1. บทนำ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ถือเป็นอุปกรณ์สื่อสารของคนในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากจะใช้เพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสารแล้ว โทรศัพท์เคลื่อนที่ยังเป็นช่องทางการสื่อสารที่รองรับเทคโนโลยีในยุคของการหลอมรวมสื่อ (Media convergence) [1] ทำให้ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงได้ในทุกที่ จึงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ซึ่งจากรายงานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. [2] พบว่า อัตราการเติบโตการใช้เลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากจำนวน 94 ล้านเลขหมายในปลายปี พ.ศ. 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 121.53 ล้านเลขหมายในปี พ.ศ. 2561 จากความนิยมใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่อย่างแพร่หลาย ทำให้มีบุคคลบางกลุ่มใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง

ประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือที่เรียกว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” หลอกลวงประชาชน ด้วยการโทรติดต่อผ่านสัญญาณอินเทอร์เน็ตด้วยระบบ วีโอไอพี (Voice over Internet Protocol) ซึ่งเป็นที่นิยมในกลุ่มของผู้กระทำความผิด เนื่องจากมีความสะดวก เคลื่อนย้ายอุปกรณ์ได้ง่าย เสียค่าใช้จ่ายน้อย คุณภาพเสียงชัดเจน เหมาะสำหรับการใช้โทรจากต่างประเทศเพื่อหลอกลวงคนไทยที่อยู่ในประเทศไทย และที่สำคัญคือ ระบบ วีโอไอพีสามารถปลอมเป็นเลขหมายต่าง ๆ (Fake Number) โดยเฉพาะหน่วยงานราชการได้โดยง่าย ทำให้ประชาชนหลงเชื่อ ตกเป็นเหยื่อและสูญเสียเงินเป็นจำนวนมาก [3] อย่างไรก็ตาม รูปแบบการกระทำความผิดของแก๊งดังกล่าวถือเป็นการพัฒนารูปแบบที่ต่างจากการก่ออาชญากรรมทั่วไป เนื่องจากมีการดำเนินการร่วมกันเป็นเครือข่าย และกระทำความผิดในต่างประเทศ เข้าลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ [4] ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีความพยายามของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเข้าแก้ไข

ปัญหา เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือแม้แต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ทำหน้าที่ในการติดตามยึดทรัพย์ผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวยังมีเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะความผิดส่วนใหญ่กระทำลงในต่างประเทศ ทำให้การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษในประเทศไทยเป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงมาตรการในเชิงรุกภายใต้กรอบในระดับทวิภาคี (Bilateral) หรือพหุภาคี (Multilateral) [5] ซึ่งหากประเทศใดยังไม่มีความตกลงหรือไม่ให้ความร่วมมือ จะไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษในประเทศได้ นอกจากนี้ ปัจจุบันยังพบว่า แก๊งคอลเซ็นเตอร์ แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น อ้างเป็นบริษัทไปรษณีย์ไทย กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI), กองกำกับการสืบสวนตำรวจภาค 1-9, สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง), หรือแม้แต่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส) ซึ่งจากการเปิดเผย กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) [6] พบว่ามีผู้ร้องเรียนประมาณ 8,000 ราย ถูกแก๊งคอลเซ็นเตอร์ แอบอ้างเป็นเจ้าของหน้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยหลอกลวง ซึ่งคาดว่าน่าจะมีผู้หลงเชื่อและตกเป็นเหยื่อร่วม 100 ราย วงเงินเสียหายกว่า 200 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังพบว่าเครือข่ายในการดำเนินการหลอกลวงอยู่ในต่างประเทศ โดยมีคนต่างชาติร่วมมือกับคนไทย นำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในการโทรศัพท์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ VoIP (Voice over Internet Protocol) เพื่อให้เกิดความซับซ้อนยากแก่การติดตามตัวมาลงโทษ และยังมีปลอมเลขหมายเป็นหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ซึ่งที่ผ่านมาแม้จะมีการจับกุมผู้กระทำความผิดได้แต่ก็เป็นเพียงผู้รับจ้างเปิดบัญชี ผูกโอนเงินหรือผู้ช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย แต่ไม่สามารถจับตัวการใหญ่ได้ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยศึกษาเฉพาะกรณีการฉ้อโกงด้วยการใช้ระบบวีโอไอพี เนื่องจากเป็นระบบที่แก๊งมิจฉาชีพนิยมใช้กันอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่

3. วิธีการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) เริ่มต้นด้วยวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 37 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่มจากผู้ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับปัญหาในแต่ละด้านไม่น้อยกว่า 2 ปี ซึ่งประกอบด้วย 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน 3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม และ 4) กลุ่มประชาชนผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ตกเป็นเหยื่อและที่ได้สูญเสียเงินให้กับแก๊งมิจฉาชีพ สำหรับการวิจัยในเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหารวมจำนวน 400 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ 3) กลุ่มประชาชนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยประเด็นคำถามจะครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ คือ สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วจึงนำไปใช้

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ [7] ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด โดยนำ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 จากนั้นจึงนำไปใช้

4. ผลการวิจัย

4.1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่

มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการสร้างองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านการปฏิรูประบบปฏิบัติการ 3) ด้านการบังคับใช้มาตรการของสถาบันการเงิน 4) ด้านกฎหมาย 5) ด้านการสร้างเครือข่าย 6) ด้านสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม 7) ด้านการประสานงานและความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ผลการวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในภาพรวมและรายด้าน มีดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในภาพรวมและรายด้าน

รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านกฎหมาย	4.54	0.48	ค่าเฉลี่ยมากที่สุด
2. ด้านการบังคับใช้มาตรการสำหรับสถาบันการเงิน	4.53	0.52	ค่าเฉลี่ยมากที่สุด
3. ด้านการสร้างองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์	4.48	0.46	ค่าเฉลี่ยมาก
4. ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ	4.43	0.54	ค่าเฉลี่ยมาก
5. ด้านการสร้างเครือข่าย	4.41	0.51	ค่าเฉลี่ยมาก
6. ด้านการปฏิรูประบบปฏิบัติการ	4.30	0.60	ค่าเฉลี่ยมาก
7. ด้านสนับสนุนบุคลากรและพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	4.22	0.68	ค่าเฉลี่ยมาก
ค่าเฉลี่ย	4.42	0.41	ค่าเฉลี่ยมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจกรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านกฎหมาย ($\bar{X}$ = 4.54) และด้านการบังคับใช้มาตรการสำหรับสถาบันการเงิน ($\bar{X}$ = 4.53) รองลงมาคือด้านการสร้างองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}$ = 4.48) ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ ($\bar{X}$ = 4.43) ด้านการสร้างเครือข่าย ($\bar{X}$ = 4.41) ด้านการปฏิรูประบบปฏิบัติการ ($\bar{X}$ = 4.30) และด้านสนับสนุนบุคลากรและพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ($\bar{X}$ = 4.22) ตามลำดับ

5. อภิปรายผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามสรุปได้เป็นรูปแบบ LITERACY-MODEL ดังนี้

5.1 L=Legal (ด้านกฎหมาย) ได้แก่ การจัดให้มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับเพื่อป้องกันการขายข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจ และเป็นการลดโอกาส (Opportunity) การกระทำความผิด สอดคล้องกับทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime triangle theory) ซึ่ง ชรินทร์ โภพัฒน์ตา [8] ได้อธิบายถึงองค์ประกอบการเกิดอาชญากรรมว่า การเกิดอาชญากรรมจะประกอบด้วย 3 ส่วนคือตัวผู้กระทำความผิด (Offender) เหยื่อ (Victim) และโอกาส (Opportunity) ในการกระทำความผิด ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลใช้บังคับ จะเป็นการ

ลดโอกาสผู้ที่จะนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไปแสวงหาประโยชน์จะลดลง และโอกาสการกระทำผิดจะลดน้อยลงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ การเพิ่มฐานความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงด้วยการใช้เทคโนโลยีและเพิ่มบทกำหนดโทษในประมวลกฎหมายอาญาให้สูงขึ้นในฐานความผิดดังกล่าว เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ให้กฎหมายเป็นเครื่องมือป้องกันอาชญากรรมตามทฤษฎีการป้องกันหรือการยับยั้งชั่งใจ (Deterrence Theory) สอดคล้องกับความเห็น พรชัย ชันดี [9] ซึ่งเห็นว่าอาชญากรรมจะมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ซึ่งหากมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดและการมีโทษที่รุนแรง จะสามารถป้องกันมิให้บุคคลกระทำความผิดหรือลดการก่ออาชญากรรมลงได้

5.2 I=International (ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ) ได้แก่ การจัดทำระบบฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมระหว่างประเทศ การทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของคมสัน สุขมาก [10] ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการข้ามแดนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ผลการวิจัยพบว่า กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการข้ามผ่านแดนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติมีความสำคัญ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงข้อมูลประวัติอาชญากรรมที่กระทำความผิดในต่างประเทศ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

5.3 T=Training and Supporting (ด้านสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร) ได้แก่ การเพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอ และการจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พกฤษา เครือแสง และรัชดาพร หวลอารมณ์ [11] ที่ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทยทุกคดีต้องมีผู้ช่วยพนักงานสอบสวนร่วมการสอบสวนคดีอาญาในทุกขั้นตอนเพื่อให้การทำงานได้อย่างรวดเร็ว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์ [12] ที่ศึกษาวิจัยถึง แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดให้มีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่งานสอบสวนให้เท่าทันสถานการณ์

และความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและเพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น คดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี คดีที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติ

5.4 E=Enforcement (ด้านการบังคับใช้มาตรการทางการเงิน) ได้แก่ การออกหลักเกณฑ์เชิงลงโทษกับธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมการแจ้งเตือนผู้ขอเปิดบัญชีใหม่ทุกครั้งเพื่อป้องกันการรับจ้างเปิดบัญชีและนำไปใช้กระทำความผิด ถือเป็น การป้องกันการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย [13] อธิบายถึงการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมี 2 ประเภทได้แก่ เหยื่อโดยตรง (direct victim) และเหยื่ออาชญากรรมโดยทางอ้อม (Indirect Victim) ซึ่งอาจเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการก่ออาชญากรรมตั้งแต่แรก แต่อาจตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้ ดังนั้น การบังคับใช้มาตรการทางการเงินถือเป็นรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมที่สอดคล้องกับทฤษฎี ป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Prevention Through Environmental Design) สอดคล้องกับ พรชัย ชันดี [9] ซึ่งได้อธิบายการถึงการตัดสินใจของคนร้ายที่จะกระทำความผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับโอกาส หากเห็นว่า มีโอกาสที่จะถูกจับสูงหรือมีมาตรการตรวจสอบติดตามอย่างเคร่งครัด คนร้ายจะตัดสินใจไม่กระทำความผิด โดยเฉพาะการให้เจ้าหน้าที่ธนาคารมีมาตรการตรวจสอบที่เข้มงวดถือว่าเป็นวิธีเพิ่มการข่มขู่ผู้กระทำความผิดให้เกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดได้อีกทาง

5.5 R=Reforming (ด้านการปฏิรูประบบปฏิบัติการ) ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานปฏิบัติการขึ้นเฉพาะเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางสำหรับประสานและรับผิดชอบงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยให้ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ แนวทางการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ของ เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ [14] ที่เห็นว่า แนวทางการแก้ปัญหาภัยคุกคามทางไซเบอร์ ควรมีการตั้งหน่วยงานองค์กระดัดสำนักงานแห่งชาติขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ นอกจากนี้ ด้านการปฏิรูประบบปฏิบัติการยังต้องเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน ภาษาต่างประเทศ ในการประสานงานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อทำให้การแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.6 A=Acknowledge and Public Relation (ด้าน การสร้างองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์) ได้แก่ การ ประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสาร (Information) ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา แผนวิจิต [15] ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมี ส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและ ปราบปรามอาชญากรรม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการ ความรู้ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการ สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จะต้องประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชน ทราบและให้ตระหนักถึงการป้องกันอาชญากรรม ด้วยตนเอง

5.7 Cy= Cyber Networking (การสร้างเครือข่าย) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน กระบวนการยุติธรรม เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เครือข่าย ทางสังคมออนไลน์ (Social Network) สอดคล้องกับ ณรงค์ กุลนิต [16] ที่ศึกษาถึง รูปแบบและมาตรการ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่า การสร้างเครือข่ายพันธมิตร (Alliance) ของ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะในการ ให้ความช่วยเหลือด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน การ รวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ยุ่งยากซับซ้อน จะทำให้ ปรากฏได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายผ่าน สังคมออนไลน์ถือเป็นช่องทางที่มีความเหมาะสมในสังคม ยุคปัจจุบัน เนื่องจากประชาชนมีช่องทางการรับรู้ตามสื่อ ต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย มีความสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (Social Control) แบบไม่เป็นทางการ (Informal Social control) ซึ่งสุดสงวน สุธีสร [17] อธิบายถึงการสร้าง เครือข่าย เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมวิธีหนึ่ง ที่ สามารถเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มให้ได้รับความรู้และ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อป้องกันการตกเป็น เหยื่ออาชญากรรมได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ และสัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ [18] ที่ทำการศึกษาวิจัยถึง เครือข่ายภาคประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน อาชญากรรมคดีพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบในการมี ส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนสามารถทำได้ 2 วิธี

คือ การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายในเชิงป้องกัน อาชญากรรม ด้วยการเฝ้าระวัง เช่น การแจ้งเบาะแส การให้ข้อมูล และการมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายในการ ปราบปราม ซึ่งได้แก่ การแจ้งข่าวสารของประชาชนไปยัง หน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เพื่อให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ควร เสนอร่างกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและประกาศบังคับใช้ต่อไป ใน ส่วนของประมวลกฎหมายอาญาควรเพิ่มฐานความผิด เกี่ยวกับฉ้อโกงประชาชนด้วยการใช้เทคโนโลยีและ กำหนดให้มีโทษสูงกว่าความผิดฐานฉ้อโกงทั่วไป โดยให้ กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการให้มีการปรับแก้ไข กฎหมายดังกล่าวต่อไป

6.1.2 ธนาคารแห่งประเทศไทย ควรออกหลักเกณฑ์ เพื่อประกาศบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ โดยให้ธนาคาร พาณิชย์ทุกแห่ง ตรวจสอบข้อมูลผู้ขอเปิดบัญชีใหม่ทุก รายพร้อมแจ้งให้ลงลายมือชื่อรับทราบถึงการทำผิดต่อ กฎหมาย ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามควรจะต้องได้รับโทษ

6.1.3 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ควร ร่วมมือกับภาคเอกชนจัดกิจกรรมเชิงประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างองค์ความรู้ให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับรูปแบบอาชญากรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางการ สื่อสารของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่ เช่น การแจ้งข้อมูล ข่าวสารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ การจัดอบรมให้ความรู้โดย สภานายความ การติดป้ายแจ้งเตือนของธนาคาร พาณิชย์

6.1.4 สำนักงานตำรวจแห่งชาติควร ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อให้เป็นหน่วยงาน หลัก สำหรับรับผิดชอบด้านการประสานงานระหว่าง ประเทศ การทำข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยให้กองทะเบียนประวัติอาชญากรรม จัดเก็บข้อมูล ประวัติอาชญากร การรับเรื่องราวร้องเรียนและการแก้ไข ปัญหาเพื่อให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว (2) จัดหาหน่วยงาน สำหรับการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับ บุคลากร พนักงานเจ้าหน้าที่ ด้านการสืบสวนสอบสวน ด้านความรู้ภาษาต่างประเทศ (3) ควรมีคำสั่งในเชิง

นโยบายให้สถานีตำรวจทั่วประเทศ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนและให้เป็นจุดกระจายข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (4) เพิ่มตำแหน่งพนักงานสอบสวนและผู้ช่วยพนักงานสอบสวนให้เพียงพอต่อปริมาณคดีที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ทั้งนี้ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสำหรับการสนับสนุนและพัฒนาด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึงรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้วยการใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น การฉ้อโกงหรือการหลอกลวงด้วยการใช้โปรแกรม Application ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น โปรแกรม Line, Facebook, e-wallet หรือทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6.2.2 ควรศึกษาเจาะลึกถึงรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับความร่วมมือของหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการก่ออาชญากรรมข้ามชาติด้วยการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

7. กิตติกรรม-ประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ตันสุวรรณนนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ของดุสิตบัณฑิตยสถาน เรื่อง รูปแบบการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กรณีการร่วมกันฉ้อโกงประชาชนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลสำหรับดำเนินการวิจัยเรื่องนี้

8. เอกสารอ้างอิง

- [1] สุภารักษ์ จูตระกูล, “4 SCREEN กับกระแสทางข่าวสารในยุคหลอมรวมสื่อ,” วารสารวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ปีที่ 9, ฉบับที่ 2, 2554, หน้า. 28-42
- [2] สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (3 พฤษภาคม 2562). ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่. สืบค้นจาก <http://www.nbtc.go.th/getattachment/Business/commu/telecom/ตลาดโทรคมนาคม/ตลาดบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่/pdf.aspx>.
- [3] กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. (1 พฤษภาคม 2562). เตือนภัยแก๊งค์ Call Center แอบอ้างเป็นตำรวจ บก. ปอ. สืบค้นจาก https://www.edpolice.com/Index.php?modules=news&f=view&nesCatID=1&newx_id=63.
- [4] ผจจตติ อธิมนันทะ, “สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น”, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.
- [5] ฉัตรชัย ศรีเมืองกาญจนา. (5 พฤษภาคม 2562). อาชญากรรมข้ามชาติกับความมั่นคงของประเทศ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/Library>.
- [6] กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (25 พฤศจิกายน 2561). เตือนภัยกลุ่มมิจฉาชีพการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งค์คอลเซ็นเตอร์). สืบค้นจาก <https://dsi.go.th/View?tid=T000151>.
- [7] Best, John W, “Research in Education. 3 rd ed” Englewood Cliffs New Jersey, 1977.
- [8] ชรินทร์ โกพัฒน์ตา, “คู่มือการบริหาร การป้องกันและควบคุมอาชญากรรมคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินอาคารร้านทอง,” วิทยาลัยการตำรวจ กองบัญชาการศึกษานักงานตำรวจแห่งชาติ, 2557.
- [9] พรชัย ชันดี, ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัยและนโยบายประยุกต์, ศูนย์ฟิล์ม, 2553.
- [10] คมสัน สุขมาก, “กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการข้ามแดนเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ,”

- วารสารการเมืองการบริหารและกฎหมาย, ปีที่ 8, ฉบับที่ 3, 2559, หน้า. 432-451.
- [11] พงกษา เครือแสง และรัชดาพร หวลอารมณ์, “การพัฒนากระบวนการสอบสวนคดีอาญาของไทย,” วารสารบริหารท้องถิ่น, ปีที่ 9, ฉบับที่ 1, 2558, หน้า 133-143.
- [12] พรรณชญา ศิริวรรณบุศย์, “แนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของตำรวจไทย,” วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ, ปีที่ 46, ฉบับที่ 2, 2559, หน้า 131-146.
- [13] จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, สังคมวิทยาอาชญากรรม, บริษัท วิพริ้นท์ (1991) จำกัด, 2551.
- [14] เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ. (3 พฤษภาคม 2562). ยุทธศาสตร์ความมั่นคงปลอดภัยเบอร์แห่งชาติ. สืบค้นจาก <https://www.nbtc.go.th/gettattachment/News/Information/National-Cybersecurity-Strategy-ยุทธศาสตร์ความมั่นคงปลอดภัยเบอร์แห่งชาติ.pdf.aspx>.
- [15] สุปัตรา แผนวิจิต, “การจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม,” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 36, ฉบับที่ 1, 2559, หน้า. 99-110.
- [16] ณรงค์ กุลนิตะ, “รูปแบบและมาตรการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไซเบอร์,” การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6, กรุงเทพฯ 2558, หน้า 224-237.
- [17] สุดสงวน สุธีสร, อาชญวิทยา, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- [18] วินัยกานต์ รุจิภักดิ์ และสัณญพงศ์ ลัมประเสริฐ, “เครือข่ายภาคประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมคดีพิเศษ,” วารสารกระบวนการยุติธรรม, ปีที่ 8, ฉบับที่ 1, 2558, หน้า. 1-23.

หมู่อาคารโบราณมรดกโลก อุ่ตังซาน (武当山):
เครือข่ายและอิทธิพลของศาสนาเต๋าต่องานเผยแพร่วัฒนธรรมจีน
The Wudang World Heritage Ancient Building Complex:
Daoism Networks and Influences on Chinese Cultural Promotion

Kim One¹ ชินัน บุญเรือง² และ อนุชา ทุมาภา³

¹School of Foreign Languages, China University of Geosciences, P.R. China

²College of International Cultural Exchange, Huazhong Normal University, P.R. China

³School of Economics and Management, China University of Geosciences, P.R. China

Email: b.chinun@gmail.com

บทคัดย่อ

หมู่อาคารโบราณอุ่ตังซานอาจสะท้อนภาพความความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและศาสนาที่ใครหลายคนอาจเข้าใจว่าศาสนาเป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมจีน แต่ด้วยนโยบายการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในปัจจุบันนั้นยอมรับและเปิดโอกาสให้หลายศาสนามารวมทั้งศาสนาเต๋าสมาสามารถเผยแพร่อำนาจได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น หลังจากที่ได้รับการบูรณะและขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว หมู่อาคารโบราณอุ่ตังซานได้กลับมาเป็นศูนย์กลางของศาสนาเต๋า ศาสนาที่มีต้นกำเนิดบนแผ่นดินจีนอีกครั้งด้วยการสร้างเครือข่ายต่างๆในระดับองค์กรภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจของหน่วยงานรัฐบาล ในบทความนี้ได้สรุปสาระของการสร้างและบูรณะหมู่อาคารภายใต้ความเชื่อในเทพเจ้าทศเหินือ การจัดการพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นและองค์กรศาสนาเต๋ายกขึ้นพื้นที่ภูเขามรดกโลกรวมทั้งการขยายความร่วมมือระดับนานาชาติ ตลอดจนการต่อยอดในการท่องเที่ยวและการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ต่างๆภายใต้ตราประทับอุ่ตังซาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแหล่งมรดกโลกตัวแทนทางวัฒนธรรมจีนแห่งนี้นั่น

คำสำคัญ: อุ่ตังซาน, มรดกโลก, วัฒนธรรมจีน, ศาสนาเต๋า

Abstract

The Ancient Building Complex in Wudang Mountain may be the current reflection of the relationship between politics and religions which many people may understand that religion is forbidden in Chinese society. The policies of spreading Chinese culture, it now accepts and opens opportunities for many religions to make activities more broadly. After being restored and listed as the World Heritage Site in 1994, the Ancient Building Complex in Wudang Mountain has become the center of Daoism, the religion originated in China, by establishing the domestic and foreign networks. It also promotes tourism to support the economic growth of government agencies. This article summarizes the management of Local government and Daoist organizations in the Wudang Mountain area, the international integration, the building and its restoration of buildings under the belief in the northern God. As well as the tourism and product certification under the guarantee of the Wudang Mountain, this site seems to be unique among all Chinese World Heritage Sites.

Keywords: Wudang Mountain, World heritage, Chinese Culture, Daoism

วันที่รับบทความ : 19 พฤศจิกายน 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 22 กุมภาพันธ์ 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 12 มีนาคม 2562

1. บทนำ

ภูเขาบู๊ตึงเป็นชื่อที่ชาวไทยเรียกอุทยานธรณีแห่งชาติอู่ต้งซานในมณฑลหูเป่ย์อย่างคุ้นชิน สถานที่แห่งนี้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกตั้งแต่ค.ศ. 1994 จากคณะกรรมการองค์การ UNESCO ภายใต้ชื่อ ‘The Ancient Building Complex in the Wudang Mountain’ โดยมีรายงานถึง 3 เหตุผลหลักที่อู่ต้งซานได้รับการขึ้นทะเบียนดังนี้ (1) เป็นหมู่อาคารโบราณที่แสดงให้เห็นถึงมาตรฐานทางสถาปัตยกรรมจีนชั้นสูงรวมอายุกว่า 1,000 ปี (2) หมู่อาคารทั้งหมดบนอู่ต้งซานได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการเติบโตของศาสนา, ศิลปวิทยาการและสถาปัตยกรรมจีน และ (3) หมู่อาคารและอาคารประกอบทั้งหมดเป็นศูนย์กลางของศาสนาเต๋าที่จัดว่าเป็นหนึ่งในศาสนาหลักของชาวตะวันออก และมีแก่นรากของความเชื่อรวมทั้งปรัชญาของศาสนาที่ถูกพัฒนาขึ้นในบริเวณสถานที่แห่งนี้ [1]

จากคำบรรยายข้างต้นจะเห็นได้ชัดเจนว่าอุทยานธรณีอู่ต้งซานนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเป็นมาของศาสนาเต๋า, ศิลปวิทยาและปรัชญาจีนแขนงหนึ่งต่อเนื่องกันมายาวนาน ในทุกวันนี้อู่ต้งซานเป็นเสมือนจุดรวมของเครือข่ายนักบวชเต๋าทั่วโลก ต่างจากสมัยปฏิวัติชาติจีนที่หลายศาสนาถูกลดบทบาทลงจนทำให้ชาวจีนยุคใหม่ลดการนับถือศาสนาลงหรือเลิกนับถือไป แต่อย่างไรก็ตามนโยบายการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนผ่านความเชื่อทางศาสนาก็ทำให้ศาสนาเต๋าสามารถเผยแผ่หลักการของศาสนาผ่านศิลปะการป้องกันตัวออกสู่นานาชาติ ควบคู่กับกระแสความสนใจในวัฒนธรรมจีนของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่เกิดขึ้นจากภาพในโทรทัศน์และในภาพยนตร์ชื่อดังจากต่างประเทศหลายต่อหลายเรื่อง ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้ภูเขาอู่ต้งซานเป็นสถานที่ร่วมสมัยและเป็นที่รู้จักมากขึ้น ในทางกลับกันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องรับอิทธิพลจากภายนอกทั้งแนวคิด ค่านิยมทางธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยว ในขณะที่ยังคงคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสถานที่ไว้ด้วยเช่นกัน สิ่งที่เกิดขึ้นกับแนวคิดทางศาสนา

นั้นแตกต่างจากการพัฒนาต่อยอดทางการค้า เศรษฐกิจและสังคม แม้ว่าชาวจีนจะเข้าใจสถานที่แห่งนี้ผ่านแนวคิดทางศาสนาน้อยกว่าชาวจีนโพ้นทะเล เห็นได้ชัดจากปริมาณนักท่องเที่ยวชาวจีนแม้จะมีมากกว่าชาติอื่นๆ แต่กลับมีจำนวนของผู้นับถือศาสนาเต๋าน้อยกว่าจากไต้หวัน,ฮ่องกง, สิงคโปร์และมาเลเซียเมื่อเทียบสัดส่วนกัน เพื่อสร้างความเข้าใจในมรดกโลกแห่งนี้เป็นบทความนี้ได้อธิบายประวัติการสร้างและการวางผังอาคารภายใต้คติความเชื่อของศาสนาเต๋า รวมทั้งบทบาทการกลับมาของศูนย์กลางของศาสนาเต๋าและบทบาทการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่ความเป็นสากลในระดับนานาชาติ นอกจากนั้นยังอธิบายการบูรณาการการจัดการพื้นฐานของเครือข่ายของศาสนาเต๋าลงหลังจากได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว

2. ประวัติการสร้างหมู่อาคารโบราณภายใต้ความเชื่อของศาสนาเต๋า

2.1 ศาสนาเต๋าและอิทธิพลต่อสถาปัตยกรรมเชิงสัญลักษณ์

วัตถุประสงค์หนึ่งในการสร้างหมู่อาคารที่ภูเขาอู่ต้งซานนั้นใช้เพื่อบูชาเทพทึ่ศเหนือหรือเทพเจ้าเงินอู่ (Zhenwu) ที่ตามตำนานจีนกล่าวว่าหลังจากที่พระองค์มีชีวิตที่เป็นอมตะแล้วได้กลับมาจัดการกับสัตว์ร้าย 2 ชนิดคือเต่าดำและงู ดังนั้นรูปเคารพส่วนใหญ่จึงมีงูและเต่าอยู่ด้วยกันเสมอ รูปปั้นหรือภาพวาดมักมีลักษณะเป็นชายในชุดนักรบยืนหรือนั่งเท้าเปล่าเหยียบอยู่บนหลังเต่าที่มีงูพันล้อมรอบ อย่างไรก็ตามยังสามารถพบในรูปร่างหรือเครื่องแต่งกายแบบอื่นด้วยแต่ก็มักจะมีรูปเต่าและงูปรากฏอยู่ รูปปั้นเทพองค์นี้ถูกพบมากในบริเวณภูเขาอู่ต้งซานควบคู่กับรูปสัญลักษณ์ของงูและเต่าที่บอกทิศเหนือตามคติจีน (ภาพที่ 1 - 3) นักวิชาการบางท่านกล่าวว่าท้าวเวสสุวรรณของศาสนาฮินดูและพุทธศาสนากับเทพเจ้าเงินอู่มีความใกล้เคียงหลายประการ จึงอาจเป็นไปได้ว่าได้รับอิทธิพลทางความเชื่อระหว่างกัน

ในการศึกษาหนึ่งชี้ให้เห็นว่าเทพเจินอู่แต่เดิมไม่ได้มีภาพลักษณ์เป็นนักรบ แต่สันนิษฐานว่าภาพของนักรบเกิดขึ้นจากกลุ่มนักบวชเต๋าที่ภูเขาอู่ตั้งซานแห่งนี้ นอกจากนั้นยังได้รับการสถาปนาเป็นเทพพระจักรพรรดิอยู่ในฐานะเทพผู้ปกครอง อาคารหลายหลังจึงถูกตั้งชื่อว่าเป็นพระราชวังเพื่อบ่งบอกถึงที่ประทับของเทพเจินอู่ [2] ภูเขาอู่ตั้งซานยังเป็นสถานที่สำคัญในพิธีขอฝนของราชสำนักซึ่งถือว่าน้ำเป็นพลังหยิน (ด้านสีดำ) จากคติ หยิน - หยาง ซึ่งแต่เดิมได้กระทำพิธีนี้แบบเดียวกับเทพเจ้าประจำทิศเหนือโบราณ (Northern Dipper) ในสถานที่แห่งนี้ สืบทอดต่อเนื่องกัน [2, 3]

ในด้านสถาปัตยกรรมนักวิชาการจีนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนครอู่อันได้อธิบายหมู่อาคารที่ออกแบบโดยยึดโยงหลักการของศาสนาเต๋าวัวว่าอาคารหลักและอาคารประกอบล้วนแสดงนามธรรมของความเชื่อทางศาสนาผ่านทางสถาปัตยกรรม เช่น ยอดเขาซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติเปรียบเหมือนหลังเต๋า ดังนั้นจึงวางผังเส้นทางเดินล้อมรอบไว้เสมือนมีง้วนพันอยู่บนหลังเต๋าซึ่งแสดงเอกลักษณ์ของเทพเจินอู่ในเชิงสัญลักษณ์และเมื่อพิจารณาการวางผังสามารถอธิบายหมู่อาคารได้ 3 ลักษณะดังนี้ (1) สัญลักษณ์แทนโลกซึ่งเป็นการวางผังที่วางให้เกิดกลไกลทางจิตว่าได้เข้าสู่บริเวณที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ว ผังอาคารจะมีลักษณะเป็นประตูหรือซุ้มทางเข้าขนาดใหญ่ที่ถูกสร้างเพื่อแบ่งเขตเชิงสัญลักษณ์ของการสิ้นสุดหรือข้ามผ่านจากโลกภายนอก (2) ภูเขาเป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นอมตะที่ผสมผสานความเชื่อกับสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น รวมทั้งแสดงความเป็นอมตะของสิ่งศักดิ์สิทธิ์จากความใหญ่โตของธรรมชาติ ทำให้เกิดกลไกลถึงความอนอบน้อมต่อเทพเจ้าและ (3) สัญลักษณ์ของสวรรค์นั้นเป็นส่วนที่ถูกสร้างขึ้นในบริเวณที่เป็นอันตรายของหน้าผาจนไปถึงยอดที่สูงที่สุดของภูเขา หรือในบริเวณที่สวยงามที่สุดเพื่อแสดงพลังและอำนาจของเทพเจ้า [4]

2.2 ประวัติการก่อสร้างหมู่อาคารอู่ตั้งซาน

ศาสนสถานโบราณโดยทั่วไปในทุกศาสนามักมีความสัมพันธ์กับสถานที่อย่างลึกซึ้ง เช่น มักก่อสร้างบนฐานรากเดิมหรือครากฐานของอาคารเก่าเอาไว้ [5] จากภาพวาดแผนผังโบราณ (ภาพที่ 4 - 5) ทำให้เห็นว่ามีหมู่อาคารที่ภูเขาอู่ตั้งซานในหลายๆ ส่วนถูกสร้างทับหรือบางส่วนถูกทิ้งร้างและพังทลายลง (ภาพที่ 6-7) ก่อนที่จะได้รับการต่อเติมหรือบูรณะใหม่บนผังอาคารเดิมเพื่อรองรับการใช้งานหรืออำนวยความสะดวกในการ

ท่องเที่ยวหลังได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลกอยู่ในหลายๆจุด แต่ก็ยังคงพอเห็นรูปแบบผังอาคารและการออกแบบสถาปัตยกรรมหลักๆ ทั้งสีและโครงสร้างแบบดั้งเดิมเอาไว้ (ภาพที่ 8 - 9)

ภายใต้ชื่อ Ancient Building Complex in the Wudang Mountains ที่ยูเนสโกประกาศนั้นครอบคลุมบริเวณทั้งภูเขาและหมู่อาคารโดยรอบประกอบด้วยพระราชวัง 9 แห่ง (บางเอกสารกล่าวเพียง 8 แห่ง), โถงหรืออาคารที่เกี่ยวกับพระราชวังอีก 9 แห่ง, อาราม 36 แห่งและวัดอีก 72 แห่ง [1] ในบันทึกยุคเริ่มแรกสร้างกล่าวว่าใช้แรงงานกว่า 3 แสนคนในการก่อสร้างอารามหลัก 7 แห่งบนเส้นทางยาวกว่า 60 กิโลเมตร ในแง่ของประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมอู่ตั้งซานจึงเป็นตั้งสถานที่ที่เหล่าจักรพรรดิในหลายราชวงศ์ใช้แสดงพระราชอำนาจในช่วงรัชสมัยของพระองค์ [3] จึงถือได้ว่าเป็นหมู่อาคารขนาดใหญ่ที่ถูกสร้างขึ้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 12 แต่หากอ้างอิงจากหลักฐานที่มีการจดบันทึกไว้จะสามารถย้อนไปจนถึงสมัยราชวงศ์ถังช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 7 แต่อาคารหลายหลังได้ถูกสร้างขึ้นใหม่หรือได้ขยายเพิ่มเติมเป็นอาคารหลังใหม่บนรากฐานเดิมไปแล้ว

โดยภาพรวมคติการสร้างสถานที่ศักดิ์สิทธิ์บนที่สูงอย่างบริเวณภูเขาของชาวจีนมักจะสร้างศาสนสถานไว้รวมกันทั้งวัดในพุทธศาสนา, วัดขงจื้อและวัดเต๋า ผังอาคารที่ภูเขาอู่ตั้งซานก็ปรากฏตามคตินี้เช่นกัน ในช่วงต้นสมัยราชวงศ์ถัง ผังอาคารต่างๆได้รับการปรับเปลี่ยนอยู่หลายครั้งขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนศาสนาใดได้รับการอุปถัมภ์จากพระจักรพรรดิ [6] ความเจริญของภูเขาอู่ตั้งซานต่อเนื่องมาจนปลายรัชสมัยของจักรพรรดิเจียจิง (Jiajing) ในราชวงศ์หมิง เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในราชสำนัก, ความแตกแยกของหมู่ข้าราชการและภัยแผ่นดินไหวครั้งสำคัญมีผู้เสียชีวิตกว่า 8 แสนคน จึงไม่มีการต่อเติมใดๆ อาคารหลายสิบหลังเริ่มพังทลายลงตามอายุและปล่อยทิ้งร้างไปในที่สุด จากการสำรวจในปัจจุบันพบว่า แม้อาคารหลักจะได้รับการบูรณะ แต่วัดที่เกิดจากการขุดถ้ำหินทรายมีการพังทลายลงมากที่สุด คาดว่าเหลือเพียงไม่ถึง 24 แห่งจากที่พบในบันทึกทั้งสิ้น 72 แห่ง [1, 3, 7] เหตุการณ์สำคัญในการก่อสร้างตั้งแต่ราชวงศ์ถังจนถึงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปลำดับการสร้างและเหตุการณ์สำคัญ

ราชวงศ์/ค.ศ.	เหตุการณ์สำคัญ
ราชวงศ์ถัง	
627-649	- สร้างวัดอุหลงเพื่อบูชาราชบรรพบุรุษ
761	- สร้างวัดบนเพิ่มขึ้นอีก 4 แห่ง
894-896	- สร้างวัดที่เป็นต้นแบบของการฝึกกำลังภายใน
ราชวงศ์ซ่ง	
1018	- ขยายขนาดวัดอุหลงและต่อเติมหมู่อาคารประกอบจำนวนมาก
1119	- สร้างพระราชวังบนยอดเขาและหมู่อาคารประกอบจนมีรูปร่างเป็นหมู่วัดเตาขนาดใหญ่
ราชวงศ์หยวน	
1312	- สร้างวัดขนาดใหญ่เพื่อใช้ขอฝน
ราชวงศ์หมิง	
1402	- สร้างวิหารทองบนยอดสูงสุดของเทียนจู่
1412-1424	- ระดมช่างกว่า 300,000 คนในการก่อสร้างหมู่อาคารทั้งหลายเสร็จสมบูรณ์
1521-1567	- เกิดวิกฤตการเงินของราชสำนักภูเขา - อู่ตั้งซานจิงไม่ได้รับเงินสนับสนุนจากราชสำนัก - เกิดเหตุแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ - ยุคเสื่อมโทรมของภูเขาอู่ตั้งซาน
ยุคสาธารณรัฐ	
1911-1949	- ปฏิวัติภายในชาติและศาสนาเป็นเรื่องที่ถูกจำกัด - อาคารจำนวนมากพังทลายและปล่อยทิ้งร้าง
ยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน	
1950	- จัดตั้งสมาคมศาสนาเต๋าแห่ง ประเทศจีน (TAC)
1986-1994	- เริ่มการบูรณะเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกโลก
1994	- ได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกโลก หมายเลข C705 ลำดับที่ 420

3. ศูนย์กลางศาสนาเต๋าและการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่ความเป็นสากล

หลังจากยุคลัทธิเหมา (Maoism) ศาสนาต่างๆ นั้นถูกลดบทบาทลงอย่างมากจนกระทั่งชาวจีนส่วนใหญ่โดยเฉพาะเด็กที่เกิดหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมจีนนั้นเลิกลัทธิศาสนาไป อย่างไรก็ตามรากของวัฒนธรรมจีนนั้นผูกโยงเข้ากับอาหารการกิน, วรรณกรรมและศิลปะการแสดงซึ่งในท้ายที่สุดก็ยึดโยงกับพิธีกรรมและความเชื่อของศาสนาอยู่เช่นเดิม เช่น การฝึกศิลปะการป้องกันตัว, กีฬาและสันตนาการ ภาพยนตร์กำลังภายในเป็นตัวอย่าที่ดีที่ถูกพัฒนามาบนหลักคำสอนของศาสนา ตัวอย่างเช่นภาพยนตร์เรื่องไซอิ๋วที่ถูกผลิตซ้ำหลายครั้งจนถึงปัจจุบันเป็นต้น การส่งเสริมวัฒนธรรมจีนโดยหลีกเลี่ยงการส่งเสริมศาสนาคงจะเป็นไปได้ยากเนื่องจากทั้งสองสิ่งมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก ดังที่จะเห็นความพยายามของรัฐบาลจีนที่ผลักดันการจัดตั้งองค์กรต่างๆ ส่งเสริมวัฒนธรรมจีนในสังคมโลก เช่น การ ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนและวัฒนธรรมทั่วทุกภูมิภาคกว่า 500 แห่งว่าภายใต้ชื่อสถาบันขงจื่อโดยมีเป้าหมายเป็นผู้เรียนจำนวนกว่า 100 ล้านคนทั่วโลก สำหรับศาสนาเต๋าลัทธิเต๋ามีต้นกำเนิดในแผ่นดินจีนเช่นเดียวกับลัทธิขงจื่อจึงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาลโดยจัดตั้งสมาคมการสื่อสารทางวัฒนธรรมและศาสนาแห่งประเทศไทย (China Religious Culture Communication Association) เพื่อมากำกับดูแลกิจกรรมทางศาสนาของทุกศาสนา โดยเครือข่ายของศาสนาเต๋าก็ได้รับอนุญาตให้มีการจัดการประชุมนานาชาติ (The International Forum on the Daodejing) ครั้งสำคัญเพื่อถ่ายทอดคำสอนของศาสนาตามหลักคัมภีร์เต๋าเต๋อจิง (Daodejing) ทั้งที่เมืองซีอานและเมืองฮองกงในปี ค.ศ.2007 เป็นต้น [5]

แม้ว่ารัฐบาลจีนจะอนุญาตให้มีการเผยแพร่คำสอนของหลายศาสนาในปัจจุบัน แต่ความศรัทธาในศาสนาได้ลดน้อยลง ต่างจากไต้หวันซึ่งครั้งหนึ่งคือพื้นที่ของชาวจีนอพยพลี้ภัยทางการเมือง แต่กลับมีความเชื่อทางศาสนาที่เข้มแข็งมากกว่า จากรายงานผลการศึกษาล่าสุดชี้ให้เห็นว่า ใจพัฒนาทางศาสนาเต๋ากลุ่มคนไต้หวันและชาวผู้เจี้ยนว่า รากของความนับถือยังคงมุ่งไปที่เทพเจ้าทิศเหนือเงินอยู่ ด้วยสาเหตุนี้จึงมีจำนวนผู้ศรัทธาชาวไต้หวันเดินทางมาสักการะจำนวนไม่น้อยในแต่ละปี นอกจากนั้นยังพบประเพณีฉลองเทพเจ้าเงินอยู่ ในช่วงเดียวกันกับ

บริเวณภูเขาอยู่ตั้งชันของทุกปี ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์กลุ่มผู้นับถือและสนใจ ในศาสนาเต๋ามีการติดต่อสื่อสารกับทางองค์กรของ ศาสนาเต๋าทั้งบริเวณภูเขาอยู่ตั้งชันและบริเวณอื่นๆใน ประเทศจีนได้มากขึ้นตั้งแต่หลังปี ค.ศ. 2000 รวมไปถึง การอนุญาตให้มีการประชุมนานาชาติที่จัดเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นโครงข่ายของผู้นับถือกระจายไปทั่วภูมิภาค [2, 5, 8]

เมื่อพิจารณารายละเอียดของคำสอนของเต๋ามักจะ ต่างกันไปบ้างตามการแปลความของอาจารย์แต่ละท่าน แต่โดยภาพรวมแล้วศาสนาเต๋าในหลายสำนักในปัจจุบันมี บทบาทมากในการเผยแผ่วัฒนธรรมของจีน [9] ตัวอย่างที่เห็นจนชินตา เช่น ภาพพิน - หยางอันบ่งบอก ในเชิงสัญลักษณ์ถึงความลงตัวและความสมดุล (Harmony) ของธรรมชาติและผู้คนในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นการดื่มชาจากภูเขาอยู่ตั้งชันและศิลปะในการ ชงชาที่รับอิทธิพลจากศาสนาเต๋าและได้รับการขึ้น ทะเบียนเป็นมรดกของชาติจีนก็ถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อีกอย่างหนึ่ง [10, 11] ศิลปะการป้องกันตัวในแบบเต๋า บนภูเขาอยู่ตั้งชันก็พัฒนามาเป็นฐานความกลมกลืนของ ร่างกายกับธรรมชาติรอบตัว ต่างจากสำนักอื่นๆที่เน้น พละกำลังและความแข็งแกร่ง [12]

ในแง่ของการส่งเสริมวัฒนธรรมนั้นรัฐบาลจีนได้ สนับสนุนให้มีการใช้ศิลปะแขนงเหล่านี้เป็นสื่อกลางโดย พัฒนาให้ร่วมสมัยมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น สถาบันขงจื้อ แห่งมหาวิทยาลัยแห่งชาติเซียร์ราลีโอนได้เลือกศิลปะการ ป้องกันตัวของศาสนาเต๋าแบบไท่จี (Taiji) แสดงต่อ ประธานาธิบดี หรือจัดการประกวดการแข่งขันศิลปะการ ป้องกันตัวแบบจีนนานาชาติที่สาธารณรัฐเบลารุส เป็นต้น [13, 14] ตัวอย่างที่ยกมานี้ทำให้เห็นภาพชัดมากยิ่งขึ้นว่า บทบาทของศาสนาเต๋านั้นยังคงมีอิทธิพลอย่างชัดเจนในการ เผยแพร่วัฒนธรรมจีนในปัจจุบัน

4.งานบูรณาการบนพื้นฐานของศาสนาเต๋า

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่าหมู่อาคารบางส่วนได้ถูกทิ้งร้างไปตั้งแต่ช่วงการปฏิวัติชาติจีนและพังทลายลงไปตามกาลเวลา [7] การบูรณะได้เริ่มขึ้นอีกครั้งประมาณ 8 ปี ก่อนที่จะได้รับขึ้นทะเบียนมรดกโลกในยุคของ ประธานาธิบดีเจียงเจ๋อหมิน ปัจจุบันการบูรณะอยู่ภายใต้ การควบคุมของคณะกรรมการมรดกโลกควบคู่ไปกับการ

สร้างสาธารณูปโภคเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ต่อปี รวมแล้วประมาณ 6 ล้านคน [1] สอดคล้องกับรายงานต่อสำนักงานองค์การมรดกโลกภายใต้หัวข้อ Tourism Development Has Begun to Reach a Critical Mass ตั้งแต่ค.ศ. 2014 ว่ามีแผนงานครอบคลุม การจัดการกับพื้นที่ทางวัฒนธรรม, ควบคุมการท่องเที่ยว และการรวมแผนการจัดการแบบผสมผสานขยายไปยังทั้ง บริเวณพื้นที่อุทยานธรณีและบริเวณโดยรอบของพื้นที่ มรดกโลก [15, 16]

4.1 งานอนุรักษ์และบูรณาการ

แม้ว่าการออกกฎระเบียบเพื่อดูแลรักษามรดกของ ชาติตัวเองเป็นเรื่องจำเป็น รวมทั้งต้องให้ความสำคัญ เรื่องกฎระหว่างชาติสมาชิกที่ต้องนำมาปรับใช้ในแง่ของ ของการปกป้องคุ้มครองอย่างเป็นทางการ [17] แต่ วัฒนธรรมไม่ได้จำกัดแค่สิ่งที่จะต้องได้อย่างงาน หัตถกรรม ตลอดจนสถาปัตยกรรม แต่ยังหมายรวมถึงสิ่ง ที่จับต้องไม่ได้อย่างระบบความคิด, ภูมิปัญญา, ศาสนา, ตำนาน, ดนตรี, รวมไปถึงพิธีกรรมที่มีความลึกลับไม่ ตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและค่านิยม ของคนในแต่ละสังคม มีการเกิดขึ้นใหม่ผสมผสานกับ วัฒนธรรมที่มีอยู่แต่เดิม ดังนั้นตัวเนื้องานจึงหมายถึงการ ดำเนินการอันเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงไปตาม กาลเวลาและค่านิยมของสังคม เป็นการดำเนินการกับสิ่ง ที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในปัจจุบันและ อนาคต [18, 19]

ประโยชน์ของการจัดการและบูรณาการทาง วัฒนธรรมนั้นมีนัยสำคัญอยู่ 4 ประการดังนี้ (1) คุณค่า ทางนัยของอดีต (associative symbolic value) เสมือน เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ เพื่อยืนยันเรื่องราวหรือการมี ตัวตนในอดีต โดยเฉพาะทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็น สิ่งก่อสร้างหรือวัตถุต่างๆ, (2) คุณค่าเชิงวิชาการ (informational value) เป็นสิ่งที่ยืนยันความสามารถใน การเรียนรู้และการนำความรู้ไปใช้ในศาสตร์แขนงต่างๆ เช่น โบราณคดี, ประวัติศาสตร์, สถาปัตยกรรม วิศวกรรม ที่สามารถพัฒนาต่อยอดผ่านงานวิจัยต่อไป,

(3) คุณค่าเชิงสุนทรียะ (aesthetic value) คุณค่าที่เป็น แรงบันดาลใจต่อการสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ให้แก่ สังคมโดยเฉพาะศิลปินและผู้สนใจผ่านความชอบและ จินตนาการของแต่ละคน เป็นผลให้ความงามทาง วัฒนธรรมนั้นแตกต่างกันออกไป และ (4) คุณค่าทาง เศรษฐศาสตร์ (economic value) กล่าวถึงคุณค่าที่

สามารถนำมาคำนวณเป็นมูลค่าได้ซึ่งอาจได้จากการท่องเที่ยว, การใช้พื้นที่หรือการจำหน่ายสินค้าตลอดจนการสร้างอาชีพของคนในท้องถิ่นและอาจรวมไปถึงภาพรวมของรายได้รอบบริเวณสถานที่แห่งนั้น [20] หากจะนำหลักดังกล่าวมาวิเคราะห์แล้ว ภูเขาอู่ต้งซานก็ยังคงรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรมของตนไว้ได้ดีในระดับที่นานาชาติยอมรับและสามารถเป็นต้นแบบของการพัฒนา มรดกโลกให้กับที่อื่นๆได้เป็นอย่างดี [17] แต่ก็ยังมีแง่มุมที่สามารถนำไปศึกษาต่อได้เช่นกันดังนี้

หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการมรดกโลกและรัฐบาลจีนให้ความสนใจในการพัฒนาพื้นที่มรดกโลกอย่างมาก รวมทั้งจัดงบประมาณสำหรับงานปฏิสังขรณ์ไว้ในกรณีเร่งด่วน เช่น การซ่อมแซมพระราชวังหวู่เจินกง (Yuzhengong) อายุกว่า 600 ปีที่เกิดเพลิงไหม้เมื่อต้นปี ค.ศ. 2003 [21] และการแก้ไขปัญหาหน้าท่วมอันเนื่องมาจากผลกระทบของการสร้างเขื่อนตานเจียงโข่ว (Danjiangkou Reservoir) ด้วยการยกระดับพื้นแทนการย้ายอาคารบางหลังออกจากพื้นที่น้ำท่วมเพื่อคงผืนอาคารเดิมที่วางไว้ โดยที่รัฐบาลกลางลงทุนด้วยงบประมาณ 29 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาในการยกระดับพื้นที่ทั้งหมดสูงขึ้น 15 เมตร จนกลายเป็นอาคารโบราณที่มีการยกพื้นสูงชันมากที่สุดในโลกในปี ค.ศ. 2013 [16, 22, 23] แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายที่ยังพบการทำลายโบราณวัตถุจากความเชื่อส่วนบุคคลได้ในหลายบริเวณเช่นการสัมผัสวัตถุเพื่อโชคลางแม้จะมีป้ายเตือนแล้วก็ตามโดยเฉพาะบริเวณวัดจิงต้ง (Jing Ding) บริเวณวิหารทองบนยอดสูงที่สุดที่นักท่องเที่ยวมักนำเงินหรือมื่อไปผูกกับเสาหลักที่มีภาพรอยนูนต่ำงภาพเหล่านั้นเสียหาย (ภาพที่ 10 - 11) นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวนิยมโยนเหรียญขอพรจนทำให้จารึกบนแท่งหินโบราณได้รับความเสียหายในหลายๆจุด

นอกจากจะถือว่าแผนงานบูรณะเป็นการอนุรักษ์แล้วยังจัดเป็นการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบหนึ่ง (knowledge transfer) งานบูรณะให้ความรู้ในรูปแบบ combination และ internalization คือกระบวนการถ่ายโอนความรู้ที่ได้มีผู้รวบรวมศึกษาไว้แล้วจนเป็นรูปแบบที่จับต้องได้หรือกึ่งจับต้องได้ไปสู่กระบวนการปรับใช้ความรู้นั้นในการปฏิบัติจริง (Explicit Knowledge to Explicit Knowledge หรือ Explicit Knowledge to Tacit Knowledge) [24] แต่หากพิจารณาถึงภาพรวมของการถ่ายโอนความรู้เฉพาะด้าน

การบูรณะนั้นยังน้อยมาก นักท่องเที่ยวจึงได้แค่เพียงบูชาหรือเยี่ยมชมสถานที่ และถ่ายรูปพักผ่อนหย่อนใจ อาจกล่าวว่านักท่องเที่ยวทั่วไปจะได้รับคุณค่าที่แสดงถึงนัยยะของอดีตและคุณค่าทางสุนทรียะเท่านั้น แต่ได้รับคุณค่าในเชิงวิชาการจากงานส่วนงานบูรณปฏิสังขรณ์น้อยมากซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดายเนื่องจากภูเขาอู่ต้งซานเป็นสถานที่รวบรวมองค์ความรู้ด้านสถาปัตยกรรมจีนที่ยาวนานกว่า 1 พันปีตามที่ได้รับการยกย่องจากคณะกรรมการมรดกโลก [1]

4.2 ความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายในงานส่งเสริมวัฒนธรรมจีน

จุดเด่นที่สำคัญอีกประการคือการมีส่วนร่วมของคนฝ่ายต่างๆ ในแง่นี้ นักวิชาการจีนหลายท่านได้อธิบายการร่วมมือในเขตมรดกโลกกว่า 21 แห่งในประเทศจีนว่า ปัจจัยในการพัฒนาแบบยั่งยืนมีด้วยกัน 3 หลักคือ ประชากร, การปรับนโยบายในรัฐบาลท้องถิ่นและเงินสนับสนุน [25-27] ดังนั้นคำถามที่น่าสนใจว่าชุมชนโดยรอบบริเวณภูเขาอู่ต้งซานทั้งหมดที่ถูกย้ายออกจากถิ่นฐานเดิมและได้รับการจัดสรรพื้นที่ใหม่ในเขตเมืองตามนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ในเขตภูเขาอู่ต้งซานจะรักและหวงแหนภูเขาอู่ต้งซานหรือให้ความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นหรือไม่ เนื่องจากได้รับผลกระทบโดยตรง แต่สิ่งที่หน่วยงานรัฐบาลตั้งใจเลือกก็คือวิธีแบบย้ายผู้คนออกจากบริเวณที่เคยตั้งถิ่นฐานบนภูเขาแห่งนี้ซึ่งเป็นการจัดการที่ง่ายและได้ผลชัดเจนในการอนุรักษ์ถึงแม้จะทำให้พลวัติของความเป็นสังคมหรือชุมชนดั้งเดิมนั้นหายไป

การเติบโตของการท่องเที่ยวในอุทยานธรณีอู่ต้งซานไม่ได้ส่งผลต่อการพัฒนาเพียงบริเวณภูเขาเท่านั้นแต่ยังมีผลสืบเนื่องไปยังชุมชนและเมืองโดยรอบบริเวณเพื่อรองรับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ ภายใต้การพัฒนาทั้งสถานที่และการบริการทั้งด้านอุปโภคและบริโภคหลายแขนง [28] หากดูจากสถิติพบว่าอู่ต้งซานถูกจัดให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงเกือบเท่าค่าเฉลี่ยของรายได้ของการท่องเที่ยวในเขตมรดกโลกจากทั่วประเทศ (the average national net field potential = 1193.2, Wudang shan = 940.6) มากกว่าอุทยานแห่งชาติจางเจียเจียในมณฑลหูหนาน และมากกว่าสุสานของจักรพรรดิฉิน ในเขตมณฑลไห่เคี้ยงกัน [26] ด้วยปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ดังที่กล่าวมานี้ อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ชาวเมืองบริเวณโดยรอบให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐมากกว่าสมัยเริ่มต้นการ

บูรณะ เห็นได้จากการจัดตั้งบ้านเรือน, ร้านค้า, ร้านอาหาร, ที่พักและหน่วยบริการนักท่องเที่ยวตามนโยบายรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อขยายเขตการท่องเที่ยวออกมาจากบริเวณภูเขาอู่ต้งซานจนถึงบริเวณกลางใจเมือง

ความร่วมมือในระดับนโยบายด้านการจัดการวัฒนธรรมกับมรดกโลกปรากฏให้เห็นตามสื่ออยู่เป็นระยะๆ เช่น ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้ประกาศนโยบายการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมจีนผ่านแหล่งมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเพื่อเพิ่มรายได้กว่าหลายพันล้านหยวนต่อปี [29] นโยบายที่ออกมาควบคู่กับการความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจีนที่รวดเร็วจนมีนักวิชาการจีนหลายท่านออกมาเตือนว่า แม้การเพิ่มจำนวนขึ้นของมรดกโลกนั้นมีผลดีต่ออัตลักษณ์ของประเทศ แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมไปถึงศาสตราจารย์ทางด้านประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมินได้เสนอว่าการจัดการทางวัฒนธรรมนอกจากจัดการเรื่องโบราณสถานแล้วยังต้องจัดการเครือข่ายที่ดูแลวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันด้วย [30] ทั้งหมดนี้อาจเป็นหัวข้อที่น่าสนใจในแง่ของความร่วมมือของผู้คนในฝ่ายต่างๆ และผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถศึกษาในอนาคตได้เช่นกัน

เครือข่ายพันธมิตรในระดับองค์กรที่กำกับดูแลภูเขาอู่ต้งซานโดยตรงคือ กลุ่มสำนักงานมรดกโลกประจำประเทศจีนที่ประสานงานดูแลมรดกโลกทั้ง 52 แห่ง เนื่องจากประเทศจีนมีจำนวนแหล่งมรดกโลกเป็นอันดับที่ 2 รองจากอิตาลี มีการลงนามแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญและองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ระหว่างประเทศอยู่บ่อยครั้ง เช่น การลงนามความร่วมมือกับประเทศสเปนในปี ค.ศ. 2015 และประเทศเซอร์เบียในปี ค.ศ. 2017 ถือว่าเป็นการเปิดรับความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและองค์ความรู้ตลอดจนเทคโนโลยีที่นำเข้ามาช่วยในการอนุรักษ์ รวมถึงการจัดแสดงวัตถุทางโบราณคดีและทางวัฒนธรรมในพิพิธภัณฑ์ระหว่างกัน [31, 32]

นอกจากนั้นยังมีความร่วมมือกับกลุ่มของผู้นับถือศาสนาเต๋าซึ่งมีผลอย่างมากในการช่วยรักษาอัตลักษณ์ของสถานที่แห่งนี้เอาไว้ไม่ให้เพียงอนุสรณ์สถานเท่านั้น หากจัดประเภทของหน่วยงานที่เป็นพันธมิตรที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเต๋าสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบหลักๆ ดังนี้ (1) องค์กรที่เกี่ยวกับศาสนาเต๋าโดยตรง เช่น สมาคมศาสนาเต๋าแห่งประเทศไทย (Taoism

Association of China: TAC) เป็นสมาคมที่รัฐบาลให้การยอมรับและสนับสนุนมากกว่า 50 ปี นักบวชเต๋าต้องได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนจากสมาคมนี้ สมาคมทางศาสนาอื่นๆ เช่น สมาคมศาสนาพุทธ, อิสลามและคาทอลิกเป็นต้น สมาคมศาสนาทั้งหมดในจีนอยู่ภายใต้หน่วยบริหารรัฐกิจเพื่อศาสนา (State Administration for Religious Affairs: SARA) เป็นผู้กำหนดทิศทางวางระเบียบในการเผยแผ่ศาสนาทั้งในและต่างประเทศ ตัวอย่างความร่วมมือระหว่างองค์กรศาสนา เช่น งานประชุมนานาชาติประจำปีของผู้นับถือศาสนาเต๋าก่อตั้งขึ้นจากความร่วมมือกันระหว่าง 2 สมาคมคือสมาคมศาสนาเต๋าแห่งประเทศไทยและสมาคมการสื่อสารทางวัฒนธรรมและศาสนาแห่งประเทศไทย ณ บริเวณภูเขาอู่ต้งซาน [33 34], (2) องค์กรที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการป้องกันตัวแบบเต๋า ซึ่งมีทั้งจัดตั้งเป็นสมาคมหรือเป็นสำนักสอนศิลปะการป้องกันตัว เช่น สถาบันสอนกังฟูที่ตั้งอยู่ในบริเวณของภูเขาอู่ต้งซานที่มีชื่อว่า Wudang Daoist Traditional Kungfu Academy ที่เปิดสอนทั้งอยู่คู่ (Wushu), ไทจี (Taiji) และชี่กง (Qi Gong) นอกจากนั้นยังมีวัด Wudang Five Immortals Temple ที่มีสอนเรื่องศิลปะและยาจีนตำรับเต๋าควควบคู่กับศิลปะการป้องกันตัว [35] นอกจากนั้นยังพบว่าสมาคมศาสนาเต๋านี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา (The Daoism Association USA) ใช้คำสอนและวัฒนธรรมรูปแบบของภูเขาอู่ต้งซานในการการเผยแพร่ สมาคมนักบวชเต๋าแห่งอเมริกาเหนือ (The North American Wudang Taoist Association: NAWTA) ที่เป็นผู้จัดการประชุมระหว่างผู้ที่นับถือเต๋าคั้งสำคัญขึ้นในทวีปอเมริกาเหนือในช่วง ค.ศ. 2006 ในครั้งนั้นมีการเชิญนักบวช, อาจารย์สอนศาสนาและผู้เชี่ยวชาญด้านภูเขาและวัดเต๋ามาภูเขาอู่ต้งซานไปบรรยายด้วยหลายท่าน ในฝั่งยุโรปก็มีเครือข่ายของโรงเรียนสอนศาสนา Norsk Taiji Senter ณ กรุงออสโลเป็นต้น [36] และ (3) องค์กรอื่นๆ เช่น องค์กรการท่องเที่ยวและกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ศิลปะวัฒนธรรมแขนงอื่นๆ เช่น กลุ่ม Wudang Daoist Tea ที่มีพื้นที่ปลูกชาอยู่บนภูเขาอู่ต้งซานแต่เปิดหน้าร้านอยู่ที่ประเทศเยอรมนี ร้านขายชาในลักษณะนี้มีอยู่หลายร้าน เป็นจุดรวมตัวของผู้ชื่นชอบการดื่มชาจีนควบคู่กับการเรียนชงชาแบบวัฒนธรรมจีน นอกจากนั้นยังมีกลุ่มบริษัทผู้ผลิตชาที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่นของเมืองซือเยียน (Shiyan) ภายใต้ตราสินค้า Wudang

Taoist Tea และ Wudang Zhenjing Tea ด้วยเงินลงทุนถึง 2 ล้านหยวน ชาที่ผลิตจากบริษัทดังกล่าวได้รับรางวัล The Low-Carbon Agriculture Prize จากสมาคมพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเอเชียแปซิฟิก (APEPA) และได้รับรางวัลจากหลายหน่วยงานภายในประเทศ ที่สำคัญเครือข่ายของสมาคมผู้ผลิตชาในมณฑลหูเป่ย์อย่าง Hubei Wudang Taoist Tea Association ยังมีส่วนผลักดันให้เกิดหน่วยวิจัยและพัฒนาชาจากภูเขาอยู่ตั้งซานจนกลายเป็นชาที่ดีที่สุดติดอันดับต้นๆของประเทศจีน และยังส่งออกไปขายในหลายทวีปตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 [11]

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่าภูเขาอยู่ตั้งซานนั้นไม่ใช่เพียงแค่โบราณสถานแต่ยังมีเครือข่ายของศาสนาเต๋าทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่เกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน คำว่าอยู่ตั้งซานจึงมีสถานะที่พิเศษไม่เป็นแค่เพียงบ่งบอกสถานที่ที่มีประวัติยาวนาน แต่ยังเป็นเหมือนตราคุณภาพสินค้าของประเทศ ซึ่งนอกจากชาแล้วยังพบว่าผลิตภัณฑ์อื่นๆด้วยที่ปรากฏคำว่าอยู่ตั้งซานและคำว่าเต๋ารวมไว้ด้วยกันเช่น ขอสปรงรสนานาชนิดที่ผลิตจากวัตถุดิบที่ปลูกในพื้นที่อยู่ตั้งซานเป็นต้น หลักฐานเหล่านี้ช่วยยืนยันอิทธิพลต่อทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีอยู่จากพื้นที่มรดกโลกที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเต๋า รวมทั้งเครือข่ายของศาสนาเต๋าส่งเสริมตลอดระยะเวลา 50 ปีในบริบททางศาสนาและงานเผยแพร่วัฒนธรรมจีนร่วมสมัยออกสู่ประชาคมโลก

5. บทสรุป

หมู่อาคารโบราณอยู่ตั้งซานได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่มรดกโลกจากยูเนสโกตั้งแต่ ค.ศ. 1994 สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังในศตวรรษที่ 7 เพื่อใช้บูชาเทพทศิศาเหนือหรือเทพเจ้าเงินอยู่ ผังอาคารถูกจัดวางตามคติความเชื่อเรื่องหยิน - หยางของศาสนาเต๋าและลัทธิขงจื้อ ซึ่งเป็นคติความเชื่อที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินจีน

วัฒนธรรมจีนได้รับอิทธิพลสำคัญหลายด้านจากความเชื่อของศาสนาเต๋ามาจากภูเขาอยู่ตั้งซาน เช่น แนวคิดความสมดุลกลมกลืนกับธรรมชาติอย่างหยิน-หยาง, ศิลปะการป้องกันตัว, การดื่มชาและศิลปะการชงชา รวมทั้งเป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพสินค้านานาชาติ ภูเขาอยู่ตั้งซานในปัจจุบันเป็นโบราณสถานที่ถูกใช้เป็นเสมือนศูนย์กลางของกลุ่มผู้นับถือในศาสนาเต๋าดังได้แลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆ ทั้งด้านโบราณคดี, ศาสนาและวัฒนธรรม มี

การจัดตั้งองค์กรรอบๆบริเวณทั้ง วัดเต๋า, โรงเรียนสอนศิลปะวิทยาการ, ร้านค้าผลิตภัณฑ์และองค์กรทางศาสนาวัฒนธรรมหลายแห่ง ช่วงตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมาภายใต้นโยบายการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนผ่านมรดกโลกของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่มีส่วนช่วยกันสร้างเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็งของกลุ่มผู้นับถือศาสนาเต๋าสืบเนื่องกับภูเขาอยู่ตั้งซานแห่งนี้ ให้เป็นรากฐานสำคัญและเป็นตัวอย่างของการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนร่วมสมัยออกสู่นานาชาติ

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] UNESCO. Ancient Building Complex in the Wudang Mountains. World Heritage Convention [World Heritage Center] 2016 [cited 2018; Available from: <http://whc.unesco.org>.
- [2] Karetzky, P.E., The Transformations of Xuanwu/Zhenwu. Journal of Daoist Studies, 2015. 8(8): p. 69-95.
- [3] Lagerwey, J., The Pilgrimage to Wu-tang shan. Pilgrims and sacred sites in China, 1992: p. 293-332.
- [4] Zhu, S. and Y. Ding, The Secret Backdrop of Chinese Cultural Heritage Sites-A Case of Ancient Building Complexes on Wudang Mountain. 2008.
- [5] De Bernardi, J., Wudang Mountain and the Modernization of Daoism. Journal of Daoist Studies, 2009. 3(3): p. 202-210.
- [6] Rattanakul, S., Eastern civilization: China II. 2004: College of Religious Studies, Mahidol University.
- [7] Hu, G., X. Zhu, and Z. Zhou, Discussion on the Taoist Culture and the Tourist Resources of Wudang Mountain [J]. Journal of Chongqing Institute of Technology, 2006. 6: p. 027.
- [8] De Bernardi, J., On Daoism and Religious Networks in a Digital Age, in Place/No-Place

- in Urban Asian Religiosity. 2016, Springer. p. 91-108.
- [9] Chi-Tim, L., Daoism in China today, 1980–2002. *The China Quarterly*, 2003. 174: p. 413-427.
- [10] De Bernardi, J. and Z. Weibin, Wudang Daoist Tea Culture. *Re-orienting Cuisine: East Asian Foodways in the Twenty-First Century*, 2015. 3: p. 56.
- [11] Liang, W. and J. Yuanbo, Shiyao promotes development of tea industry, in *ChinaDaily*. 2015, ChinaDaily: China.
- [12] Weiliang, Z., A Cultural Case under the Influence of Wudang Taoist Culture: A Historical Combing Based on Wudang Wushu. *Chinese Wushu (Research)*, 2013. 1: p. 002.
- [13] Hanban News, 2018 Chinese New Year Wushu Culture Festival and International Chinese Wushu Invitational Tournament Held at Belarusian State University of Physical Education, in *HanBan News*. 2018, Hanban News: China.
- [14] Zhenxiong, W., Tai Chi and Martial Arts Team of Confucius Institute at University of Sierra Leone Shines at the Commencement Ceremony of Sierra Leone's Port of Freetown QE II Quay and Draws Praise from Sierra Leonean President, in *Hanban News*. 2018, Hanban News: China.
- [15] Ioannis, P., Defining and managing 'living heritage', in *Past in the Present: A Living Heritage Approach*. 2014, Meteora Ubiquity: Greece.
- [16] UNESCO, Report on the WHC-ICOMOS-ICCROM Joint Reactive Monitoring Mission to the Ancient Building Complex in the Wudang Mountain, in C705. 2014.
- [17] Warasiriphong, C., Cultural Resource Management of the Jingdezhen Ceramics Industry: A Study of Jiangxi Province, People's Republic of China. *Journal of Mekong Societies*, 2015. 11(1): p. 151-174.
- [18] Lertchanrit, T., Cultural Resource Management. 2011, Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- [19] Sritharet, P., Thai-Chinese Social and Cultural Capital for Promoting Religious and Cultural Tourism in Ubon Ratchathani Province. *Humanities and Social Sciences Journal Ubonratchathani Rajabhat University*, 2017. 8(1): p. 212-230.
- [20] Praicharnjit, S., Archaeological Resource Management in Community Development. 2007, Bangkok: Community Archeology Book Project. p. 440.
- [21] Xinhua, Fire Damages Ancient Palace in Hubei, in *Xinhua News Agency*. 2003, China Internet Information Center: China.
- [22] ChinaDaily, Saving ancient UNESCO heritage in China, in *China Daily*. 2012: China.
- [23] Glenday, C., Guinness world records 2015. 2015: Bantam.
- [24] Nonaka, I., *The knowledge-creating company*. 2008: Harvard Business Review Press.
- [25] Zhang, W., *Tourism management model for World Heritage Sites situated cities*. Beijing: Peking University, 2002.
- [26] Li, M., B. Wu, and L. Cai, Tourism development of World Heritage Sites in China: A geographic perspective. *Tourism Management*, 2008. 29(2): p. 308-319.
- [27] Zhu, X., Sustainable tourism development: A case study in Mount Wudang. *Market Modernization*, 2005: p. 207-209.
- [28] Xiangling, K., et al., Project Design of Tourism E-commerce System for Wudang Mountain Based on CRM [J]. *Journal of Hubei Automotive Industries Institute*, 2011. 2: p. 017.

- [29] Gui, G., Should China Now Lead UNESCO?
The move would represent a step in the wrong direction for the organization., in *The Diplomat*. 2017.
- [30] Bland, B. and W. Xueqiao, High cost of China's push for Unesco heritage sites, in *Gulanguyu*. 2017, China Society: China.
- [31] Moncloa, L., Spain and China sign Memorandum of Understanding (MoU) on cultural heritage, in *Gobierno De Espana*. 2015: Spain.
- [32] An, China, Serbia sign MOU on cultural heritage protection cooperation, in *Xinhuanet*. 2017, Xinhuanet: China.
- [33] Maspero, H., *Taoism and Chinese Religious*. 2015, Melbourne & Basel: Quirin.
- [34] Xinqi, R., The 4th International Taoism Forum to be held at Wudang Mountain in May, in *Hubei.gov.cn*. 2017, Hubei.gov.cn: China.
- [35] Wudangtaosim. Explore: Taoism, Chinese Martial Arts, Taoist Medicine, Tai Chi, Qi Gong, Kung Fu, Internal Alchemy, Taoist Scriptures and Ceremony. 2017 [cited 2018 February 18]; Available from: <http://fiveimmortals.com/>.
- [36] Linyong, Z., The Way to Wudang, in *ChinaDaily*. 2010, ChinaDaily: China.

เมื่อสื่อพยายาม “ปรุง” เรื่องชายรั้งชายให้เป็นสินค้า The Media tried to garnish MSM as a product

เบญจรงค์ ธีระผลิกะ

สาขาการสื่อสาร คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Email : Tirapalikab@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้นำเสนอการ “ปรุง” ของสื่อให้เรื่องราวทางเพศกลายเป็นสินค้า การทบทวนวรรณกรรมที่มีผู้ศึกษาก่อนหน้านี้ในอดีตเรื่องราวของเพศนอกกลุ่มศึกษาอะไร และได้ผลการศึกษาวางอย่างใด เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบันในภาพยนตร์และซีรีส์ต่าง ๆ ผ่านแนวคิดเรื่องเพศนอกกลุ่ม เรื่องทุน เรื่องการปรุงภาพแทน เรื่องอำนาจ และสุดท้ายคือการเหมารวมจากภาพที่ตนเองเป็นผู้รับรู้และตีความ โดยพยายามทำให้เห็นว่าเมื่อสื่อปรุงแนวคิดเรื่องเพศให้เป็นสินค้า เมื่อทั้งหมดถูกรับรู้ไปในมุมมองนั้นการพยายามทำให้ร่างกลายเป็นสินค้าทางเพศ หรือวัตถุทางเพศที่ผู้ปรุงรายใดมีทรัพยากรมากก็จะพยายามปรุงและยึดเหนี่ยวแนวคิดนี้ให้กับคนในสังคม เมื่อผู้ชมหรือผู้บริโภครับรู้แล้วก็จะเริ่มการตีความว่าเมื่อไหร่ก็ตามพบเจอกับกลุ่มคนเพศนอกกลุ่มก็จะเหมารวมว่าพวกเขาทั้งหมดเป็นแบบนี้ ยังเป็นการนำเสนอเรื่องที่มีลิตซ์เข้าย้าเพศวิถีแบบรักต่างเพศเป็นใหญ่ โดยไม่ได้เปิดรับความจริงหรือความเป็นไปอีกด้านหนึ่งเลย

คำสำคัญ: เพศนอกกลุ่ม ภาพแทน การเหมารวม เกย์ สื่อมวลชน

Abstract

This article presents the "garnish" of the sex story into a product by the intermediary. Reviews of previous literature on the history of sexuality for the case in point MSM (Men who have sex with men) The author compare literature with the films and series, through the concept of gender, the concept of the capitalist, the concept of representation, the concept of power, and finally, the concept of stereotype. The stereotype of the image in their audience and interpretation By trying to prove that when the media concept of gender as a product, affecting MSM or society When the audience or the consumer recognizes and then starts to interpret when, whenever meeting with a group of people outside the group, they will merge that they are all like this. The more is the presentation of the story that is reproduced, emphasizing sexuality as a way of love without being open to the truth or the other side

Keyword: MSM Representation Stereotype Gay Media

วันที่รับบทความ : 25 ตุลาคม 2561

วันที่แก้ไขบทความ : 10 มกราคม 2562

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 27 กุมภาพันธ์ 2562

ปริทัศน์แห่งการปรุง

การศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิถีทางเพศในสังคมไทยมีอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน การทำการศึกษาของนักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมทั้งในองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ที่พยายามทำการศึกษาเรื่องราวของเพศวิถีต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ แยกประเภท รวบรวมความพึงพอใจ ความคิดเห็นต่าง ๆ ในการประชุมวิชาการต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเพศวิถีต่างในงานเทศกาลหรือสถานที่ต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เริ่มมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผู้ศึกษาพบว่าการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเพศวิถีในวิทยานิพนธ์ยุคแรกที่เคยแพร่อยู่ในระบบสืบค้นออนไลน์ เช่น เครือข่ายห้องสมุดออนไลน์ ที่มีชื่อเสียงอย่าง ThaiLIS มีชื่อการศึกษาเรื่อง การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์ : ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน ของ เพ็ญมาส กำเหนิดโทน [1] ซึ่งผลการศึกษานั้นกล่าวถึง “ครูส่วนใหญ่คิดว่าเกย์เป็นคนที่มีความผิดปกติในการปรับตัวด้านจิตใจ ด้านสังคม” จากการศึกษาที่มีบันทึกนั้นพบว่าครั้งแรกที่ครูพบเห็นนักเรียนที่เป็นเกย์ ครูก็มีชุดความคิดที่ว่า “ต้องเป็นเด็กมีปัญหา” “มีปัญหาทางจิต” “มีปัญหาทางสังคม” ในการศึกษาในยุคต่อมานอกจากศึกษาประเด็นการยอมรับแล้วก็เน้นศึกษาประเด็นของรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรม การเปิดรับสื่อ ซึ่งมีงานวิจัยเล่มหนึ่งที่ได้รับการอ้างอิงอย่างมากซึ่งเป็นของ กิ่งรัก อิงคะวัต [2] เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมทางบริโภค และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาที่พยายามทำความเข้าใจกลุ่มเพศวิถีอื่น ๆ โดยการศึกษาและหาความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยกลุ่มหนึ่งในสังคม และมีขนาดเพียงพอที่เกิดเป็นตลาดทางธุรกิจได้ รวมทั้งการจัดกลุ่มเพศวิถีให้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งการศึกษาก่อนหน้านั้นนั้นไม่ได้มีการศึกษาเพื่อจัดกลุ่มการปฏิสัมพันธ์หรือการแบ่งกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการทางธุรกิจเลย งานวิจัยนี้จึงเป็นงานวิจัยแรกที่น่าเสนอเรื่องราวดังกล่าวให้เห็นเป็น

รูปธรรม และหลังจากการศึกษานั้นก็เริ่มมีการศึกษาขึ้นต่าง ๆ ที่พยายามศึกษาปัจจัย เรื่องสิทธิมนุษยชน แล้วก็มี การเริ่มที่ศึกษาพฤติกรรมของเพศวิถีที่ไหลไปตามวัฒนธรรมประชาานิยมมากขึ้นเช่นการศึกษาเพศวิถีผ่านสื่อโทรทัศน์ การศึกษาเพศวิถีผ่านภาพยนตร์ การศึกษาเพศวิถีผ่านวิถีชีวิต จนกระทั่งปัจจุบันการศึกษาเรื่องเพศวิถีก็เดินทางมาจนถึงการพยายามเข้าใจเพศวิถี การพยายามที่จะประกอบสร้างเรื่องราวเพศวิถีให้กลายเป็นสินค้าต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคที่นิยมชมชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศวิถีสามารถบริโภคกันอย่างแพร่หลาย

จากการศึกษาของผู้เขียนในระยะเวลาหนึ่งจึงสามารถแบ่งกลุ่มของการศึกษาได้ 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 คือการศึกษาเรื่องเพศวิถีโดยให้สังคมตัดสิน เช่น การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์ : ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน ของ เพ็ญมาส กำเหนิดโทน [1], ภาพลักษณ์เกย์ในสายตา นักศึกษา ของ รวมพล สายอรุณ [3], การยอมรับของอาจารย์ต่อนักศึกษาที่เป็นเกย์ : กรณีศึกษาอาจารย์ในสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ของ จารุงศ์ สายะโสภณ [4], ผลกระทบต่อพ่อแม่ด้านจิตใจและสังคมกรณีลูกเป็นเกย์ ของ เศรษฐวิรัช พัฒน์สุวรรณ [5] เกิดมาเพื่อเป็นเกย์ ของ ประภาศรี จีระยิ่งมงคล [6] และ ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักชายในสายตา นิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ของ รัตนา ทรัพย์สงวน [7] เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 คือการศึกษาเพศวิถีโดยเริ่มให้คนในสังคมตัดสิน แต่ก็เริ่มมีความเข้าใจเพศวิถีต่าง ๆ เช่น กิ่งรัก อิงคะวัต [2] เรื่อง รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานคร, วิถีชีวิตคู่ของเกย์ในกรุงเทพมหานคร ของ วาสนา ห่วงรักษ [8], เกย์ : กระบวนการพัฒนาและอ้างเอกลักษณ์รกร่วมเพศ ของ บงกชมาศ เอกเอี่ยม [9], การบริหารจัดการนิตยสารสำหรับเกย์ ของ สหาศัย พงศ์ศิริ [10], การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์ ของ ทศพร มณีศรีขำ [11], กระบวนการการกลายมาเป็นผู้ชายชายตัว : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ชายชายตัว ให้เกย์ในกรุงเทพมหานคร ของ อนันต์ นาวาโร [12], เว็บไซต์เกย์ : พื้นที่สาธารณะสำหรับคนชายขอบ ของ ชินวร พันธ์ชัย [13], พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่อาศัยในเขตจังหวัดขอนแก่น ของ กฤษ เตชะประเสริฐ [14], กลวิธีทางภาษากับการ

นำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม เกย์ออนไลน์ ของ ธีระ บุชบกแก้ว [15], วิถีชีวิตชายชายตัวในบาร์เกย์ย่านสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร ของ ญาณัฐภูฏาส์ ซ่อนกลิ่น [16], Discourse of gay dance music in the context of contemporary Bangkok ของ Sarupong Sutprasert [17], การสร้างอัตลักษณ์เกย์ในงานเขียนแนวอัตชีวประวัติเกย์ร่วมสมัย ของ ศรัณย์ มหาสุภาพ [18] เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 คือการศึกษาเพศวิถีโดยผู้ศึกษาเป็นคนในแล้วศึกษาวิถีของคนในในมุมมองของคนใน โดยคนในในความหมายของผู้เขียนนั้นไม่ได้หมายถึงผู้ที่วิจัยเรื่องชายรับชายคนนั้นจำเป็นต้องเป็นชายรับชายเท่านั้น แต่ความหมายของผู้เขียนนั้นต้องการที่จะหมายถึงผู้ที่ศึกษาเรื่องราวของเพศวิถีโดยพยายามจะเข้าใจรวมทั้งใช้ความพยายามในการนำเสนอผลการศึกษาที่ออกมาในแง่มุมมองที่ระมัดระวัง เช่น เกย์ : กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ ของ ปุรินทร์ นาคสิงห์ [19], ความสนใจทางการเมืองไทยของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ของ นที ธีระโรจนพงษ์ [20], การศึกษากระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สะท้อนอัตลักษณ์เกย์ ของ อติรัตน์ พุทธอาสน์ [21], การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับสังคมเกย์ชาวไทย โดย อภิญา เสี่ยงสืบชาติ [22], เรื่องเล่าของเกย์ในชุมชนวรรณกรรมออนไลน์ : กรณีศึกษากลุ่ม ของ พจมาน มูลทรัพย์ [23], ชีวิตติดเบอร์ : ตัวตนและเพศวิถีของเกย์ "ควิง" ในเขานา M ของ จตุพร บุญ-หลง, [24], ขบวนการเคลื่อนไหวของเกย์ในสังคมไทยภาคปฏิบัติการและกระบวนการทัศน์ ของ นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ [25], การศึกษาชีวิตของชายชายบริการทางเพศในสถานบริการบาร์เกย์เขตเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี ของ วริสรา ศรีวัฒนวรชัย [26], การศึกษาวิถีชีวิตของเกย์ ของ กฤตณัฐ เฟื่องชัย [27], คาราโอเกะคลับ : พื้นที่และตัวตนของเกย์อ้วน ของ เอกศาสตร์ สรรพช่วง [28], การสร้างความหมายและตัวตน "เกย์" ในพื้นที่แห่งความเป็นจริงและพื้นที่ไซเบอร์ ของ เนติ สุนทราวารวิทย์ [29], ศึกษาอัตลักษณ์ของเกย์ในสื่อภาพยนตร์ไทย ของ ธาณี ชื่นคำ [30], พื้นที่แห่งการซ่อนอำพรางในบาร์โชนเกย์ย่านสันติธรรม จังหวัดเชียงใหม่ ของ จิรณนิน กิติกา [31], นักศึกษาเกย์กับอาชีพพนักงานนวดในสปาเกย์ ของ ญัฐพล แก้วเกิด [32], YAOI : การตุ๋นเกย์โดยผู้หญิงเพื่อผู้หญิง ของ ญาณธร เจียรรัตนกุล [33], การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงตัวตนทางสังคมของกลุ่มเกย์ในจังหวัด

เชียงใหม่ กรณีศึกษา Facebook Page ของ ประชาอุทา เทพเทวิน [34], ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรค์เนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง "รักแห่งสยาม" ของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล ของ เบญจรงค์ ธีระผลิกะ [35] เป็นต้น การศึกษาในส่วนนี้พบประเด็นของการศึกษามุมของคนในเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์หรือชี้ข้อถูกผิดของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ในส่วนแรกของบทความนี้จะกล่าวถึงปฐมบทของการปรุง ตลอดจนความขึ้นนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า "ปรุง" ซึ่งในราชบัณฑิตยสถานคำว่า "ปรุง" คือ [ปรุง] เป็นคำกริยาที่หมายถึงประสมหรือประกอบให้เหมาะสม [36] ซึ่งการผสมในที่นี้หมายถึง การปรุงแต่ง การประกอบสร้าง การสร้างเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้นทำให้เรื่องราวของเพศวิถีกลายเป็นสินค้าที่พร้อมให้ผู้บริโภคเลือกบริโภคได้ตามอัธยาศัย

"การปรุง" การประกอบสร้าง หรือ ทักษะประกอบสร้าง (Constructionist Approach) ที่มองว่าความเป็นจริงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาได้ภายใต้กระบวนการทางสังคม ดังนั้นจึงไม่สนใจว่าในโลกทางกายภาพจะมีข้อเท็จจริงเช่นนั้นอยู่หรือไม่ แต่เราก็สามารถสร้างความจริงให้เกิดขึ้นได้ [46] จากการประกอบสร้างขึ้นมาได้ภายใต้แนวคิดนี้ ความจริง (Reality) นั้นอาจไม่ได้มีอยู่จริงตามธรรมชาติ ทว่าความจริงจะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อผู้คนมีปฏิสัมพันธ์ (Interact) กันกับสภาพแวดล้อมบนบริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ นำไปสู่การรับรู้ (Perception) ในสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นนั้น รวมทั้งได้รับการตีความ (Interpretation) ดังนั้นความจริงที่เกิดขึ้นตรงหน้านั้นเป็นความจริงที่เป็นอัตวิสัย ที่สามารถอธิบายต่อได้ว่าหากผู้รับรู้สิ่งนั้นมีชุดความคิด หรือองค์ความรู้อยู่เท่าใด ผู้นั้นก็จะมีตีความการประกอบสร้างนั้นด้วยความรู้ที่ตนเองมี

การประกอบสร้างความจริงในสังคมนั้นล้วนมีเรื่องของ "อำนาจ" เป็นส่วนประกอบ ในการควบคุมทางสังคม (Social Control) เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ (Unity) และเพื่อยึดเป็นระเบียบแบบแผน ความจริงสำเร็จรูปโดยไม่อาจโต้แย้งได้ แต่ในขณะเดียวกัน Stuart Hall กล่าวว่าความจริงไม่ได้มีเพียงหนึ่ง หรือเพียงด้านเดียวเท่านั้น เพราะด้านที่ตนได้รับรู้รับทราบนั้นเป็นด้านที่ตนเองมีการรับรู้และตีความแล้ว [37] ส่วนอีกด้านหนึ่ง

คือการถูกการประกอบสร้างจากอำนาจ แต่เป็นการรับรู้จากภาพแทนความจริง (Representation) ซึ่งอาจจริงบ้าง ไม่จริงบ้าง หรือไม่จริงเลย ทั้งนี้เพื่อนำไปอ้างอิงกับความจริง ธเนศ วงศ์ยานนาวา [38] กล่าวว่า “ภาพตัวแทน คือ ภาพจำลองของสรรพสิ่ง รวมไปถึงความรู้ ความคิดของมนุษย์” รวมทั้ง กาญจนา แก้วเทพ; สมสุข หินวิมาน [39] ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “ทฤษฎีเรื่องภาพตัวแทนเชื่อว่าความจริงไม่ได้ดำรงอยู่แต่ขึ้นอยู่กับการประกอบสร้างขึ้น มาโดยคนและสังคม เช่น ในกรณีของภาพตัวแทนโสเภณีในละครโทรทัศน์ มักจะถูกประกอบสร้างให้เป็นภาพแบบฉบับ (Typical) ของผู้หญิงแต่งตัวจัดจ้าน แต่งหน้าฉูดฉาด พุดจาไม่ไพเราะและเป็นผู้หญิงที่ไม่ดีในสังคม” ดังนั้น ดังนั้น ภาพตัวแทนจึงไม่ใช่การสะท้อนความเป็นจริง หากแต่เป็นการประกอบสร้างขึ้น ซึ่งภาพตัวแทนที่เป็นการจำลองภาพของบุคคลนั้นๆ จนกระทั่งกลายเป็นการปรุงแต่งตัวตนในมุมมองของบุคคลอื่น มากกว่าตัวตนของกลุ่มชายรักรักชายเอง

ฉะนั้นในบทความชิ้นนี้ผู้เขียนจะใช้คำว่า “ปรุง” เพื่อให้ความหมายแทนความว่าประกอบสร้าง หรือภาพตัวแทนที่ถูกสร้างขึ้น ของเรื่องราวเพศวิถีที่เกิดขึ้นผ่านการปรุงในภาพยนตร์ และปัจจุบันคือละครชุด (ซีรีส์) ที่ได้รับความนิยมจากผู้ชม จนทำให้ผู้ผลิตนั้นปรุงเรื่องราวของเพศวิถีออกมาอย่างมากมาย ดังตัวอย่างเช่น ผู้ศึกษาพยายามเรียบเรียงรายชื่อซีรีส์ที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีที่สามารถพบในช่องต่าง ๆ ในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้ Kiss the Series รักต้องจูบ (2016), Bad romance the series (2016), The extra วงการร้าย วงการรัก (2016), รุ่นพี่ Secret love ตอน Puppy Honey (2016-2017), U-PRINCE SERIES ตอน เฟิร์สคลาส (2017), รักชั้นนัย The Underwear (2017), กามเทพบรรณา (2017), 21 Days 21 วัน ฉันรักนาย (2017), Slam Dance ทุ่มผีนสนั่นพลอร์ (2017), มั่นต์กับมิว To Be Continued (2015), ลมเปลี่ยนทิศไตรภาค ตอน SUMMER BUDDIES (2016), Sotus the Series พี่ว้ากตัวร้ายกับนายปีหนึ่ง (2016), Thematic The Series มิตรรักผ่านเลนส์ ตอน รุ่งสีเทา (2016), Make It Right the Series รักออกเดิน (2016-2017), My Bromance พี่ชายเดอะซีรีส์ (2016), Diary Tootsies The Series (2016-2017), Water Boyy The Series (2017), 2Moons The Series เดือนเกี้ยวเดือนเดอะซีรีส์ (2017), Together with me ออกหักมารักกับผม (2017), What the duck

(รักแลนด์) (2018) เป็นต้น เมื่อเกิดการสร้างซีรีส์ออกมาเพื่อเป็นสินค้าให้ผู้บริโภคในตลาดบริโภคอย่างมากมายแล้ว [48] กลุ่มผู้สร้างกลุ่มแรกนั้นมีความสำคัญอย่างไร และต้องปรุงเช่นไรให้สังคมบริโภค นั่นคือสิ่งที่สำคัญ ประเด็นสำคัญ เมื่อทุนในการสร้างภาพยนตร์ยังคงมากขึ้น แต่ผู้บริโภคสามารถเลือกที่จะชมได้ทั้งถูกและผิดกฎหมาย ผู้สร้างหรือผู้ปรุงหลายคนก็เปลี่ยนมาสร้างซีรีส์ที่มีต้นทุนไม่สูงมากนัก แต่สามารถทำให้ใกล้ชิดผู้ชมได้มากขึ้น

เมื่อมีการปรุงเกิดขึ้น

ดังเช่นตัวอย่างจากการทบทวนงานวิจัย จะพบว่า เริ่มต้นผู้ปรุงจะพยายามสร้างความเป็นอื่น (The otherness) ให้กับสิ่งที่พวกเขาสร้าง ดังจะพบว่า ภาพยนตร์ในยุคแรกนั้นมักจะสร้างเรื่องเพศวิถีให้ตลกโป๊ฮา รวมทั้งพยายามที่จะทำให้ตัวละครที่มีเพศวิถีต่างนั้นเป็นตัวประหลาด จากการศึกษาของ ไชยศิริ บุญยกุล ศรีรุ่ง [40] พบว่า เพศสภาพชายรักชายในภาพยนตร์ไทยที่พบมากที่สุดเป็นอันดับแรกคือตัวตลก ส่วนเพศสภาพของชายรักชายที่พบน้อยที่สุดในภาพยนตร์ คือ บุคคลปกติ โดยเพศสภาพนั้นเกิดจากประกอบสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมในภาพยนตร์มีส่วนในการกำหนดความหมายของเพศสภาพชายรักชาย ที่มีผลต่อบทบาทหน้าที่ สิทธิของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์ เพศวิถีของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์นั้นมี 4 รูปแบบ ได้แก่ กะเทย เกย์ ไบแซกซ์วล และไม่ชัดเจน ซึ่งแต่ละรูปแบบนั้นเกิดจากวิถีทางเพศของตัวละครชายรักชายในภาพยนตร์ในการแสดงออก ทางอัตลักษณ์ทางเพศ ความปรารถนาทางเพศ วิถีปฏิบัติทางเพศ ความพึงพอใจทางเพศ การแสดงท่าทีทางเพศ ลักษณะการแสดงเพศวิถีของตัวละครชายรักชายนั้นยังถูกกำหนดโดยระบบความคิดและความเชื่อเรื่องเพศจากสังคมอีกชั้นหนึ่ง วิธีการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมายเพศสภาพและเพศวิถีของชายรักชายในภาพยนตร์ไทยมีกลวิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้โครงสร้างการเล่าเรื่อง การใช้ความหมายคู่ตรงข้าม การใช้รหัส เพื่อกำหนดความหมายเพศสภาพและเพศวิถีชายรักชายในภาพยนตร์ จากผลการศึกษาข้างต้นจะทำให้พบว่า “ตัวตลก” เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นอย่างยาวนานผ่านการแสดงตัวละครที่เป็น “เพศนอกกรอบ” [41] ที่มีนิยามมาจากการที่ในสังคมไทยปัจจุบัน คงสงวนไว้ในการระบุเพศคือ หากเกิดมาแล้วมีอวัยวะ

เพศชาย ก็จะนำทารกคนนั้นบรรจุไว้ในสถานะผู้ชาย มีคำนำหน้าว่า เด็กชาย นาย เป็นต้น เช่นกันหากเด็กที่เกิดมามีอวัยวะเพศเป็นหญิง ก็จะนำเด็กคนนั้นบรรจุไว้ในสถานะผู้หญิง มีคำนำหน้าชื่อว่า เด็กหญิง นางสาว นาง ตามลำดับโดยไม่ได้นำถึงพฤติกรรมทางเพศวิถีว่าทารกคนนั้นอาจไม่ต้องการเป็นผู้หญิง หรือมีความต้องการแบบผู้หญิง หรือทารกผู้นั้นอาจไม่ได้ต้องการเป็นผู้ชายหรือเพศวิถีเป็นผู้ชาย มีงานวิจัยหลายชิ้นที่เสนอเรื่องตัวละครเพศนอกกลุ่มในยุคแรกมักเป็น “ตัวตลกโปกฮา” รวมทั้ง “เป็นผู้ป่วยทางจิต” เป็นคนมักมากในกามคุณ” “เป็นคนวิปริต (Queerness)” [42] และที่สำคัญคือ “มักไม่ประสบความสำเร็จในความรัก” ทั้งสิ้น [41] ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาของ ทศพร มณีศรีขำ [10], การศึกษาของ ธาณี ชื่นคำ [30], การศึกษาของปริญทร์ นาคสิงห์ และ ธาตรี ได้ฟ้าพูล [43], การศึกษาของ เบญจรงค์ ธีระผลิกะ [35] ที่พบว่าทั้งหมดยังคงมีอัตลักษณ์หรือการปรุงตัวละครเพศนอกกลุ่มให้ตลกโปกฮา ซึ่งล้วนแต่เป็น “การล้มล้างในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Annihilation)” นั้นหมายความว่าสังคมไทยยังไม่ก้าวผ่านปริมปราคติเรื่องเพศหลักอย่างนั้นหรือ เป็นแค่การปรุงของคนนอกที่พยายามปรุงให้เพศนอกกลุ่มเป็นอย่ำนั้น การที่ผู้เขียนใช้คำว่าคนนอกนั้น เป็นคำศัพท์ทางมานุษยวิทยาที่หมายถึง ผู้ที่เป็นคนในพื้นที่มีตำแหน่งแห่งที่นั้นๆ หรือมีประสบการณ์ร่วมกับเหตุการณ์นั้น ย่อมอยู่ในฐานะ “คนใน” อธิบายได้ชัดเจนดีกว่า รู้จริงกว่า ไปจนถึงน่าเชื่อถือกว่า “คนนอก” ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่หรือเหตุการณ์ร่วม [41][44] ซึ่งคล้ายกับทฤษฎีจุดยืนสตรีนิยม (Feminist Standpoint Theory) ที่ประยุกต์พัฒนามาจากแนวคิดมาร์กซิสต์ (Marxism) และ “จุดยืนกรรมกร” (Proletarian Standpoint) และมีแนวโน้มว่าเมื่อคนนอกเป็นผู้ปรุงแน่นอนมันคือการสร้าง “ความเป็นอื่น” แทนที่

เมื่อร่างกลายเป็นทุน

เมื่อเวลาเปลี่ยน การบริโภคสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกกลุ่มก็ถูกนำไปผูกกับร่างกายของผู้แสดง ที่จะต้องมีร่างกายกำยำ มีกล้ามเนื้ออย่างเห็นได้ชัด การใช้เรือนร่างเป็นสินค้ามีมายาวนานแล้ว แต่เพิ่งถูกนำมาผูกโยงกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์ [42] และการสร้างซีรีส์ที่เริ่มต้นขึ้นจากฝั่งตะวันตก และไหลบ่าเข้ามายังฝั่งตะวันออกรวมทั้งประเทศไทยเช่นกัน การนำเสนอเรือนร่างของผู้ชายที่กำยำ ถอดเสื้อกล้ามแน่น ๆ นั้นกลายเป็น

กระแสที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอย่างมาก เพราะเรือนร่างของนักแสดง ซึ่งในกรณีนี้เป็นภาพตัวแทนจากภาพยนตร์หรือซีรีส์มักจะต้องมีร่างกายกำยำ การถอดเสื้อโชว์กล้ามเนื้อ ๆ ในฉากต่าง ๆ จึงปรากฏมากขึ้นในสื่อปัจจุบันจนกลายเป็น “ฉากบังคับ” ที่จำเป็นต้องมี [42] จึงส่งผลให้ร่างกายของผู้แสดงเป็น “ทุนที่สำคัญ” ในการรับบทบาทต่าง ๆ รวมทั้งสมารถที่จะขยายทุนในไปให้มากขึ้นอีกด้วย

นักวิชาการด้านสื่อการศึกษาแนววิพากษ์หลายคน เช่น นอร์เบิร์ต เอเลียส (Norbert Elias) มิเชล ฟูก็อดต์ (Michel Foucault) ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) ฯลฯ ได้เคยทำการศึกษาร่างกายกับการสื่อสารและเป็นการเปิดน่านฟ้าของแวดวงวิชาการให้กว้างออกไปด้วยการ “มองร่างกายให้เป็นสื่อ” จนกระทั่งการศึกษาเรื่อง “การเมืองเรือนร่าง” (Body Politics) กลายเป็นประเด็นที่แวดวงวารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์สนใจกันอย่างมากในปัจจุบัน [39] ดังนั้นภาพเรือนร่างของชายหนุ่มรูปงามที่ปรากฏในภาพยนตร์หรือแม้กระทั่งซีรีส์จึงไม่ใช่เรื่องแปลกอีกต่อไป กลับกันหากภาพยนตร์หรือซีรีส์เรื่องใดไม่มีฉาก “วาบหวี” ดังกล่าวอาจจะไม่ได้รับกระแสตอบรับ หากมองในมุมของ Michel Foucault นักปรัชญาคานสำคัญจะพบว่า Foucault [45] กล่าวถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจไว้ การสร้างร่างกายเป็นทุน (Capital) ชนิดหนึ่งที่จะนำไปสู่การขยายทุนชนิดต่าง ๆ ได้ ตั้งแต่ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนวัฒนธรรม อาทิ ปกิริยา ทุนสัญลักษณ์ ทุนทางสังคม และจะมีบุรุษเพศ บางคนเท่านั้นที่จะนำการสร้างร่างกายมาแปลงเป็นทุนได้ [46] เช่น ดารา นักแสดง นายแบบ หรือแม้กระทั่งเด็กหนุ่มรูปงามอื่น ๆ ที่ผลักดันตนเองออกมาเพื่อให้สังคมได้พบเห็นผ่านช่องทางต่าง ๆ ของสื่อ เป็นต้น

“เพศนอกกลุ่ม” กลายเป็นสินค้าทางเพศ

สื่อมักปรุงภาพแทน ความเป็นชายผ่านเรือนร่างอันกำยำ และการมีกล้ามเนื้อท้องที่สวยงามคมชัด จนทำให้นักแสดง ตลอดจนผู้มีชื่อเสียงมากมาย รวมทั้งวัยรุ่นที่มีหน้าตาที่ตรงกับค่านิยมในปัจจุบัน เช่น ผิวนวล หน้าตาดี และที่สำคัญมีรูปร่างที่สวยงามแล้ว ก็มักถูกดึงมาประกอบละคร ภาพยนตร์ ซีรีส์ต่าง ๆ และยังมีโอกาสที่จะได้เข้าสู่วงการบันเทิงได้ง่ายกว่า ภาพลักษณ์ความเป็นชายและเรือนร่างของบุรุษเพศเหล่านี้ ล้วนถูกประกอบสร้างโดยสื่อแขนงต่าง ๆ และถ่ายทอดเข้าสู่กลุ่มผู้ชาย

เรือนร่างบุรุษเพศจึงกลายเป็นทุนชนิดใหม่ ที่นำไปสู่การขยายทุนทางเศรษฐกิจได้ และเรือนร่างบุรุษที่ปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ ที่สามารถพบเห็นได้ [46]

กระแสความนิยมในเรือนร่างต่าง ๆ นั้นส่งผลให้เกิดการปรุงและผลิตซ้ำในการปรุงเนื้อหาของภาพยนตร์และซีรีส์ในปัจจุบันอย่างมาก ดังที่จะเห็นได้จากรายชื่อยี่ห้อที่ผู้ศึกษานำมาเป็นตัวอย่าง ก็จะทำให้พบว่าการที่ตัวละครแทบทุกตัวจำเป็นต้อง “เปลือยได้” เพราะเมื่อใดก็ตามที่ตัวละครหนุ่มเหล่านั้น “เปลือยได้” ก็จะส่งผลให้สินค้าชนิดนั้น ๆ ซึ่งในกรณีนี้หมายถึงภาพยนตร์และซีรีส์ “ขายได้” เสมือนหนึ่งว่าปัจจุบันยังตัวละครหนุ่มนั้นมีการ “เปลือยกาย” ได้มากขึ้น ก็จะยิ่งส่งผลให้ตัวละครหนุ่มผู้นั้นมี “รายได้” มากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นการผลิตซ้ำชุดความคิดนี้ลงไปในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศนอกกลุ่มอย่างต่อเนื่องส่งผลสำคัญต่อกลุ่มเพศนอกกลุ่ม เพราะเมื่อสังคมเกิดการรับรู้จากการปรุงสร้างของผู้ผลิตบ่อยเข้า สังคมก็จะรับรู้ ติความว่าเพศนอกกลุ่มจริง ๆ ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องมีกล้ามเนื้อ ต้องขาวดี ต้องรูปร่างหน้าตาดี ต้องแต่งกายดี รสนิยมดี มีรายได้สูง ทั้งที่ความเป็นจริงนั้นอาจตรงข้ามทั้งสิ้น ฉะนั้นเมื่อ “คนใน” บางกลุ่มเข้ามาปรุงสร้างบทละคร หรือบทภาพยนตร์รวมทั้งซีรีส์ก็สร้างความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง

การปรับ “ปรุง เรื่องเพศนอกกลุ่มโดย คนใน”

หากมองไปในหน้าจอบปัจจุบันก็จะพบว่า มีผู้ปรุงที่มีจำนวนมากขึ้น ดังจะพบว่า มีภาพยนตร์ ซีรีส์จำนวนมากน้อยที่เริ่มเข้าสู่ตลาดเพื่อให้ผู้ชมได้รับโอกาสเรื่องเพศสภาพ เพศวิถีกลายเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่ผลิตออกมาเพื่อ “เอาใจ” ลูกค้านตลาด ซึ่งลูกค้าในที่นี้หมายถึงรวมถึง ผู้ชม ผู้สร้าง นายทุน ผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ประเด็นสำคัญคือเริ่มมี “คนใน” เข้ามาปรุงเรื่องเพศให้กลายเป็นสินค้าเช่นกัน

ปัจจุบัน “คนใน” ที่เดินทางเข้ามาปรุงสินค้าก็ไม่ได้สร้างความแตกต่างจากคนนอกนัก ดังจะเห็นได้จากรายชื่อยี่ห้อของภาพยนตร์และซีรีส์ที่ได้ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นไม่ว่า “คนใน” หรือ “คนนอก” จะเป็นผู้ปรุงเนื้อหาบุคคลลักษณะของตัวละคร การเล่าเรื่องต่าง ๆ แทบไม่มีความต่างกัน หากมีอยู่เพียง 1 กลุ่มที่สร้างความแตกต่างจากผู้ปรุงคนอื่น ๆ นั่นคือ ซีรีส์ “Gay OK Bangkok” การที่ผู้เขียนสรุปว่ามีความต่างนั้น จากการศึกษาของผู้เขียนที่ผ่านมาเรื่อง “Gay OK Bangkok

การเล่าเรื่องจริงของเพศนอกกลุ่มในวัฒนธรรมป๊อป” เพราะจากการศึกษาครั้งนั้นพบข้อสังเกตหลายประเด็น แต่ประเด็นที่สำคัญที่ผู้เขียนพบความแตกต่างจากบทภาพยนตร์หรือซีรีส์เรื่องอื่น ๆ คือ ผู้เขียนบทต้องการ “ปรุง” เรื่องนี้ให้เป็นเรื่องจริงมากที่สุดที่เกิดขึ้นในสังคมเพศนอกกลุ่มที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร ไม่ใช่เรื่องรัก “เพื่อฝัน” ที่มีอย่างคาดฝันหรือที่สามารถเจอได้จากซีรีส์ในช่องต่าง ๆ จากบทสัมภาษณ์ของผู้เขียนบท ชากรูหาทอง และณพนัช ชัยวิมล กล่าวไว้

“... GAY OK BANGKOK’
เป็นซีรีส์ที่เล่าเรื่องราวของเกย์โดยบอกว่า
เฮ้ย เกย์ก็คือคนธรรมดาๆ คนหนึ่ง
ไม่จำเป็นต้องตลกหรือโศกสลดหดหู่
หรือมีชีวิตที่แปลกประหลาดอย่างที่มัก
ถูกนำเสนอในสื่อทั่วไปจุดประสงค์ของ
เราคือเราไม่ได้ต้องการนำเสนอ
ภาพรวมของเกย์ทุกคน เพราะแม้แต่ใน
กลุ่มเกย์กันเองก็มีกลุ่มย่อยๆ
(subculture) ไปอีกเยอะมาก
เพราะฉะนั้นเราไม่สามารถที่จะ
represent ได้ทั้งหมดแน่นอน เรา
พยายามที่จะเล่าชีวิตของกลุ่มคนกลุ่ม
หนึ่ง ที่ just happen to be gay ...”
(The MATTER, 2017) [47]

จากบทสัมภาษณ์ในช่วงแรกก็พบว่า ผู้กำกับและเขียนบทต้องการจะนำเสนอเรื่องราวของเพศนอกกลุ่มที่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง โดยไม่พยายามปรุงเรื่องราวต่าง ๆ ให้เหมือนกับซีรีส์ “รักเพื่อฝัน” แบบที่เห็นกันในช่องทางของสื่อทั่วไป รวมทั้ง

“... จุดเริ่มต้นก็แค่มาจากเรา
อยากจะซีรีส์เกย์ที่ตีเท้านั้นแหละ
ด้วยที่ผ่านมามีเราเห็นเกย์ในสื่อก็จะมีแค่
หนึ่ง เป็นตัวตลก หรือไม่ก็ สอง เป็น
Tragedy ไปเลย แบบพ่อแม่มีลูกชาย
คนเดียวแล้วจะถูกจับแต่งงาน เป็น
โศกนาฏกรรม ความไม่สมหวังทั้งหลาย
แหละ เราถึงสงสัยว่า ทำไมวะ ในเมื่อ
ชีวิตเราสองคนสนุกจะตายแล้วโคตร

ธรรมดาเลย เรามีรัก เรามีด้านชั่วร้าย
แล้วเราก็มีด้านดี ทำไม่ไม่นำเสนอเรา
แบบตรงไปตรงมาบ้าง ไม่ต้องมาตัดสิน
ว่า พวกมึงเป็นแบบนี้ พวกมึงก็จะต้อง
น่าสงสาร รันทนรัก หรือพวกมึงจะต้อง
ตกลงไปหา แล้วไล่จับผู้ชายตลอดเวลา
เราก็เลยอยากจะทำชีวิตของคนกลุ่ม
เราแบบที่มันเป็นจริงที่เป็นอยู่ ไม่ว่าจะ
ดีจะชั่ว เราก็จะเล่ามัน ...”
(Attitudethai, 2016) [48]

และจุดนี้เป็นอีกหนึ่งจุดที่ผู้ศึกษาพบว่าผู้เขียนบททั้ง 2 คนพยายามที่จะรื้อสร้าง (Deconstruction) เนื้อหาของภาพยนตร์หรือซีรีส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกกลุ่มให้มีความจริงใกล้เคียงกับสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากที่สุดรวมทั้งการพยายามใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์เรื่องราว [49] รวมทั้งพยายามที่จะทำลายกำแพงที่ “คนนอก” พยายามสร้างขึ้นว่า “ตัวตลกโปกฮา” รวมทั้ง “เป็นผู้ป่วยทางจิต” เป็นคนมักมากในกามคุณ “เป็นคนวิปริต (Queerness)” และที่สำคัญคือ “มักไม่ประสบความสำเร็จในความรัก” ทั้งสิ้น รวมทั้งการเลือกใช้ตัวละครหรือฉากที่เกิดขึ้นในซีรีส์ชุดนี้ทั้ง 2 ซีซั่นนั้นก็ไม่ได้ใช้ตัวละครมีกล้ามเนื้อสวย ขาวดี หรือแม้กระทั่งร้ายยวดยลนิยมดี อีกทั้งฉากที่ตัวละครต้อง “เปลือยผ้า” พร่ำเพรื่อเช่นกัน ในซีรีส์ชุดนี้สร้างความแตกต่างไปจากภาพปรุง ภาพสร้าง ภาพตัวแทนที่ผู้ชมเคยรับชมอย่างมาก

“เพศนอกกลุ่ม” กลายเป็นสินค้าทางเพศ

สื่อพยายามที่จะปรุงภาพแทน (Representation) ตัวละครในภาพยนตร์และซีรีส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกกลุ่มให้มีความแตกต่างจากชีวิตประจำวัน และเมื่อปรุงเสร็จแล้วก็พยายามที่จะผลิตซ้ำทางความคิดนี้เข้าไปในผู้ชม หรือผู้บริโภคอย่างมาก ส่งผลให้ผู้คนในสังคมเกิดการรับรู้ภาพที่ผิด เช่น มีงานวิจัยหลายชิ้นที่เสนอเรื่องตัวละครเพศนอกกลุ่มในยุคแรกมักเป็น “ตัวตลกโปกฮา” รวมทั้ง “เป็นผู้ป่วยทางจิต” เป็นคนมักมากในกามคุณ “เป็นคนวิปริต (Queerness)” และที่สำคัญคือ “มักไม่ประสบความสำเร็จในความรัก” ซึ่งส่งผลร้ายกับประชากรกลุ่มเพศนอกกลุ่มอย่างมาก หนึ่งในนั้นคือแนวคิดการเหมารวม (Stereotype) รวมทั้งพยายามปรุง

ว่าตัวละครในภาพยนตร์หรือซีรีส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเพศนอกกลุ่มนั้นต้องมีร่างกายกำยำ กล้ามเนื้อสวยงาม ขาวดี ดูดีมีรสนิยม จุดนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ประพันธ์ ผู้เขียนจะกล่าวคือการที่ผู้แต่งปรุงรายละเอียดจุดนี้มากเกิดไปอาจส่งผลถึงเรื่องการดูสมเสี่ยงในจริยธรรม อาจเกิดการจับต้อง จับจองเรือนร่างตัวละครเหล่านั้นได้โดยเสรี ในฐานะวัตถุทางเพศ เพราะตัวละครหลากหลายตัวมีอายุ ไม่บรรลุนิติภาวะ การใช้ฉาก “โป๊เปลือย” มากเกินไป โดยทั้งหมดนี้อาจสร้างให้สังคมรังเกียจรวมทั้งเกิดความกลัวต่อกลุ่มเพศนอกกลุ่มได้

และเมื่อทั้งหมดถูกรับรู้ไปในมุมมองนั้นการพยายามทำให้ร่างกลายเป็นสินค้าทางเพศ หรือวัตถุทางเพศที่ผู้ปรุงรายใดมีทรัพยากรมากก็จะพยายามปรุงและยึดยึดแนวคิดนี้ให้กับคนในสังคม เมื่อผู้ชมหรือผู้บริโภครับรู้แล้วก็จะเริ่มการตีความว่าเมื่อไหร่ก็ตามพบเจอกับกลุ่มคนเพศนอกกลุ่มก็จะเหมารวมว่าพวกเขาทั้งหมดเป็นแบบนี้ ยังเป็นการนำเสนอเรื่องที่ผลิตซ้ำย้ำเพศวินิแบบรักต่างเพศเป็นใหญ่ โดยไม่ได้เปิดรับความจริงหรือความเป็นไปอีกด้านหนึ่งเลย

และสิ่งหนึ่งจากการศึกษาค้นคว้า รวมทั้งการที่ผู้เขียนศึกษาเรื่องราวของเพศนอกกลุ่มมาในระยะเวลา มากพอที่พบประเด็นที่น่าสนใจคือการเปลี่ยนแปลงโครงเรื่องในการเปลี่ยนผ่านของกาลเวลา ในอดีตนั้นเรื่องราวของเพศนอกกลุ่มมีต้นเรื่องที่เกี่ยวกับ “ตัวตลกโปกฮา” “เป็นผู้ป่วยทางจิต” และพัฒนาต่อเนื่องมาเป็น “เรื่องความรัก” ที่ยังหาทางออกไม่ได้ “มักไม่ประสบความสำเร็จในความรัก” จนกระทั่งในปัจจุบันโครงเรื่องมักนำเรื่องราวของกิจกรรมทางเพศมาสอดแทรกในเรื่อง เรื่องต่าง ๆ ฉะนั้นเรื่องราวของเพศนอกกลุ่มเองก็มีพลวัตต่อสังคม ดังละครชุดในปัจจุบันที่พบว่ายังคงมีเรื่องราวของการ “เปลื้องผ้า” แม้กระทั่งพระเอกหรือนักแสดงชายก็ยังคงได้รับบทบาทที่สะท้อนการปรุงเรื่องเพศให้เป็นสินค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นยังคงมีการพัฒนาและมีเนื้อหาของการ “เปลื้องผ้า” ต่อไปในสังคม เพราะหากยังคงเป็นที่ต้องการของบริโภคนิยมในสังคมไทยรวมทั้งยังคงเป็นค่านิยมในความเป็นชายที่ผู้ชายแท้ หรือผู้ชายที่จะมีผลงานออกมาก็จะต้องใช้ร่างกาย “แลก” กับการมีผลงาน ดังที่พบเห็นในละครชุดชุด รวมทั้งข่าวบันเทิงต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] เพ็ญมาส กำเหนิดโทน, “การยอมรับของครูต่อนักเรียนเกย์ : ศึกษากรณีข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียน,” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- [2] กิ่งรัก อิงคะวัต, “รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมการบริโภค และพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในเขตกรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- [3] รวมพล สายอรุณ, “ภาพลักษณ์เกย์ในสายตา นักศึกษา,” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- [4] จารุพงศ์ สายะโสภณ, “การยอมรับของอาจารย์ต่อนักศึกษาที่เป็นเกย์ : กรณีศึกษาอาจารย์ในสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์,” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2546.
- [5] เศรษฐวิชัย พัฒน์สุวรรณ, “ผลกระทบต่อพ่อแม่ด้านจิตใจและสังคมกรณีลูกเป็นเกย์,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2548.
- [6] ประภาศรี จีระยิ่งมงคล, “เกิดมาเพื่อเป็นเกย์,” วิทยานิพนธ์พยาบาลมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.
- [7] รัตนา ทรัพย์สงวน, “ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักชายในสายตานิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตบางเขน,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553.
- [8] วาสนา ท่วงรักษ์, “วิถีชีวิตคู่ของเกย์ในกรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2547.
- [9] บงกชมาศ เอกเอี่ยม, “เกย์ : กระบวนการพัฒนาและธำรงเอกลักษณ์รักร่วมเพศ,” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.
- [10] สหาศัย พงศ์หิรัญ, “การบริหารจัดการนิตยสารสำหรับเกย์,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552.
- [11] ทศพร มณีศรีขำ, “การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์,” วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- [12] อนันต์ นาวิไล, “กระบวนการการกลายมาเป็นผู้ชายชายตัว : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ชายชายตัวให้เกย์ในกรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537.
- [13] ชินวร ฟ้าดิษฐ์, “เว็บไซต์เกย์ : พื้นที่สาธารณะสำหรับคนชายขอบ,” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- [14] กฤษ เตชะประเสริฐ, “พฤติกรรมทางเพศของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ที่อาศัยในเขตจังหวัดขอนแก่น,” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556.
- [15] อีระ บุชบกแก้ว, “กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม เกย์ออนไลน์,” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- [16] ชาญัญญภัทร์ ช่อนกลิ่น, “วิถีชีวิตชายชายตัวในบาร์เกย์ย่านสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์พัฒนสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.
- [17] Sarupong Sutprasert, “Discourse of gay dance music in the context of contemporary Bangkok,” (THE DEGREE OF MASTER OF ARTS (MUSIC), Mahidol University, 2010.
- [18] ศรัณย์ มหาสุภาพ, “การสร้างอัตลักษณ์เกย์ในงานเขียนแนวอัตชีวประวัติเกย์ร่วมสมัย,” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- [19] ปุรินทร์ นาคสิงห์, “เกย์ : กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศ,” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- [20] นที อีระโรจนพงษ์, “ความสนใจทางการเมืองไทยของกลุ่มชายรักชาย (เกย์) ในอำเภอเมือง

- เชียงใหม่,” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- [21] อิตารัตน์ พุทธอาสน์, “การศึกษากระบวนการออกแบบเครื่องแต่งกายที่สะท้อนอัตลักษณ์เกย์,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- [22] อภิญญา เสี่ยงสืบชาติ, “การพัฒนาเว็บไซต์สำหรับสังคมเกย์ชาวไทย,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- [23] พจมาน มุลทรัพย์, “เรื่องเล่าของเกย์ในชุมชนวรรณกรรมออนไลน์ : กรณีศึกษา กลุ่ม,” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- [24] จตุพร บุญ-หลง, “ชีวิตติดเบอร์ : ตัวตนและเพศวิถีของเกย์ "ควิง" ในเซานา M,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.
- [25] นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, “ขบวนการเคลื่อนไหวของเกย์ในสังคมไทยภาคปฏิบัติการและกระบวนการทัศน์,” วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.
- [26] รวิสร่า ศรีวัฒนวรชัย, “การศึกษาชีวิตของชายชายบริการทางเพศในสถานบริการบาร์เกย์เขตเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.
- [27] กฤตณัฐ เฟื่องชัย, “การศึกษาวิถีชีวิตของเกย์,” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559.
- [28] เอกศาสตร์ สรรพช่าง, “คาราโอเกะคลับ : พื้นที่และตัวตนของเกย์อ้วน,” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- [29] เนติ สุนทรวารวิทย์, “การสร้างคามหมายและตัวตน "เกย์" ในพื้นที่แห่งความเป็นจริงและพื้นที่ไซเบอร์,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2556.
- [30] ธาณี ชื่นคำ, “ศึกษาอัตลักษณ์ของเกย์ในสื่อภาพยนตร์ไทย,” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.
- [31] จิรณิน กิตติกา, “พื้นที่แห่งการซ่อนอำพรางในบาร์โชน์เกย์ย่านสันติธรรม จังหวัดเชียงใหม่,” วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
- [32] ณัฐพล แก้วเกิด, “นักศึกษาเกย์กับอาชีพพนักงานวดในสปาเกย์,” วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556.
- [33] ญาณธร เจียรรัตนกุล, “YAOI : การดูเกย์โดยผู้หญิงเพื่อผู้หญิง,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- [34] ปราชญา เทพเทวิน, “การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงตัวตนทางสังคมของกลุ่มเกย์ในจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษา facebook Page,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2558.
- [35] เบญจรงค์ ธีระผลิกะ, “ปัจจัยที่สนับสนุนการสร้างสรรคเนื้อหาเพศนอกกรอบในภาพยนตร์เรื่อง "รักแห่งสยาม" ของมะเดี่ยว ชูเกียรติ ศักดิ์วีระกุล,” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2559.
- [36] ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554, กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2556.
- [37] Hall, S. (Ed.), “Representation: Cultural representations and signifying practices,” (Vol. 2) Sage, 1997
- [38] ธเนศ วงศ์ยานนาวา, “ภาพตัวแทน: แทนสิ่งที่ไม่ได้,” จุลสารไทยคดีศึกษา, ปีที่ 12 ฉบับที่ 1, 2538, หน้า. 16-18.
- [39] กาญจนา แก้วเทพ; สมสุข หินวิมาน, สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับ สื่อสารศึกษา, ภาพพิมพ์, 2551.
- [40] ไชยศิริ บุญยกุลศรีรุ่ง, “เพศสภาพและเพศวิถีชายรักชายในภาพยนตร์ไทย,” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- [41] เบญจรงค์ ธีระผลิกะ, “นักสร้างสรรค์การตลาดในยุคเรืองของเพศนอกกรอบ,” วารสารการสื่อสารมวลชน คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ปีที่ 5, ฉบับที่ 2, 2560, หน้า. 115-143.
- [42] จเร สิงห์โกวิน, ถอดผ้าชายร่างในละครสาววาย ในดร.นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (บรรณาธิการ), ชุดสังคม-

วัฒนธรรมร่วมสมัย ลำดับที่ 6 เมื่อร่างกลายเป็น
เพศ อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศวิถีในสังคมไทย,
หน้า. 115-186, ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การ
มหาชน), 2560.

- [43] ปุรินทร์ นาคสิงห์ และธাত্রี ได้ฟ้าพูล, “การ
ประกอบสร้างตัวตนเกย์ในภาพยนตร์ไทย,”
วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ 39,
ฉบับที่ 2, 2556, หน้า. 35-53.
- [44] Headland, T. N., Pike, K. L., & Harris, M. E.
(1990). Emics and etics: “The insider/
outsider debate. In This book had its
genesis at a symposium of the 87th Annual
Meeting of the American Anthropological
Association in Phoenix,” Arizona, on Nov
19, 1988. Sage Publications, Inc.
- [45] Foucault, M, The history of sexuality: An
introduction, volume I, Trans. Robert Hurley.
New York: Vintage, 1990.
- [46] อิทธิเทพ หลินวรัตน์, “การสื่อสารกับการสร้าง
เรือนร่างบุรุษเพศในยุคสังคมบริโภค: ศึกษากรณี
นายแบบ นักแสดงชาย และนักร้องชาย,”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2552.
- [47] The MATTER, (30 สิงหาคม 2560) คุยกับ ‘โจโจ้
ทิกเกอร์ ภูเขาทอง’ ผู้กำกับ GAY OK BANGKOK
ซีรีส์แฉมุมมองต่างๆ ของเกย์, สืบค้นเมื่อ,
จาก <https://thematter.co/rave/does-being-gay-ok-in-bangkok/20410>.
- [48] Attitudethai, (30 สิงหาคม 2560), INTERVIEW |
GAY OK BANGKOK, สืบค้นจาก <http://attitudethai.com/post/rPGJs4-interview-gay-ok-bangkok/2>.
- [49] เบญจรงค์ ถิระผลิกะ ว่าที่ร้อยตรี, “ธรรมชาติของ
ความคิดสร้างสรรค์: กรณีศึกษาการสร้างภาพยนตร์
เรื่อง “รักแห่งสยาม,” วารสารสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 20 ฉบับที่ 1,
2560, หน้า. 336-378.

ภาคผนวก

การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

Preparation of Manuscript for the Journal

บทความ วิจัย¹ และ บทความ วิชาการ²

¹สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

²สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹ Email : rs@aru.ac.th ; ² Email : rs_aru@hotmail.com

บทคัดย่อ

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นวารสารสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา บทความที่จะผ่านการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่าน บทความชุดนี้เป็นตัวอย่างในการจัดรูปแบบบทความเพื่อจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงในบทความนี้ ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง รวมถึงเอกสารอ้างอิง รูปแบบตัวอักษรต่าง ๆ วิธีการใส่รูปภาพ ตาราง ผู้เขียนบทความสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร หรืออีเมลติดต่อกองบรรณาธิการที่ rs_aru@hotmail.com

คำสำคัญ: ข้อมูลสำหรับผู้แต่ง, ชนิดบทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์, การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์, การเตรียมและรูปแบบการพิมพ์

Abstract

ARU Research Journal is the public in the field of human and social science. The journal accepts both research and academic articles and be published double-annually (volume 1 in April, volume 2 in August, volume 3 in December) by Research and Development Institute, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. This manuscript is the sample and instruction for authors in order to prepare the manuscript submission to the ARU Research Journal. Please carefully follow the instructions provided to ensure uniformity of the journal. The contents included the page and text formats, guidelines for writing the manuscript contents including figures and tables and references. The author can download this manuscript as electronic template from internet <http://rdi.aru.ac.th/journal/scopes.php> or direct contact to Email-address rs_aru@hotmail.com

Keywords: Information for author, Types of manuscript for journal publication, Submission procedure, Preparation and format

วันที่รับบทความ :12 มกราคม พ.ศ. 2562

วันที่แก้ไขบทความ :20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

วันที่ตีพิมพ์บทความ :27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

1. คำแนะนำในการส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์

บทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น หากมีเนื้อหา ข้อมูลวิจัย บางส่วนเคยพิมพ์ในรายงานการประชุมวิชาการจะต้องมีส่วนที่เพิ่มเติมหรือขยายจากส่วนที่เคยตีพิมพ์และต้องมีความค่าทางวิชาการที่เด่นชัด โดยได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ

2. บทความที่รับพิจารณาลงพิมพ์

2.1 บทความวิจัย

มีความยาวไม่เกิน 8 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 3-5 คำ) โดยเนื้อหา ดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง ภาคผนวก (ถ้ามี)

เนื้อเรื่องจะประกอบด้วย บทนำ (Introduction), ขอบเขตการวิจัย/วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง (Materials and Methods), ผลการวิจัย/ทดลอง (Results), วิจารณ์ อภิปรายผล (Discussion) บทสรุป (Conclusion) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement, ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง (References)

2.2 บทความวิชาการ

มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ แต่ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 เป็นบทความที่รวบรวมหรือเรียบเรียงจากหนังสือ เอกสาร ประสพการณ์หรือเรื่องแปล เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่าง ๆ หรือแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทางวิชาการ

บทความวิชาการควรประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน วิธีการติดต่อผู้เขียน บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตามด้วยเนื้อเรื่อง ซึ่งลักษณะองค์ประกอบของเนื้อเรื่องอาจจะคล้ายคลึงกับบทความวิจัย แต่ไม่มีเนื้อหาของ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการทดลอง ผลการวิจัยหรือผลการทดลอง เป็นต้น

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความพร้อมกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ซึ่งระบุวิธีการจัดส่งในเอกสารแบบฟอร์มดังกล่าว

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรใช้โปรแกรม Microsoft Word for windows พิมพ์บนกระดาษ B5 โดยตั้งหน้ากระดาษดังนี้ ขอบกระดาษด้านบน – ล่าง 1.5 ซม. ขอบกระดาษด้านซ้ายและขวา 1.5 ซม. พิมพ์ 2 คอลัมน์ กว้าง 7.25 ซม. ระยะห่าง 0.7 ซม. ระยะหัวกระดาษ และ ท้ายกระดาษ 1.5 ซม.

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำเท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบขนาด และรายละเอียดดังตารางที่ 1

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนร่วม บทคัดย่อ และเชิงอรรถบ่งบอกตำแหน่งและสถานที่ทำงานของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับ โดยจัดหน้าเป็นแบบ 1 คอลัมน์ กว้าง 15.2 ซม. สำหรับส่วนอื่น ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1 ชื่อเรื่อง

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เริ่มจากชื่อภาษาไทย แล้วตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษรตามที่ระบุในตารางที่ 1

4.2.2 ชื่อผู้เขียน

พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้หลังชื่อเรื่อง และเว้น 1 บรรทัด ทั้งด้านบนและใต้ชื่อผู้เขียน ถ้ามีมากกว่า 1 คนให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่ค่านำหน้าชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายชื่อ เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานดังตัวอย่างประกอบหน้าแรก

4.2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “Abstract” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ สำหรับคำว่า “Abstract” เฉพาะตัวอักษร “A” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์

ใหญ่ ส่วนเนื้อความให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 1.5 ซม. และมีอย่างละย่อหน้าเดียว ทั้งนี้บทคัดย่อไม่ควรใส่เอกสารอ้างอิงใด ๆ ทั้งสิ้น และมีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 300 คำ

4.2.4 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” โดยพิมพ์ไว้ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เว้น 1 บรรทัด และจัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณ 3-5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยพิมพ์ไว้ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรกของคำแรกของแต่ละคำสำคัญเท่านั้น

4.2.5 ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน

ให้พิมพ์สถานที่ทำงานของผู้เขียนทุกคน โดยเรียงตามหมายเลข และ Email address ต่อจากชื่อผู้เขียน

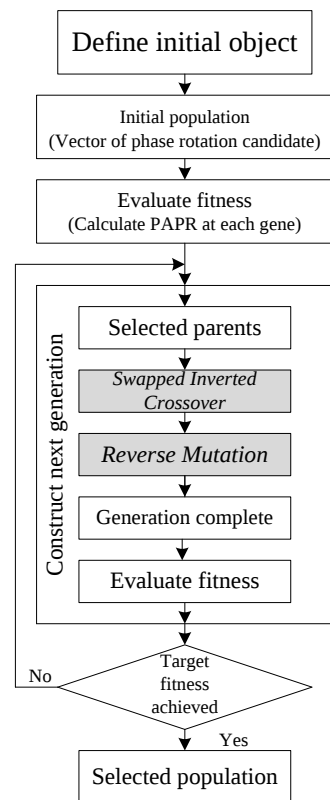
4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ ขอบเขตการวิจัย วัสดุ-อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง ผลการวิจัย/ทดลอง วิจารณ์/อภิปรายผล บทสรุป กิตติกรรม-ประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก (ถ้ามี) ให้พิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 0.5 ซม.

การลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่อง ให้ใส่เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหัวข้อหมายเลขที่ “1.” และหากมีการแบ่งหัวข้อย่อย ก็ให้ใช้ระบบเลขทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย เช่น 1.1, 1.1.1, 1.2, 1.2.1 เป็นต้น

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

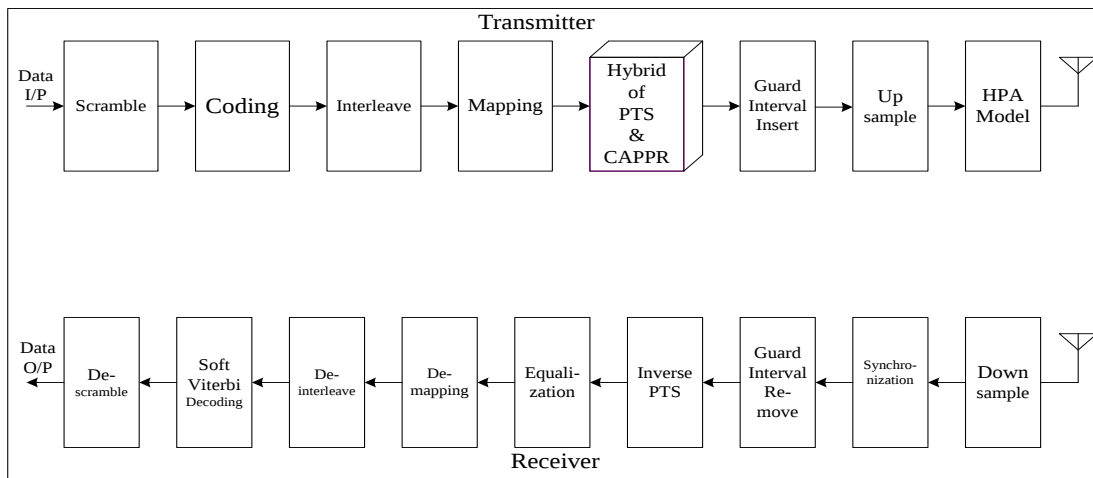
เนื้อหาและข้อมูลภายในรูปภาพและตารางให้ใช้ภาษาอังกฤษ รูปภาพทุกรูปและตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายอย่างชัดเจน

รูปที่1 ตัวอย่างของรูปภาพที่มองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ขาว-ดำ

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 15 ซม. และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก และต้องไม่เล็กกว่าตัวอักษรในเนื้อเรื่อง และเมื่อย่อขนาดลงที่ความกว้าง 7 ซม. จะต้องยังสามารถเห็นรายละเอียดของภาพที่ชัดเจน ให้วางภาพข้อมูลทั้งหมดไว้ท้ายบทความถัดจากข้อมูลตาราง โดยทุกรูปภาพที่ใส่ไว้ท้ายบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความทุกรูปภาพ และรูปภาพทั้งหมดควรมองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์

รูปที่ 2 บล็อกไดอะแกรมการทำงานของระบบสื่อสารโอเอฟดีเอ็ม

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดรูปแบบตัวอักษรของวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

รูปแบบ (Types of texts)	บทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK)	
	ขนาด (Size)	ตัวพิมพ์อักษร (Typeface)
ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษ (Title)	20	ตัวหนา (Bold)
ชื่อผู้เขียน (Author & co-authors)	16	ตัวหนา (Bold)
การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence)	12	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวเรื่องบทคัดย่อ (Abstract heading)	16	ตัวหนา (Bold)
บทคัดย่อและเนื้อเรื่องหลัก (Abstract & main texts)	14	ตัวธรรมดา (Normal)
คำสำคัญ (Keywords)	14	ตัวหนา (Bold)*
หัวข้อเรื่องหลักและตัวเลข (Section heading & number)**	16	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องรองและตัวเลข (Subsection heading & number)	14	ตัวหนา (Bold)

* เฉพาะตัวอักษรแรกของคำเท่านั้นให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่

** ข้อกำหนดครอบคลุมทั้ง “กิตติกรรมประกาศ” “เอกสารอ้างอิง” และ “ภาคผนวก (ถ้ามี)”

การเขียนคำบรรยายได้ภาพ ให้ใช้ TH SarabunPSK ขนาด 14 โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของรูป และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายรูปภาพ จัดพิมพ์ไว้กึ่งกลางคอลัมน์ ตัวอย่างรูปภาพดังแสดงในรูปที่ 1 ถึง รูปที่ 2

รูปลายเส้นของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปสีอนุโลมให้ได้รูปภาพควรจะมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง โดยปกติให้ใช้ตัวอักษร TH

SarabunPSK ขนาด 14pt โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของตาราง และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายตาราง ถ้ามีข้อมูลฟุตโน้ตด้านล่างของตารางให้ใช้ตัวหนังสือเป็นแบบเดียวกันหากแต่ขนาดตัวอักษรเป็น 12pt

ให้จัดพิมพ์ขีดซ้ายของคอลัมน์ เพื่อความสวยงาม ให้เว้นบรรทัดเหนือคำบรรยายตาราง 1 บรรทัด และเว้นบรรทัดใต้ตาราง 1 บรรทัด

ในกรณีที่จำนวนข้อมูลในตารางมีปริมาณน้อย ตารางควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 7 ซม. ตารางขนาดใหญ่อาจยอมให้มีความกว้างได้ไม่เกินขนาด 15×19 ซม. ในแนวนอน หรือขนาด 19×15 ซม. ในแนวนอน

4.4.3 สมการ

ต้องพิมพ์อยู่กึ่งกลางคอลัมน์ หรือในกรณีที่มีสมการมีความยาวมากอาจยอมให้มีความกว้างได้เต็มหน้ากระดาษ และจะต้องมีหมายเลขกำกับอยู่ภายในวงเล็บ ตำแหน่งของหมายเลขสมการจะต้องอยู่ชิดขอบด้านขวาของคอลัมน์ ดังตัวอย่างนี้

$$\mathbf{X} = \sum_{m=1}^M \mathbf{X}_m$$

(1)

และเพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือสมการ 1 บรรทัด และเว้นใต้สมการ 1 บรรทัด เมื่อจะกล่าวอ้างอิงถึงสมการที่ (1) ให้ใส่วงเล็บด้วยเสมอ

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเขียนหน่วยต่าง ๆ ควรใช้ระบบ SI และเป็นสากล ถ้าหากต้องการย่อหน่วย ควรใช้ตัวย่อเป็นภาษาอังกฤษที่ถูกต้องและเป็นสากล การใช้ศัพท์วิทยาศาสตร์ให้ยึดคำบัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน ชื่อสถานที่ต่าง ๆ ให้ใช้ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี

การเขียนคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ หากต้องการทับศัพท์เป็นภาษาไทย หรือต้องการแปลเป็นภาษาไทย การแปลหรือเขียนทับศัพท์ครั้งแรกควรใส่คำศัพท์เดิมไว้ในวงเล็บต่อท้ายคำแปลด้วย ซึ่งถ้าคำศัพท์ใดที่ไม่ใช่คำศัพท์เฉพาะ ก็ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยตัวใหญ่เช่น “เวเบอร์ (weber)” และเมื่อต้องการใช้คำแปลเดิมซ้ำอีก ให้ใช้ภาษาไทยโดยไม่ต้องใส่ภาษาอังกฤษกำกับ

6. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงในเนื้อหาควรให้การอ้างอิงแบบหมายเลข เช่น [1], [1, 3, 5-7] หรือ พันพิชร์ ปิ่นจินดา และคณะ [1] เป็นต้น ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

6.1 ตัวอย่างการอ้างอิงบทความในวารสาร

- [1] พันพิชร์ ปิ่นจินดา และ ดิเรก วรรณเศียร, “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบแฟรนไชส์,” วารสารวิจัย มสค., ปีที่ 7, ฉบับที่ 3, หน้า 161-175, 2554.
- [2] S. H. Han and J. H. LEE, “An overview of peak-to-average power ratio reduction

techniques for multicarrier transmission,” IEEE Wireless Communications Magazine, Vol. 2, No. 2, pp. 56-65, Apr. 2005.

6.2 ตัวอย่างการอ้างอิงจากหนังสือ

- [3] เพทาย เย็นจิตร์โสมนัส, เล่าเรื่องงานวิจัย (ไม่ยากอย่างที่คิด), พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553.
- [4] R. V. Nee, and R. Prasad, OFDM wireless multimedia communications, 2th ed. Artech House, 2000.

6.3 ตัวอย่างการอ้างอิงจากรายงานการประชุมวิชาการ

- [5] วันทนา เนาว์วัน, “ปัญหาและความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการตามพันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,” การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา ครั้งที่ 3, ปทุมธานี, กุมภาพันธ์ 2556, หน้า 162-170.
- [6] Y. Xing, Z. Wang, J. Sun and W. Wang, “An improved genetic algorithm with recurrent search for the job-shop scheduling problem,” Proceeding of The 6th World Congress on Intelligent Control and Automation, China, June. 21-23, 2006, pp. 3386-3390.

6.4 ตัวอย่างการอ้างอิงวิทยานิพนธ์

- [7] รัตนา ทองเนื้อแปด, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2556.

6.5 ตัวอย่างการอ้างอิงสิทธิบัตร

- [8] J. S. Rhee, S. W. Lee and J. Iamchaturapatr, “Apparatus and Process for CO₂ Separation and Removal Using an Absorptive Solution Containing Calcium, ” Korean Patent KR1005957920000.

6.6 ตัวอย่างการอ้างอิงเว็บไซต์

- [9] อรวรรณ สัมฤทธิ์เดชขจร. (7 มิถุนายน 2555). ชูเปอร์ทราย. สืบค้นจาก <http://www.mtec>.

or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=1653&Itemid=177.

6.7 ตัวอย่างการอ้างอิงจากคู่มือ/รายงาน

- [10] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, กระทรวงศึกษาธิการ, 2549.
- [11] คู่มือการดำเนินงานการควบคุมภายในเพื่อพัฒนาการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552.

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2562 Vol.6 No.2 May - August 2019

Research Papers

1. The Competencies of Warehouse Managing Staff Matching with the Labor Market in the Air Freight Industry 1-8
2. The Factors Affecting to Academic Administration of School under Chainat Primary Education Service Area 9-16
3. Proposed Guidelines for the Developments of Teacher Education Research Competencies of Educational Administrators under the Office of Phranakhon Si Ayutthaya Primary Education Area 2 17-22
4. Level of Public Participation in Preparing Process of a Comprehensive Plan in the Context of Thailand 23-30
5. The Results of Using Graphic Organizer Instructional Model in order to Develop Analytical Thinking Skills of The First Year Students of Early Childhood Education Major 31-36
6. The Study of the Career Adaptability, Perceived Organization Career Management and Turnover Intention of the Employees in an Industry in Samutprakan Province 37-44
7. Rajadhiraj : From Annals to Novel 45-52
8. Develop Online Resources to Enhance Computer Searching and Referencing Skills to Support Scholarly Work of Kanchanaburi Rajabhat University Staffs. 53-60
9. Proposed Guidelines of Information System Administration for Child Development Centers of Sub-district Administrative Organizations in Phranakhon Si Ayutthaya Province 61-68
10. Legal Problems Relating To the Expropriation of Immovable Property without Documents of Rights 69-76
11. A Model of Economic Crime Prevention Against Conjoint Public Cheating and Fraud Via Mobile Phone 77-84

Academic Papers

12. The Wudang World Heritage Ancient Building Complex: Daoism Networks and Influences on Chinese Cultural Promotion 85-94
13. The Media tried to garnish MSM as a product 95-104

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University Research Journal

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Tel./Fax.: 035-322082 Website: <http://rdi.aru.ac.th/journal/>
Facebook: [rs.aru.ac.th](https://www.facebook.com/rs.aru.ac.th)